

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bc. Stanislava Eisnerová

Projekt WikiSkripta a jeho využívání

Diplomová práce

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Eva Bratková Ph.D.

Konzultant diplomové práce: Mgr. Lucie Sakastrová

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze, 2. ledna 2013

.....
Stanislava Eisnerová

Identifikační záznam

EISNEROVÁ, Stanislava. *Projekt WikiSkripta a jeho využívání [Project WikiSkripta and its utilization]*. Praha, 2013. 139 s., vi s. příloh. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Eva Bratková.

Abstrakt

Tato práce si klade za cíl analyzovat a zhodnotit projekt WikiSkripta z hlediska jeho využívání. Je popsán vznik, dosavadní vývoj, organizace a výsledky projektu. Jádrem práce je dotazníkový průzkum určený respondentům z řad studentů vybraných lékařských fakult v České republice, který je založen na analýze systému WikiSkript. V úvodní části je stručně popsáno odborné lékařské vzdělávání v prostředí internetu. Další část přibližuje základní charakteristiku, vznik a vývoj mateřského projektu WikiSkript- MEFANETu. V následující kapitole je provedena analýza projektu WikiSkript. Navazující část zaměřená na průzkum využívání WikiSkript vzájemně porovnává dílčí výsledky průzkumu. V závěru jsou zhodnoceny získané poznatky z dotazníkového průzkumu. Diplomová práce je zpracována na základě vlastní analýzy obsahových a podpůrných internetových stránek WikiSkript a výsledků dotazníkového šetření.

Klíčová slova

WikiSkripta, wiki, informační a komunikační technologie, e-learning, MEFANET- Síť lékařských fakult, lékařství, medicína, medicínské výukové materiály, edukační výukový portál, elektronické publikování

Abstract

The primary aim of this thesis is to analyse and rate the project WikiSkripta from the point of view of its use. The creation, evolution up to now, organization and results of the project are being presented. The core of this thesis is the questionnaire survey to the students of certain faculties of medicine in Czech Republic, based on the analysis of the WikiSkripta system. The introductory part gives a brief summary of professional medicine education in the internet area. The following chapter gives more close characteristic of the creation and evolution of the parental project of WikiSkripta - the MEFANET. The next part gives the analysis of the project WikiSkripta. The other part, the survey of the use of WikiSkripta, gives a comparison of the partial results of the survey. The given data from the survey are evaluated in the conclusion of this work. The thesis is processed on the base of my own analysis of the webpage WikiSkripta - both the content and the support part - and the result of the questionnaire survey.

Keywords

WikiLectures, wiki, information and communication technologies, e-learning, MEFANET-Medical faculties network, medical science, medical teaching materials, educational web portal, electronic publishing

Obsah

Předmluva	9
Úvod	13
1 Odborné lékařské vzdělávání v prostředí internetu	15
1.1 Informační a komunikační technologie na přelomu 20. stol.	15
1.2 Typy studijních materiálů a jejich základní charakteristika	16
1.3 Informační zdroje internetu	18
1.3.1 Základní terminologie.....	18
2 Vznik a vývoj projektu MEFANET	22
2.1 Základní charakteristika projektu MEFANET	22
2.2 Historie projektu MEFANET	23
2.3 Dílčí projekty MEFANETu.....	25
2.3.1 E-publikační platforma	25
2.3.2 WikiSkripta	33
2.3.3 Moodle-MEFANET.....	33
2.3.4 Konference MEFANET	36
2.3.5 Bulletin MEFANETin	37
3 WikiSkripta	38
3.1 Obecná charakteristika WikiSkript	38
3.2 Vznik a vývoj WikiSkript.....	38
3.3 Zpřístupnění WikiSkript.....	41
3.3.1 WikiSkripta a Národní knihovna České republiky.....	43
3.3.2 Statistické ukazatele WikiSkript	48
3.3.3 Propagace WikiSkript	49
3.4 Registrace uživatelů	50
3.4.1 Neregistrovaný uživatel a jeho uživatelské prostředí	52
3.4.2 Registrovaný uživatel a jeho uživatelské prostředí	53
3.5 Organizační, programové a technické zabezpečení WikiSkript	56
3.5.1 Organizace WikiSkript	56
3.5.2 Programové a technické zabezpečení	58
3.6 Vstupní zpracování dat.....	61
3.6.1 Struktura WikiSkript.....	61
3.7 Tvůrci obsahu	63

3.7.1	Postup při vkládání nového článku.....	63
3.7.2	Podpora autorů při vkládání nového článku	66
3.8	Typologie zpracovávaných dokumentů	68
3.9	Vyhledávání v prostředí WikiSkript	69
3.9.1	Základní a rozšířené vyhledávání.....	69
3.9.2	Způsoby zobrazování vyhledaných záznamů.....	70
3.9.3	Tisk a tvorba PDF souborů z portálu WikiSkript.....	70
3.10	Autorská práva a licenční politika	71
3.10.1	Práva a povinnosti při přebírání obsahu z WikiSkript.....	71
3.10.2	Práva a povinnosti přispěvatelů do WikiSkript.....	72
3.10.3	Porušení autorských práv v prostředí WikiSkript	73
3.11	Help, tutoriály a novinky.....	73
3.11.1	Help a tutoriály pro začátečníky a pokročilejší uživatele	73
3.11.2	Help a tutoriály pro pokročilé uživatele	75
3.11.3	Neveřejné materiály pro redaktory a správce.....	76
3.11.4	Novinky.....	76
4	Průzkum využívání WikiSkript.....	77
4.1	Teoretická část.....	77
4.1.1	Výzkumný problém	77
4.1.2	Výzkumný cíl.....	78
4.1.3	Výzkumné otázky.....	78
4.1.4	Hypotézy výzkumu.....	78
4.1.5	Charakter výzkumného vzorku	79
4.2	Praktická část.....	80
4.2.1	Příprava výzkumu.....	80
4.2.2	Předvýzkum.....	80
4.2.3	Průběh výzkumu.....	81
4.2.4	Dotazník a vyhodnocení výzkumu	81
4.2.5	Lékařské fakulty Univerzity Karlovy	83
4.2.6	Lékařská fakulta Masarykovy Univerzity.....	97
4.2.7	Závěrečné porovnání a zodpovězení hypotéz	107
4.3	Závěrečné shrnutí výzkumu	121
5	Závěr.....	123
6	Použitá literatura	127

Seznam zkratk	136
Seznam obrázků	137
Seznam tabulek	137
Seznam grafů	138
Přílohy	139

Předmluva

Předkládaná diplomová práce se zabývá projektem WikiSkripta a jeho využíváním. K výběru tématu mě inspiroval příspěvek přednesený v rámci Konference IKI 2011 – Informace, konkurenceschopnost, inovace „WikiSkripta – Otevřený web lékařských fakult,“ který přednesl MUDr. Martin Vejražka, Ph.D. Na základě této odborné přednášky jsem v témže roce navštívila konferenci INFORUM 2011 – Konference o profesionálních informačních zdrojích, kde byl prezentován příspěvek „WikiSkripta – spolupráce na odborných textech nově.“ Touto oblastí jsem se začala podrobněji zabývat na základě komparace možností jednotlivých implementací výukových portálů lékařských fakult Univerzity Karlovy v Praze (na které mnohdy WikiSkripta odkazují) a možností Elektry – elektronického portálu studijních materiálů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Jelikož portál Elektra znám díky své pracovní působnosti v Knihovně Jana Palacha Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, chtěla jsem se blíže seznámit se specifiky a možnostmi jiného specializovaného portálu zaměřeného na zcela odlišnou skupinu uživatelů.

Práce je vypracována v souladu se schváleným zadáním. Jejím cílem je analyzovat a zhodnotit projekt WikiSkripta z pohledu jeho využívání studenty lékařských a zdravotnických oborů vysokých škol. Oproti zadání, kdy měla být zkoumána pouze jedna skupina uživatelů, byla oblast zkoumání rozšířena na dvě uživatelské skupiny, a to z důvodu vzájemného porovnání vyhodnocených ukazatelů. Přestože mají jednotlivé vysoké lékařské fakulty několik tisíc studentů, byla jsem odborníky upozorněna na přetíženost studentů v oblasti výzkumných šetření. Na základě těchto upozornění byla nakonec zvolena metoda srovnání dvou vysokých škol, a to na základě postihnutí co nejširšího záběru studentů lékařských fakult. Cílová skupina uživatelů byla záměrně zvolena z řad studentů lékařské fakulty Univerzity Karlovy a dále z Masarykovy univerzity v Brně, jelikož obě tyto univerzity mají s projektem WikiSkripta největší zkušenosti oproti ostatním lékařským fakultám v České republice.

V průběhu psaní samotného textu docházelo k zastarávání informací, statistických dat, k rozšířeným možnostem vyhledávání, změn doznal počet a pojmenování kategorií aj. Z těchto důvodů bylo nezbytné zachytit současný stav portálu WikiSkript a reflektovat tak jeho dynamický vývoj a rychle se měnící prostředí. Komplexní zpracování tématu si proto vyžádalo větší rozsah, než byl původně zamýšlen.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou, která má spíše deskriptivní charakter a blíže seznamuje s prostředím, které bezprostředně obklopuje projekt WikiSkripta, a na praktickou, která se skládá ze dvou subčástí. V první je provedena vlastní analýza stránek WikiSkript, která proběhla na základě využití stránek samotného projektu WikiSkripta, jeho podpůrných a obsahových stránek včetně nápovědy a dokumentace. Druhá praktická část se skládá z popisu průběhu realizovaného průzkumu, který je podkladem pro návrh na zlepšení jednotlivých parametrů WikiSkript.

Úvodní kapitola seznamuje s obecnými změnami vzdělávání pregraduálních studentů lékařských a zdravotnických oborů. Zachycuje posun směrem od obsahu k jeho následné interpretaci a možnostem jeho opětovného využití. První kapitola se zabývá odborným lékařským vzděláváním v prostředí internetu. Zmiňuje základní terminologii, rozebírá probíhající transformaci informačních a komunikačních technologií.

Druhá kapitola popisuje nedlouhou historii a vývoj projektu MEFANET, který je mateřským projektem zkoumaného projektu WikiSkripta. Díky jednotlivým aktivitám projektu MEFANET je kooperativně modernizována výuka lékařských a jiných příbuzných zdravotnických oborů. Je navazována a dále prohlubována spolupráce lékařských fakult České a Slovenské republiky, a to z několika důvodů. Patří k nim např. rozvoj a modernizace výuky na těchto fakultách, ke které dochází prostřednictvím harmonizace a rozvoji používaných informačních a komunikačních technologií. Dále se zmiňuje o základní charakteristice, historii a dalších projektech MEFANETu, kterými jsou E-publikační platforma, WikiSkripta, Moodle-MEFANET, Konference MEFANET a Bulletin MEFANETin.

Třetí, částečně praktická kapitola popisuje obecnou charakteristiku WikiSkript. Přibližuje jejich vznik a vývoj, základní přístupové body k nim samým. Představuje informace o minulých verzích stránek WikiSkript, které jsou pro ilustraci doplněny původními náhledy a to přímo v textu. Jsou popsány základní statistické ukazatele a jejich hodnoty, které jsou dostupné přímo z jejich stránek. Následuje část, která se věnuje uživatelskému prostředí WikiSkript, které je odlišné pro registrovaného i neregistrovaného uživatele. Dále je popsáno organizační, programové a technické zabezpečení WikiSkript, jsou vypsány základní oblasti práv jejich správců. Následuje oblast týkající se vstupního zpracování dat, kterou doplňuje text týkající se možností tvůrců obsahu. Vzhledem k podrobné struktuře této kapitoly je také zařazen text o typologii zpracovaných dokumentů, postupu při vkládání nového článku do báze WikiSkript, způsobech vyhledávání a možnostech zobrazování vyhledaných záznamů,

které je možné následně tisknout či z nich tvořit soubory v různých formátech. Kapitola je uzavřena oblastí týkající se autorsko-právní a licenční politiky, kde jsou řešena práva a povinnosti při přebírání obsahu z WikiSkript, jsou popsány práva a samozřejmě i povinnosti přispěvatelů do WikiSkript, v této sekci je řešena také oblast porušení autorských práv v prostředí tohoto portálu.

Ve čtvrté, praktické kapitole, bylo cílem popsat průběh a výsledky průzkumu, který byl zaměřen na aktuální stav využívání online dostupných WikiSkript. Tato kapitola se dělí na dvě části, teoretická přibližuje zvolenou metodu dotazování, definuje výzkumný problém, nastoluje dílčí výzkumné cíle, klade základní výzkumné otázky, předkládá jednotlivé hypotézy výzkumu a přibližuje charakter výzkumného vzorku. Druhá, praktická část, popisuje přípravu a realizaci jednotlivých fází průzkumu, které probíhaly od května do listopadu 2012. V této části je pojednáno o výsledcích předvýzkumu, o dílčích výsledcích dotazníkového šetření výzkumu. Dotazníkový výzkum byl zacílen na dvě uživatelské skupiny a byl jmenovitě realizován na šesti lékařských fakultách, a to za Univerzitu Karlovu na 1. lékařské fakultě v Praze, 2. lékařské fakultě v Praze, 3. lékařské fakultě v Praze, Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni, Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, za Masarykovu Univerzitu v Brně na Lékařské fakultě Masarykovy Univerzity v Brně. Vyhodnocení jednotlivých dotazníků bylo provedeno za každou zúčastněnou fakultu samostatně. V závěru bylo přistoupeno k formulaci závěrečného porovnání, ve kterém jsou zodpovězeny – potvrzeny či vyvráceny stanovené hypotézy. Tato kapitola je uzavřena závěrečným shrnutím výzkumu, které bylo provedeno na základě zodpovězení výzkumných otázek.

Diplomová práce se po formální stránce řídí Pravidly a metodickými pokyny pro zpracování a odevzdání bakalářské/diplomové práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (aktuální k akademickému roku 2011/2012). Pro úpravu diplomové práce byla použita doporučení z publikace Jak psát závěrečné a kvalifikační práce [Katuščák, Drobíková a Papík, 2008]. Použité informační zdroje jsou citovány v souladu s ČSN ISO 690:2010 a jsou řazeny abecedně dle prvního vstupního údaje. Citace v textu jsou uvedeny dle tzv. Harvardského systému citování, kde je vstupním prvkem první údaj záznamu a datum vydání. Citace jsou ohraničeny v hranatých závorkách z důvodu větší přehlednosti.

Cizojazyčné anglické termíny jsou překládány do českého jazyka, případně je ponechán původní cizojazyčný termín společně s českým ekvivalentem. Stejný postup je zachován u názvů jednotlivých projektů, u nichž je uvedena i aktuální URL adresa. Pokud byly použity

originální anglické texty, byly pro účely této práce volně přeloženy. V textu jsou použity zkratky, které jsou při prvním výskytu rozepsány. Pro úplnost a lepší přehlednost je vypracován kompletní seznam zkratk, který je uveden na konci této práce.

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí této diplomové práce PhDr. Evě Bratkové Ph.D. z Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Za poskytnuté konzultace, podnětné připomínky a náměty při zpracování této práce děkuji konzultantce diplomové práce Mgr. Lucii Sakastrové, interní doktorandce Ústavu informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Ing. Haně Jandové a PhDr. Janě Křehlové tímto děkuji za poskytnuté rady a podporu při sestavování této práce.

Za cenné konzultace bych také ráda poděkovala MUDr. Martinu Vejražkovi Ph.D. z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a organizátorům a účastníkům WikiČaje, konaného 2. října 2012. Z lékařských fakult si zaslouží poděkování také členové WikiSkript, a to jmenovitě MUDr. Petr Kajzar, Adam Jaroš, Jakub Štefela, Lukáš Galek, Stanislava Grolmusová a Tomáš Plucha. Poděkování patří také studentům lékařských fakult zapojených do výzkumu, bez jejichž spolupráce by se nepodařilo získat cenná data, která byla podkladem pro praktickou část této diplomové práce.

Závěrečné poděkování patří mé rodině a příteli, za jejich podporu v průběhu celého studia.

Úvod

Poslední dvě desetiletí se vyznačují silícím vlivem digitálních médií. Tato novodobá média se stávají nezbytnou součástí dnešní reality. Jsou přítomná jak v běžném životě, tak i v oblasti terciálního vzdělávání. Právě tato oblast terciálního vzdělávání prochází komplikovaným vývojem. Dynamicky se rozrůstající množina digitálních dat s sebou přináší mnohá úskalí, kterým je nutno čelit. Je nezbytné zachytit současné možnosti i limity moderních informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání – jednotlivě je popsat, zanalyzovat, případně vytěžit z jejich specifik maximum.

Digitální média mají přímý vliv na gramotnost – informační, počítačovou a jazykovou. Již nestačí pouze rozpoznat kvalitní a relevantní informaci, vědět, jak a kde tuto informaci nalézt či znát souvislosti jejího vzniku. Je nezbytné umět s vyhledanou informací dále nakládat a efektivně ji zúročit. Jak ve svém článku říká PhDr. Richard Papík, Ph.D.: „mít možnost však ještě neznamená být schopný interpretace, pochopení – sebelepší informace jsou nepoužitelné, pokud člověk, který k nim přistupuje, nebude mít dostatečné znalosti o kontextu a nebude nejen informačně gramotný“ [Papík, 2012].

Měnicí se paradigma lékařského vzdělávání je také ovlivněno digitální érou. Hlavní výzvou již není hledání způsobu, jak využít informační a komunikační technologie ve výuce, ale nalezení možnosti, jak lze posunout obsah do kontextu lékařského vzdělávání či individuálního vzdělávání [Meško, 2009, s. 19-21]. Možnosti vzdělávání pregraduálních studentů lékařských a zdravotnických oborů tak prochází zásadní transformací. Do popředí se dostává nejen obsah samotný, ale především jeho následná interpretace a možnost jeho opětovného využití. V rámci sjednocujících snah jednotlivých lékařských fakult, je navazována a prohlubována vzájemná spolupráce v tvorbě výukových materiálů, a to napříč obory prostřednictvím Sítě lékařských fakult – MEFANET. Tyto kooperativní snahy mají za cíl jediný: usnadnit a zefektivnit vznik a vývoj moderních informačních a komunikačních technologií aplikovaných v prostředí výuky budoucích lékařů a zdravotnických profesionálů. V rámci kooperativně vznikajících děl tak mohou být dle Schwarze dokonce budovány společné meziuniverzitní publikace, které se vyznačují vyšší přidanou hodnotou [Schwarz, 2010, s. 5]. Cíl je mimo jiné naplňován prostřednictvím základní platformy sítě MEFANET, díky které se podařilo úspěšně zrealizovat jednotná rozhraní webových portálů zainteresovaných lékařských fakult v České a Slovenské republice. Díky možnosti nahlížení do obsahů jednotlivých portálů tak byla omezena či zcela zastavena duplicitní tvorba výukových materiálů.

Předkládaná práce se zaměřuje na další iniciativu této sítě – projekt WikiSkripta. Tato online dostupná medicínská skripta podléhají stejně jako ostatní podobné iniciativy dostupné v prostředí internetu dynamickým změnám. Snahou této práce bylo zachytit současný stav, představit základní charakteristiky tohoto projektu, postihnout proměnlivost systému a především zhodnotit WikiSkripta z hlediska využívání studenty lékařských fakult v České republice. Získané poznatky týkající se právě možností využívání by mohly v budoucnu primárně sloužit tvůrcům WikiSkript, a to v oblasti jejich rozvoje a zdokonalení.

1 Odborné lékařské vzdělávání v prostředí internetu

Termín lékařství nebo také medicína pochází z latinského ars medicina neboli umění léčit. Je to věda o zdraví, stavech a chorobných procesech člověka, o způsobech léčení a předcházení nemocem. Tento vědní obor má za cíl chránit a zlepšovat zdraví lidí. Navazuje na biologii, využívá poznatky již zmiňované biologie, chemie, fyziky, psychologie, etiky, práva a v současnosti také informatiky [Wikimedia Foundation, 2002b]. Pokud přihlédneme k definici hierarchicky řízeného slovníku biomedicínských pojmů (Medical Subject Headings), nalezneme obdobnou definici, která medicínu popisuje jako umění či vědu, zabývající se výzkumem, prevencí, diagnostikou, léčením nemocí a udržováním zdraví [U. S. National Library of Medicine, 2012]. Historický vzhled na definici termínu naopak nabízí Ottův slovník naučný, který na problematiku nahlíží v širším kontextu, zabývá se především vývojem jednotlivých nauk [Schultz, 1900, s. 820].

Zrychlený rozvoj informačních a komunikačních technologií, vzrůstající produkce publikovaných odborných monografií, encyklopedií a anatomických atlasů, přibývající počet relevantních článků v lékařských specializovaných databázích a mnohé další, zvyšují tlak kladený nejen na vyhledávání relevantních informací v nejaktuálnější možné podobě, ale také na pokročilou orientaci studentů v množství různorodých informačních zdrojů. Současná generace pregraduálních studentů medicíny, v odborné literatuře také označována za YouTube generaci,¹ má historicky zcela ojedinělé možnosti přístupu ke vzdělávání, které díky dnes již samozřejmé dostupnosti internetu boří mnohé překážky v přístupu k primární literatuře nezbytné ke studiu, a to napříč obory a specializacemi. Tato generace čerpá z bohatého portfolia dosud získaných a do praxe převedených znalostí. V budoucím profesním životě se bude nejen tato generace studentů i nadále setkávat s různorodými formami studia, které je budou provázet v průběhu dalšího celoživotního vzdělávání.

1.1 Informační a komunikační technologie na přelomu 20. stol.

Lékařské vzdělávání prošlo v průběhu 20. století výraznou restrukturalizací. Především poslední dvě desetiletí v sobě odráží dynamický vývoj informačních a komunikačních technologií. V souvislosti s nově vznikajícími technologiemi je v současné době většina studentů medicíny označována jako YouTube generace, generace Y, generace milénia či síťová generace [volně přeloženo z Potomková, 2012, s. 157]. Tyto nové technologie by měly být založeny na efektivním vzdělávání lékařů prostřednictvím internetu, konfiguraci učebních metod, aplikacích webu 2.0 v prostředí lékařského vzdělávání, využití technologie wiki. Dále

¹ Označení YouTube generace použito z: Potomková, 2012, s. 157.

na vzdělávání založeném na důkazech (evidence based medicine), na kombinaci a především integraci e-learningu a na metodách učení se tváří v tvář (F2F- face-to-face), na organizaci všech multimediálních on-line materiálů, jako jsou např.: text, obrázek, audio, video, prezentace v power pointu, a to v rámci jedné portálové platformy [Potomková, 2012, s. 158-169].

Různorodé možnosti internetu s sebou nesou také mnohá úskalí a to v oblasti sociálních medií, která jsou nedílnou součástí každodenního života mnohých studentů. Jeff Clain ve svém článku rozebírá termín e-profesionalita (profesionalita v prostředí internetu) ve spojitosti používání sociálních sítí jako je Facebook, v zahraničí známější MySpace, či kanál YouTube, a to na příkladu specifické skupiny uživatelů – studentů farmaceutických fakult. Ti by se měli ve svých profilech na sociálních sítích prezentovat s ohledem na fakt, že i soukromé informace (sdílení digitálních fotografií, demografické a osobní informace, připomínky a názory, online rozhovory aj.) mohou být potencionálně zpřístupněny ostatním uživatelům. V tomto důsledku může být ohrožena bezpečnost, soukromí a především profesionální image ať už v kontextu budoucích zaměstnavatelů či pacientů [Clain, 2009, s. 1-2].

1.2 Typy studijních materiálů a jejich základní charakteristika

Ve všech oblastech lidského konání včetně vzdělávání lze vypočítat proměny, posuny a transformace v důsledku zvyšujícího se významu informací a práce s nimi. Informační a komunikační technologie stále více pronikají do života jednotlivců. Integrace těchto technologií do vzdělávání souvisí se změnou tradičního pojetí vzdělávání v moderním vzdělávacím prostředí a také s novým pojetím metod výuky. Konfrontaci je vedle obsahu vystaven nynější způsob vyučování, který je postaven převážně na jednosměrné komunikaci probírané látky směrem od učitele ke studentům a na pasivním příjmu předkládaných poznatků [Beneš, 2005, s. 9]. Vývoj výše zmíněných technologií tak vede k široké diverzifikaci a personifikaci možností ve vzdělávání. Nastávají změny v dostupnosti, formách obsahu i ve způsobech vzdělávání. Nároky informační společnosti vedou k podstatným změnám vzdělávacího prostředí, jejich metod i prostředků [Beneš, 2005, s. 11]. Nejvýrazněji jsou tyto změny viditelné v rozšiřujícím se množství elektronicky zpřístupňovaných studijních materiálů.

Studijní materiály lze třídit podle různých kritérií. Pro účely této práce bylo zvoleno klasifikační hledisko² – typ výukového materiálu podle nosiče:

1. klasický tištěný zdroj
2. elektronický digitální zdroj. Ten lze dále dělit podle:
 - typu nosiče:
 - hmotný nosič (např. CD-ROM)
 - nosič přístupný ze sítě – online
 - nosič přístupný ze sítě – offline (např. downloadované soubory)
 - způsobu vzniku:
 - mutace tištěného dokumentu (např. Ottova encyklopedie na CD-ROMu)
 - dokumenty, které existují pouze v online verzi
3. zdroj přenášený energií (vysílání). Jedná se o přenos v prostoru, nikoli v čase:
 - proud (stream) zpráv
 - hudba nebo video přehrávané v průběhu načítání u uživatele [Kučerová, 2009].

Mezi klasické tištěné zdroje můžeme zařadit např. odborné monografie, učebnice, atlasy, slovníky, encyklopedie, skripta, přepisy přednášek, vytištěné studijní texty, seminární práce, referáty, závěrečné studijní práce, články, statě ze sborníku, zpracované zkuškové otázky, propedeutika, kazuistiky aj. U těchto statických dokumentů primárně nedochází po vytvoření ke změnám textu ani struktury. Nové aktualizace a zpracování změn bývají u těchto druhů dokumentů poměrně nákladné a zdlouhavé.

Do skupiny elektronických digitálních zdrojů lze zařadit následující studijní materiály přístupné online: odborné webové stránky, odborné encyklopedie, elektronické verze učebnic, elektronické knihy a články, studijní texty ve formátu PDF či PPT aj., materiály z jednotlivých e-learningových kurzů, videodemonstrace, interaktivní stránky (např. <http://www.anatomina.org/> - stránka je určená ke studiu anatomie), stránky založené na technologii wiki, anatomické atlasy aj. Tento typ studijních materiálů je dynamický, s možností aktualizací obsahu, rozšiřováním stávajících struktur textu a dále možnostmi využití interaktivních prvků na straně uživatelů. Zde se diverzifikuje také rovina tvůrců obsahu, uživatelé se posunují z role pasivních příjemců informací do role participujících spoluautorů textů.

² Toto třídění bylo v primární literatuře uplatněno u typologie zdrojů informací, viz KUČEROVÁ, Helena. 2009. Informační zdroj. *Zpracování informací a znalostí: zdroje informací* [online]. Praha: VOŠ informačních služeb, 2009, posl. aktualiz. 2009-10-23 [vid. 2012-11-23]. Dostupné z: <http://info.sks.cz/users/ku/ZIZ/zdroje.htm>.

1.3 Informační zdroje internetu

Úspěšnost jedince ve společnosti je podmíněna přístupem k relevantním informacím a znalostním zdrojům. Většina informací a lidského vědění je nyní dostupná výhradně v online podobě, nebo je snadněji přístupná prostřednictvím elektronických sítí (zpravodajské portály, katalogy knihoven aj.). Z velké části se také tvorba a následná distribuce informací odehrává již v digitální podobě [Zounek, 2008, s. 146].

1.3.1 Základní terminologie

Informační zdroj je TDKIV (Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy) chápán jako informační objekt, který do sebe integruje dostupné informace, které odpovídají informačním potřebám uživatele. Tento zdroj je: tištěný, zvukový, obrazový nebo elektronický (včetně online dostupných zdrojů) [Celbová, 2003a].

- **Integrační informační zdroj** je průběžně aktualizován dodáváním nových částí. S předchozími částmi vytváří jeden celek, jelikož tyto části neexistují samostatně např. databáze, informační zdroje internetových serverů, publikace z volných listů [Matušík, 2003].
- **Interaktivní informační zdroj** umožňuje aktivní účast uživatele, který může pomocí zpětné vazby ovlivnit chování a výstupy informačního zdroje, a to v reálném čase např. formát zobrazení, zadání požadavků [Celbová, 2003b].

Mezi základní informační zdroje internetu jmenovitě řadíme:

- **primární elektronické informační zdroje:** jsou tvořeny primárními informacemi založenými na údajích o nějakém aspektu reality. Mají původ v přímé empirii či jsou odvozeny z jiné informace [Kučerová, 2003c].
- **sekundární elektronické informační zdroje:** popisují primární dokumenty, obsahují především informace o primárních dokumentech [Celbová, 2003c].
- **terciální elektronické informační zdroje:** do sebe integrují specifický typ sekundární informace, jejíž obsah je tvořen jinou sekundární informací – údajem o této informaci [Kučerová, 2003d].

Pokud se na nově vznikající online dostupné obsahy lékařských studijních materiálů pokusíme podívat optikou možností, které nabízí web 2.0, je nezbytné zmínit jeho nesporné výhody, a to na příkladu WikiSkript, která jsou v literatuře označována za „Wikipedii pro mediky“ [Povolný, 2012, s. 3]. Oproti minulosti je hlavní výhodou měnící se chování a styl práce uživatelů, kteří již nejsou jen pasivními příjemci informací, ale stávají se jejich

aktivními spoluvůrci. Jsou nanejvýš zainteresováni na jejich kvalitě, rozšiřitelnosti a použitelnosti. Do popředí se dostávají možnosti využití odborných informací z verifikovanýchází dat, nikoli z volného webu. Sílí tlak nejen na kooperaci při vzniku a sdílení studijních materiálů, ale také na dostupnost těchto materiálů skrze jednu společnou platformu, určenou specifické skupině uživatelů – studentům lékařských a zdravotnických oborů českých a slovenských lékařských fakult. WikiSkripta v sobě mají zakomponovány téměř všechny významné prvky webu 2.0: setkáme se s technologií wiki, díky které jsou WikiSkripta vytvořena a aktualizována, s prvky sociální sítě, kde je prostřednictvím nejrozšířenější z nich- Facebooku udržována s uživateli neformální komunikace (jsou sdíleny novinky či fotografie z jednotlivých wiki setkání), a také se setkáme s možností sdílení videí prostřednictvím serveru YouTube, kde mají také WikiSkripta vytvořena svůj uživatelský kanál.

Vybrané možnosti internetu v kontextu podpůrných učebních metod praktické výuky realizované na lékařských fakultách jsou:

- **E-learning** neboli elektronické učení. Tento pojem se objevil v souvislosti širšího využití počítačů při vzdělávání lidí. Význam definice je „elektronické učení je takový typ učení, při němž získávání a používání znalostí je primárně distribuováno a facilitováno elektronickými zařízeními“ [Mareš, 2007, s. 173].

V současné době mohou mít jednotlivé lékařské fakulty či Ústavy vědeckých informací svá centra e-learningu či tematicky zpracované stránky určené k elektronické podpoře výuky. Na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze existuje tzv. Centrum E-learningu, které zajišťuje služby bezprostředně související s tvorbou, správou a organizací elektronických výukových objektů, a to prostřednictvím dostupných technických prostředků a nejaktuálnějších programových technologií. Zajišťuje také správu a údržbu e-Learningového serveru (Adobe Connect) [Univerzita Karlova v Praze, 2012a].

- **Wiki:** od roku 2006 byla v akademické prostředí zesílena snaha o sjednocení výukových materiálů prostřednictvím technologie wiki. Ta se reálně projevila v několika projektech, které budou představeny na příkladu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Historicky první byl lékařský projekt NeuroWiki, který byl určen pedagogům Neurologické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze (http://neurowiki.lf1.cuni.cz/index.php/Hlavn%C3%AD_strana). Jeho cílem bylo

koordinovat snahu při psaní skript, určeným čerstvým absolventům. Jelikož se do realizace zapojila jen velice malá část pedagogů, stala se později NeuroWiki postgraduální součástí WikiSkript. Jedná se o samostatný portál NeuroWiki dostupný na adrese: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Port%C3%A1l:Neurowiki>. Následoval webový projekt WikiOVT, který je přístupný pouze autentizovaným uživatelům Oddělení výpočetní techniky. Určen je k tvorbě a především k sdílení dokumentace, které toto oddělení vytváří. Třetím, pro tuto práci stěžejním projektem, byla WikiSkripta, dostupná jsou na adrese <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>. Projekty uzavírá anglická mutace projektu WikiSkript – WikiLectures, která je primárně určená zahraničním studentům na adrese: http://www.wikilectures.eu/index.php/Main_Page [Štuka, Čestmír et al., 2011a].

➤ **Sociální síť:** je propojená síť/skupina lidí v prostředí internetu.

V rámci jedné sociální sítě vznikají její webové stránky, které umožňují jednotlivcům: vytvořit si veřejný či polo-veřejný profil v rámci ohraničeného systému, formulovat si seznam dalších uživatelů, se kterými tento jedinec sdílí své připojení. To, co činí sociální sítě jedinečnými, není setkávání se a poznávání cizích lidí, ale možnost formulovat a zviditelňovat své vlastní sociální sítě [Boyd, 2007].

Zcela jednoznačně lze říci, že možnosti webu 2.0 zcela změnilo pojetí medicínského vzdělávání, vznikají nové možnosti práce s informacemi v oblasti medicíny, která se tak v průběhu posledních let posunuje do zcela nové roviny.

Lidé se více sblíží prostřednictvím dynamického a interaktivního prostředí webu 2.0. Nová generace internetových služeb a nástrojů je hybnou silou k obohacení našich internetových zkušeností – informace budou i nadále nepřetržitě požadovány, konzumovány a opětovně interpretovány. Web 2.0 je především o výhodách snadného použití a využití volně dostupného softwaru. Blogy a wiki usnadní konverzaci napříč obrovskou zeměpisnou rozlohou [Dean, 2006, s. 1283].

V návaznosti na rozšiřující se možnosti webu 2.0, je v medicínském prostředí zahraniční provenience užíván termín e-zdraví 2.0, zdraví 2.0 (eHealth 2.0, Health 2.0) a medicína 2.0 (Medicine 2.0). Hlavním smyslem medicíny 2.0 je propojení různých skupin uživatelů a navázání další spolupráce mezi těmito různorodými skupinami uživatelů (např. zapojení veřejnosti do procesu biomedicínského výzkumu, účast a zapojení do výzkumných otázek, podpora veřejnosti v rozhodování o zdravotní péči). Medicína 2.0 neboli druhá generace

medicíny, je založena na aplikacích, službách a nástrojích, které mají původ ve webových službách určených uživatelům zdravotní péče, pečovatelům, pacientům, zdravotnickým profesionálům, vědcům zabývajícím se biomedicínským výzkumem. Tyto aplikace využívají technologie webu 2.0, sémantický web a nástroje virtuální reality s cílem umožnit a usnadnit spolupráci mezi těmito skupinami uživatelů. Medicína 2.0 je založena na otevřenosti, standardech transparentnosti, interoperabilitě, volně dostupných zdrojích a na otevřeném přístupu k informacím (open access) [Eysenbach, 2008].

2 Vznik a vývoj projektu MEFANET

Nejdříve bude popsána struktura projektu MEFANET, který vedle projektu WikiSkript, primárně zastřešuje několik subprojektů, díky kterým byla a do současné doby je kooperativně modernizována výuka lékařských a jiných příbuzných zdravotnických oborů. V rámci bližšího popisu hierarchie těchto projektů bude na konci představen samotný projekt WikiSkript, kterému bude věnována samostatná kapitola. Z důvodu pochopení nezastupitelného místa WikiSkript na poli výukových lékařských materiálů je v krátkosti pojednáno právě o dílčích aktivitách projektu MEFANET, jelikož právě tyto aktivity jsou neoddělitelně provázány s projektem samotným a tvoří tak funkční celek na poli odborného vzdělávání zdravotnických profesionálů.

2.1 Základní charakteristika projektu MEFANET

Základním cílem projektu MEFANET, je navázání a další prohlubování spolupráce lékařských fakult České a Slovenské republiky, na jejímž základě je dále rozvíjena a především modernizována výuka lékařských a zdravotnických oborů. Cíl je naplňován v harmonizaci rozvoje informačních a komunikačních technologií, díky nimž je jednotlivým účastníkům různých fakult usnadněna spolupráce na poli dostupnosti elektronických výukových materiálů [Masarykova univerzita, 2012c].

Jádrovou myšlenkou je provázání, propojení a v neposlední řadě i standardizované sjednocení publikačního prostředí jednotlivých odborných komunit, které se podílí na tvorbě a především sdílení medicínského elektronického výukového obsahu, primárně tvořeného pro studenty lékařských oborů [Wikimedia Foundation, 2002c].

Na roli moderních technologií ve výuce poukazuje Ing. Jaroslav Majerník, PhD.: „student potrebuje zvládnuť predovšetkým obsah štúdia, zatiaľčo technológie sú iba prostriedkom k uľahčeniu tejto úlohy“ [Majerník, 2010, s. 176]. V tomto kontextu je nutné mít na paměti, že tvorba a realizace odborných portálů dostupných online se všemi výhodami i úskalími, která nabízí, je v současné době možná pouze s ohledem na jeho funkci zprostředkovatele, nikoli zadavatele či původce relevantních informací.

Zkratka MEFANET se dá rozložit do slov MEDical FACulties NETwork, neboli Vzdělávací síť lékařských fakult, a to jak českých, tak i slovenských. V akronymu se skrývá i základní myšlenka celého projektu – aktivní propojení jednotlivých lékařských fakult, které se kooperativní spoluprací podílí na naplňování jednotlivých projektů. Tato jednotná spolupráce

by nemohla koexistovat bez možnosti koordinované technické a především odborné podpory poskytnuté všem účastníkům MEFANETu.

Oficiální domovská stránka tohoto projektu je www.mefanet.cz. Tento online portál, je dle Zakládací listiny projektu mimo jiné platformou, primárně určenou ke komunikaci a prezentaci jednotlivých členů projektu MEFANET. Jedná se o společný portál, který má zaregistrován dvě domény a to již zmiňovanou <http://www.mefanet.cz/> a dále <http://www.mefanet.eu/>. Oba tyto portály jsou samostatné a jsou zcela nezávislé na rozvoji jednotlivých portálů zúčastněných fakult. Za tvorbu a údržbu obou domén zodpovídá Institut biostatistiky a analýz Masarykovy univerzity v Brně.

Projekt MEFANET vznikl díky konkrétní iniciativě a potřebě zmodernizovat a sjednotit tradiční přístupy k výuce této specifické skupiny studentů, která je oprávněně náročná na rychlost sdílení nových poznatků, na výhody elektronické publikování, erudovanost odborných článků, tvorbu online dostupných výukových materiálů. Ohromný záběr témat, nutnost sdílení aktuálních medicínských obsahů, široké spektrum tvůrců textů, neustálá kontrola těchto obsahů a uživatelsky přívětivé prostředí dělají z jednotlivých projektů projekty výjimečné, které nemají v současné době v českém akademickém prostředí obdoby.

2.2 Historie projektu MEFANET

Vznik projektu se datuje rokem 2006, kdy byla započata mezifakultní spolupráce mezi pracovníky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a pracovníky Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity v Brně [Šnajdrová et al., 2011]. Oficiálně byl **projekt započat** podpisy děkanů zúčastněných českých lékařských fakult 20. června **2007**. Tímto dnem byla zahájena meziuniverzitní spolupráce českých lékařských fakult v oblasti zavádění moderních informačních technologií a telemedicíny do výuky lékařských a zdravotnických oborů.³ V rámci této spolupráce byl důraz kladen na technologické sjednocení výukových portálů jednotlivých fakult, zaměřených na e-learning a multimediální podporu výuky [Masarykova univerzita, 2012c].

K základní dokumentaci tohoto projektu patří **zakládací listina** projektu MEFANET, která je pod názvem „Projekt MEFANET: ustanovení sítě lékařských fakult ČR se zaměřením na metodickou spolupráci při rozvoji výuky pomocí informačních technologií“ dostupná online ve formátu PDF na internetové adrese: <http://www.mefanet.cz/res/file/documents/mefanet-zakladaci-listina.pdf>. Tento dokument blíže specifikuje samotnou činnost, která je orientována

³ Bližší informace o počátku celého projektu lze nalézt zde: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult--schuzka-koordinacni-rady-cerven-2007>

spíše metodicky. Hlavní cíl je definován ve spolupráci fakult při aplikaci informačních technologií do výuky, standardizaci postupů v této oblasti a zajištění maximální kompatibility výsledných materiálů. Dokument neopomíná ani ochranu autorských práv. Jmenovitý výčet zástupců českých a slovenských lékařských fakult a zástupců dalších akademických subjektů je přístupný na adrese: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult--koordinacni-rada>.

Dále je nezbytné zmínit fakt, že **spolupráce** na tomto projektu je zcela **dobrovolná**, každý účastník vlastní iniciativou usiluje o rovnocennost, samozřejmě s přihlédnutím k samostatnosti jednotlivých fakult.

Celá tato spolupráce iniciuje výhradně akademickou spolupráci, v rámci které MEFANET v současné době zastřešuje největší evropskou odbornou komunitu sdílející a vytvářející výukový medicínský digitální obsah [Masarykova univerzita, 2012h].

Zdroje financování jsou především formou grantů z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky, ostatní aktivity v rámci jednotlivých projektů mohou být financovány z vlastních zdrojů zúčastněných fakult.

Na řízení a realizaci projektu se podílí **koordinační rada**, ve které jsou 2-3 volení zástupci z každé ze zapojených fakult. Konkrétní zástupce volí děkan příslušné fakulty. V čele této rady je předseda, kterého volí na jeden školní rok volení zástupci ze spolupracujících fakult. Tato rada stanovuje priority své činnosti, dále rozhoduje o plošně přijatelných standardech u jednotlivých typů výstupů a napomáhá přípravě a řešení společných projektů.

Poprvé se zvolení zástupci sešli 22. listopadu 2007, od té doby se jednání konají dvakrát ročně. Nejaktuálnější zápis je ze 4. dubna 2012, kde se mimo jiné řešila témata aktivního zapojení nelékařských zdravotnických fakult do projektu, byla řešena problematika současného stavu portálu MEFANET v rámci kterého byla dokončena mentálně-aktivní kontrola tohoto portálu, řešena byla i otázka dalšího vývoje, nastíněna byla nadčasová myšlenka projektové spolupráce MEFANETU a Schola Ludus pro 21. století,⁴ v závěru byly prezentovány změny týkající se Konference MEFANET 2012 aj. [Masarykova univerzita, 2012c].

⁴ Online dostupná prezentace o této problematice se nachází v sekci Zápis z jednání Koordinační rady ze dne 4. dubna 2012 ve složce přílohy v zazipovaném souboru na adrese: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult--koordinacni-rada--zapisy>

Zápisy Koordinační rady z jednotlivých jednání v rozmezí let 2007-2012 jsou dostupné široké veřejnosti online, a to včetně příloh na adrese: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult--koordinacni-rada--zapisy>.

V roce 2012 je zapojeno do sítě MEFANET dohromady **jedenáct** lékařských fakult, všech osm českých a tři slovenské, čtyři další nelékařské fakulty a také čtyři akademická pracoviště. Zástupci lékařských fakult Slovenské republiky jsou: Jesseniova lékařská fakulta v Martine Univerzity Komenského v Bratislavě, Lékařská fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, Lékařská fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach; zástupci lékařských fakult České republiky jsou: Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Lékařská fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Plzni; dalšími zúčastněnými fakultami jsou: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Fakulta biomedicínského inženýrství Českého vysokého učení technického v Praze, Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové, Fakulta zdravotnických věd Univerzity Palackého v Olomouci; tento výčet uzavírají čtyři akademická pracoviště: Centrum EuroMISE, Institut inovace vzdělání, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Národní lékařská knihovna a Národní referenční centrum [Masarykova univerzita, 2012c].

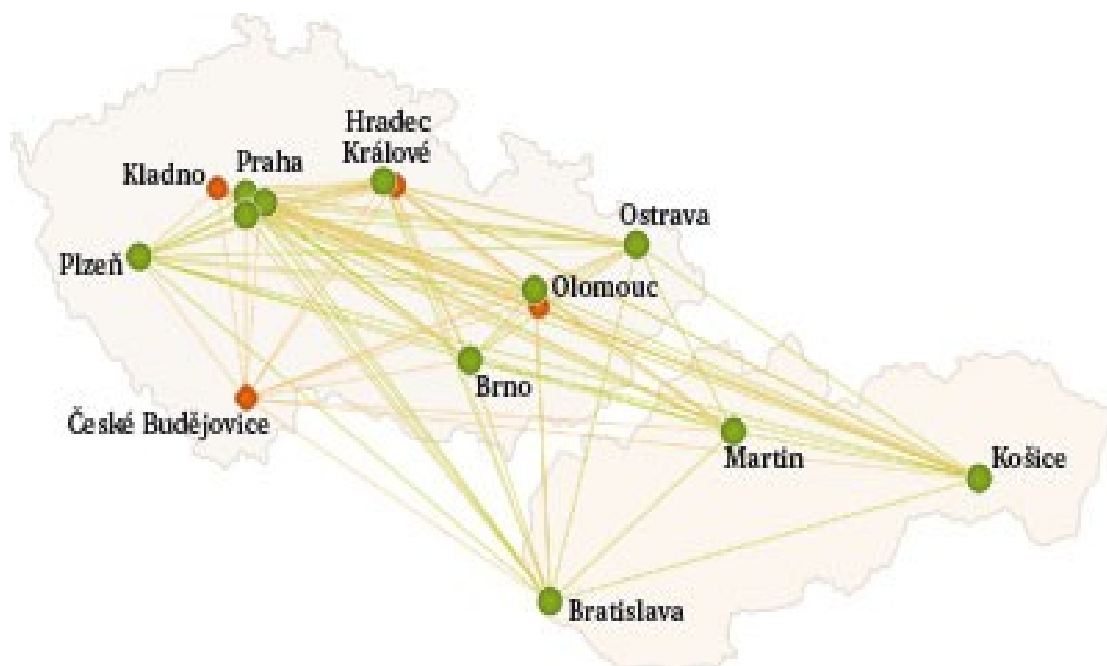
2.3 Dílčí projekty MEFANETu

Aby mohly být cíle zastřešujícího projektu MEFANET naplněny, bylo třeba vytvořit několik dílčích samostatných pilířů, určených k zachování kontinuity jednotného elektronického prostředí, navrženého ke sdílení vzdělávacích medicínských obsahů. Jsou jimi: E-publikační platforma, WikiSkripta, Moodle-MEFANET, konference MEFANET a Bulletin MEFANET.

2.3.1 E-publikační platforma

Prvním takovýmto pilířem je tzv. E-publikační platforma nebo také Publikační platforma. Tato platforma zcela v souladu s filozofií celého konceptu umožňuje publikovat a především zpřístupňovat elektronické verze pedagogických děl a multimediálních učebních pomůcek. Jelikož má tato platforma nepřímou návaznost na WikiSkripta, bude o ní pojednáno hlouběji včetně kategorizace jednotlivých obsahů řazených dle lékařských disciplín.

Elektronické výukové materiály tvořené v rámci e-publikační platformy, jsou zveřejňovány napříč celou sítí MEFANET, a to prostřednictvím specifického internetového portálu – Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET. Aktuální hyperlink je dostupný přímo z domovské stránky MEFANETu na adrese <http://portal.mefanet.cz/>. Tento portál je zastřešující centrální bránou, která je určena k vyhledávání nad dostupným obsahem [Masarykova univerzita, 2012b]. Webové rozhraní portálu je uživatelům dostupné ve dvou jazykových mutacích, v českém a anglickém jazyce. K 21. říjnu 2012 se tento obsah nachází v jedenácti lokálních instancích lékařských fakult zapojených do sítě MEFANET, viz obr. 1, na kterém jsou graficky znázorněny Edukační portály nacházející se v České a Slovenské republice. Obrázek je převzat ze stránky Mefanet/Publikační platforma/O projektu, kde se nachází tato mapa v interaktivní podobě. Každý bod jednotlivého města slouží k přesměrování do Edukačního portálu dané fakulty v České či Slovenské republice.



Obr. 1 Mapa sítě edukačních portálů zapojených lékařských fakult v České a Slovenské republice (zdroj: Masarykova univerzita, 2012b [převzato 2012-10-21]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=e-publikacni-platforma>)

Jednotlivé instance edukačních portálů mají vlastní ISSN. Tyto instance dále sdílí jednotnou grafickou podobu. Pro názornost jsou v textu použity dva náhledy rozhraní českého a slovenského edukačního portálu, které jsou oficiálním místem ke zveřejňování elektronických verzí pedagogických děl, přednášek, testů a multimediálních učebních pomůcek konkrétní lékařské fakulty. Obrázek 2 a 3 ukazuje rozdíly v počtu jednotlivých

dokumentů obsažených v dané specializaci Výukového portálu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Portálu Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Martine.

Výukový portál 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze je pokračujícím online zdrojem s ISSN 1803-6619. Periodicita přírůstku nových článků je nepravidelná. Dostupnost uveřejněných dokumentů se liší dle přístupových práv, která nastavuje sám autor článku. Obsah jednotlivých článků podléhá licenci Creative Commons: uveďte autora, nežívejte dílo komerčně, nezasahujte do díla 3.0 Česko. Součástí portálu je i archiv zveřejněných děl. Obsah portálu je kategorizovaný dle lékařských specializací/disciplín, viz obr. 2 [Masarykova univerzita, 2012f].

Výukový portál
1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze

English version

Vyhledávání

Podklady k přednáškám

Ozvučené přednášky

E-learningové kurzy

Pedagogická díla

Výukové video

Výukové weby

Obrazové kasuistiky

Archiv

Informace pro autory

Přihlásit se

Poslat článek

Obsah kategorizovaný dle lékařských disciplín

Akutní medicína (9)	Hematologie (5)	Neurochirurgie (0)	Radiologie a zobrazovací metody (46)
Anatomie (3)	Histologie, embryologie (3)	Neurologie (4)	Rehabilitace, fyzioterapie, ergoterapie (10)
Anesteziologie a intenzivní medicína (8)	Chirurgie, traumatologie, ortopedie (35)	Nukleární medicína (1)	Revmatologie (2)
Biofyzika (6)	Imunologie, alergologie (4)	Oftalmologie, optometrie (3)	Tělovýchovné lékařství (0)
Biologie (4)	Infektologie (26)	Onkologie, radioterapie (8)	Urologie (1)
Dermatologie (16)	Kardiologie, angiologie (11)	Ostatní (10)	Veřejné zdravotnictví, sociální lékařství (0)
Diabetologie, dietetika (6)	Laboratorní diagnostika (5)	Otorinolaryngologie (7)	Vnitřní lékařství (11)
Endokrinologie, metabolismus (2)	Lékařská etika a právo (2)	Patologie a soudní lékařství (2)	Všeobecné praktické lékařství (14)
Epidemiologie, preventivní lékařství, hygiena (1)	Lékařská genetika (1)	Pediatrie, neonatologie (3)	Zdravotní péče, ošetrovatelství (7)
Farmakologie (13)	Lékařská chemie a biochemie (23)	Pneumologie (5)	Zubní lékařství (12)
Fyziologie a patologická fyziologie (14)	Lékařská informatika a informační věda (10)	Porodnictví a gynekologie (39)	
Gastroenterologie, hepatologie (10)	Mikrobiologie (4)	Pracovní lékařství a toxikologie (0)	
	Nefrologie (6)	Psychiatrie, psychologie, sexuologie (20)	

Obr. 2 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín Výukového portálu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze (zdroj: Masarykova univerzita, 2012f [převzato 2012-07-07]. Dostupné z: <http://portal.lf1.cuni.cz/>)

Druhý výukový portál, který je v náhledu přiblížen, je studentům a pedagogům znám pod názvem Multimediální podpora výučby klinických a zdravotnických disciplín: Portál Jesseniovskej lekárskej fakulty UK v Martine.

Je také pokračujícím online zdrojem s ISSN 1337-7396. Dostupnost dokumentů je také různě nastavena dle konkrétních přístupových práv [Masarykova univerzita, 2012g].

Obsah portálu je taktéž kategorizovaný dle lékařských specializací/disciplín. Hned pod abecedním výpisem jednotlivých disciplín se nachází odkaz na postup při publikování v síti MEFANET, tedy i v prostředí výukových portálů. Přímo z portálu vede skrze ikonu odkaz do textu týkajícího se WikiSkript.

Multimediální podpora výučby klinických a zdravotnických disciplín
 :: portál Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine

English version
 Vyhľadavanie

Výučbové webstránky
 Digitálne video
 Materiály k prednáškam
 E-learningové kurzy
 Online videokonferencie
 Univerzita tretieho veku
 Obrazové kazuistiky

Prilásiť sa
 Poslať článok
 Na stiahnutie
 Textová verzia
 Verzia pre tlač

Vitajte na portáli Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine!

Výučbový portál Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského (JLF UK) v Martine je oficiálnym priestorom na uverejňovanie elektronických výučbových diel, prednášok, testov a multimediálnych učebných pomôcok ako aj ďalších elektronických pedagogických dokumentov pre podporu štúdia vo všetkých študijných programoch a stupňoch na JLF UK v Martine. Dokumenty sú dostupné podľa autorom zvolených prístupových práv, t.j. môžu byť voľne dostupné alebo dostupné po prihlásení zvolenej skupine používateľov.

[Manuály pre prácu s portálom MEFANET a univerzitným e-learningovým serverom LMS Moodle.](#)

[Videokonferencie online - kalendár prenosov.](#)

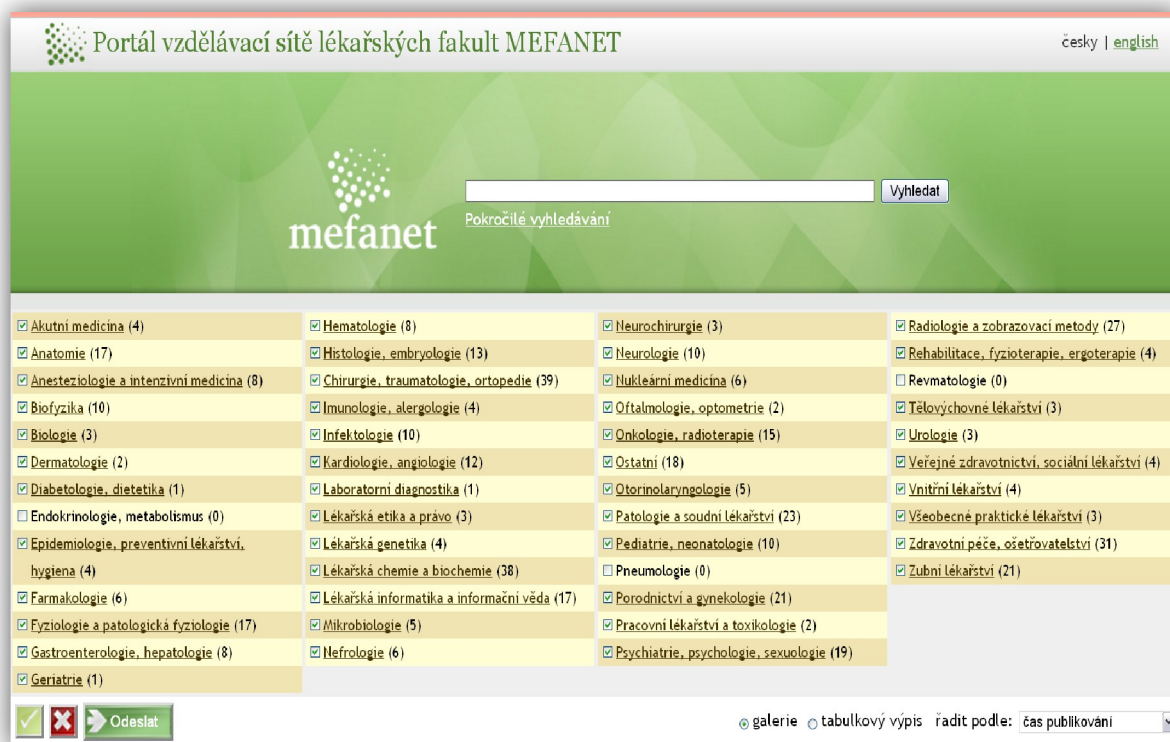
Obsah kategorizovaný podľa lekárskeho disciplín

Akútna medicína (0)	Geriatéria (4)	Lekárska informatika (0)	Pneumológia (1)
Anatómia (1)	Hematológia (1)	Mikrobiológia (2)	Pôrodnictvo a gynekológia (3)
Anesteziológia a intenzívna medicína (2)	Histológia, embryológia (0)	Nefrológia (0)	Pracovné lekárstvo a toxikológia (1)
Biofyzika (10)	Chirurgia, traumatológia, ortopédia (14)	Neurochirurgia (1)	Psychiatria, psychológia, sexuológia (3)
Biológia (0)	Imunológia, alergológia (1)	Neurológia (1)	Radiológia a zobrazovacie metódy (3)
Dermatológia (1)	Infektológia (2)	Nukleárna medicína (0)	Rehabilitácia, fyzioterapia, ergoterapia (0)
Diabetológia, diabetika (2)	Interná medicína (0)	Oftalmológia, optometria (0)	Reumatológia (1)
Endokrinológia, metabolismus (2)	Kardiológia, angiológia (6)	Onkológia, rádioterapia (1)	Urológia (2)
Epidemiológia, preventívne lekárstvo, hygiena (4)	Laboratórna diagnostika (0)	Ostatné (10)	Verejné zdravotníctvo, sociálna medicína (1)
Farmakológia (4)	Lekárska etika a právo (0)	Otorinolaryngológia (1)	Všeobecné praktické lekárstvo (0)
Fyziológia a patologická fyziológia (10)	Lekárska genetika (1)	Patológia a súdne lekárstvo (0)	Zdravotná starostlivosť, ošetrovatelstvo (37)
Gastroenterológia, hepatológia (8)	Lekárska chémia a biochémia (5)	Pediatria, neonatológia (4)	Zubné lekárstvo (5)

Obr. 3 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín portálu Multimediální podpora výučby klinických a zdravotnických disciplín: Portál Jesseniovskej lekárskej fakulty UK v Martine (zdroj: Masarykova univerzita, 2012e [převzato 2012-07-07]. Dostupné z: <http://portal.jfmed.uniba.sk/>)

Zastřešující centrální brána, která je určena pro vyhledávání nad jednotlivými obsahy, je přiblížena v následujícím náhledu Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET, kde je již vidět stejné rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských specializací/disciplín jako v předcházejících konkrétních instancích vzdělávacích portálů viz obr. 4.

Toto rozhraní bylo použito k porovnání abecedně řazeného seznamu lékařských disciplín, který byl v roce 2010 aplikován právě do Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET a který v roce 2012 doznal několika změn.



Obr. 4 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET (zdroj: Schwarz Daniel a Dušek Ladislav, [2008-], verze 1.6 [2011] [převzato 2012-07-06]. Dostupné z: <http://portal.mefanet.cz/>)

Základní vyhledávání je možné přímo z domovské stránky (viz výřez této stránky na obr. 4), pokročilé vyhledávání již nabídne vlastní rozhraní. Pokročilé vyhledávání nabízí fulltextové vyhledávání, kde může uživatel zadat jedno i více slov. K dispozici je zde nápověda, která uživatele blíže seznámí s kombinací booleovských operátorů při vyhledávání na adrese: <http://dev.mysql.com/doc/refman/5.0/en/fulltext-boolean.html>. Dále je zde předpřipravena možnost prohledávání WikiSkript, prohledávání dalších zdrojů sítě MEFANET, ke kterému slouží okno vyhledávače Google. Nabízena je i služba externího fulltextového vyhledávání, a to jak v Googlu samotném, tak i v Googlu Scholar. Uživatelé mohou své vyhledávání rozšířit i na vyhledávač Jyxo, či mohou procházet databáze ARIADNE a GLOBE, které jsou taktéž dostupné z rozhraní pro pokročilé vyhledávání.

Portál vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET je tedy centrálním rozhraním k prohledávání jednotlivých obsahů, které jsou dále hierarchizovány a seskupovány do jednoúrovňových lékařských specializací-taxonomií např. akutní medicína, anatomie, biofyzika a mnohé další. Díky předdefinované stromové struktuře jednotlivých lékařských specializací uživatel okamžitě vidí, kolik témat jednotlivé specializace obsahují. S tématy uvnitř jednotlivých specializací lze i nadále pracovat, výsledky lze řadit např. dle názvu, času publikování, jména autora atd. Na domovské stránce tohoto edukačního portálu je pro

zájemce dostupná informace o naposledy prohlížených tématech, např. dne 8. června 2012 to byla: kazuistika-tugnóza, koagulace v kostce, polypektomia, akutní pankreatitída, vředy žalúdka, cytogenetika-stanovení karyotypu.

Pro tento portál bylo zvažováno řazení dle Konspektu Národní knihovny České republiky, nebylo však z důvodu velkého záběru předmětové kategorizace a přílišné obecnosti použitelné. Proto bylo zvoleno řazení vlastní, založené na dostupných taxonomiích lékařských disciplín tuzemských i zahraničních vydavatelů lékařských publikací [Masarykova univerzita, 2010, s. 10].

V tabulce 1 je v levém sloupci abecedně řazený seznam lékařských disciplín, který byl v roce 2010 určen k základnímu třídění vzdělávacího obsahu v síti MEFANET [Masarykova univerzita, 2010, s. 11]. V roce 2012 se tento seznam, který byl aplikován do Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET mírně liší, a to přidání čtyř lékařských disciplín, kterými jsou: patologická fyziologie, informační věda, tělovýchovné lékařství a vnitřní lékařství, viz druhý sloupec této tabulky.

Abecední seznam lékařských disciplín pro základní třídění vzdělávacího obsahu v síti MEFANET z roku 2010 a 2012

Abecední seznam lékařských disciplín pro základní třídění vzdělávacího obsahu v síti MEFANET z roku 2010	Abecední seznam lékařských disciplín pro základní třídění vzdělávacího obsahu na Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET z roku 2012
Akutní medicína	Akutní medicína
Anatomie	Anatomie
Anesteziologie a intenzivní medicína	Anesteziologie a intenzivní medicína
Biofyzika	Biofyzika
Biologie	Biologie
Dermatologie	Dermatologie
Diabetologie, dietetika	Diabetologie, dietetika
Endokrinologie, metabolismus	Endokrinologie, metabolismus
Epidemiologie, preventivní lékařství, hygiena	Epidemiologie, preventivní lékařství, hygiena
Farmakologie	Farmakologie
Fyziologie	Fyziologie, patologická fyziologie (nově)

Gastroenterologie, hepatologie	Gastroenterologie, hepatologie
Geriatric	Geriatric
Hematologie	Hematologie
Histologie, embryologie	Histologie, embryologie
Chirurgie, traumatologie, ortopedie	Chirurgie, traumatologie, ortopedie
Imunologie, alergologie	Imunologie, alergologie
Infektologie	Infektologie
Kardiologie, angiologie	Kardiologie, angiologie
Laboratorní diagnostika	Laboratorní diagnostika
Lékařská etika a právo	Lékařská etika a právo
Lékařská genetika	Lékařská genetika
Lékařská chemie a biochemie	Lékařská chemie a biochemie
Lékařská informatika	Lékařská informatika, informační věda (nově)
Mikrobiologie	Mikrobiologie
Nefrologie	Nefrologie
Neurochirurgie	Neurochirurgie
Neurologie	Neurologie
Nukleární medicína	Nukleární medicína
Oftalmologie, optometrie	Oftalmologie, optometrie
Onkologie, radioterapie	Onkologie, radioterapie
Ostatní	Ostatní
Otorinolaryngologie	Otorinolaryngologie
Patologie a soudní lékařství	Patologie a soudní lékařství
Pediatric, neonatologie	Pediatric, neonatologie
Pneumologie	Pneumologie
Porodnictví a gynekologie	Porodnictví a gynekologie

Pracovní lékařství a toxikologie	Pracovní lékařství a toxikologie
Psychiatrie, psychologie, sexuologie	Psychiatrie, psychologie, sexuologie
Radiologie a zobrazovací metody	Radiologie a zobrazovací metody
Rehabilitace, fyzioterapie, ergoterapie	Rehabilitace, fyzioterapie, ergoterapie
Revmatologie	Revmatologie
	Tělovýchovné lékařství (nově)
Urologie	Urologie
Veřejné zdravotnictví, sociální lékařství	Veřejné zdravotnictví, sociální lékařství
	Vnitřní lékařství (nově)
Všeobecné praktické lékařství	Všeobecné praktické lékařství
Zdravotní péče, ošetrovatelství	Zdravotní péče, ošetrovatelství
Zubní lékařství	Zubní lékařství

Tab. 1 Abecední seznam lékařských disciplín pro základní třídění vzdělávacího obsahu v síti MEFANET (tabulka vytvořena 2012-07-06, zdroj: Masarykova univerzita, 2010, s. 11 a Schwarz Daniel a Dušek Ladislav, [2011])

Cílovou uživatelskou skupinou Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET, jsou především pedagogové lékařských fakult a zdravotnických oborů vysokých škol, dále pak studenti lékařských fakult a zdravotnických oborů vysokých škol. Uživatelem digitálních obsahů může být však kdokoliv, jelikož přístup do jednotlivých e-learningových portálů lékařských fakult je volně přístupný. Přestože je většina obsahů volně dostupná, k některým je omezen či spíše vymezen přístup. Uživatelé jsou děleni do několika skupin např. neregistrovaný anonymní uživatel, registrovaný anonymní uživatel, uživatel sítě MEFANET atd. Dle tohoto dělení je jim v několika rovinách zpřístupněn či zneprístupněn obsah.⁵ Identifikace uživatelů probíhá formou autentizace, ke které se využívá technologie Shibboleth.

Bližší informace o celkové návštěvnosti vzdělávacího portálu MEFANET za rok 2011, procesu publikování jednotlivých odborných příspěvků, použité terminologii, popisu uživatelských rolí (např. redaktor, garant, recenzent aj.), je velice výstižně pojednáno

⁵ Více o struktuře uživatelů a možnostech přístupu k publikovanému obsahu zde: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=e-publikacni-platforma--portalova-platforma--autentizacni-autorizacni-ramec> či zde: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=authentication-framework>

v samostatném dokumentu „Vzdělávací portál MEFANET,“ který je volně dostupný online ve formátu PDF na adrese <http://www.mefanet.cz/res/file/reporty/brozura-portal.pdf>. Tento dokument vznikl v rámci konání semináře „Nástroje kazuistické výuky pro vzdělávání v klinické medicíně,“ konaného v roce 2011.

Subprojekt E-publikační platforma je financován v rámci Operačního programu vzdělávání pro konkurenceschopnost. Realizace projektu je spolufinancována Evropských sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Zadavatelem je Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Projekt je realizován v termínu od 1. 11. 2009 do 31. 10. 2012 pod názvem „Standardizace a sdílení vzdělávací platformy mezi lékařskými fakultami v rámci projektu MEFANET.“ Registrační číslo projektu je CZ.1.07/2.4.00./12.0050 [Masarykova univerzita, 2012b].

2.3.2 WikiSkripta

Druhým, pro záměry této práce stěžejním online dostupným výukovým medicínským portálem, jsou WikiSkripta. Jelikož o nich bude pojednáno v samostatné kapitole, krátce zde zmíníme pouze jejich jádrovou myšlenku. Jedná se o virtuální prostor, ve kterém jsou kooperativně tvořeny a ukládány medicínské elektronické studijní materiály, které mají formu jednotlivých kapitol v učebnici. Tyto kapitoly či články jsou tvořeny primárně pro studenty a pedagogy všech lékařských fakult České a Slovenské republiky. Určeny jsou převážně pro pregraduální výuku.

Obsahem jsou tedy výukové texty a různorodé učební materiály, které jsou dobrovolně tvořeny autory převážně z řad studentů a pedagogů. Zde je nejmarkantněji vidět rozdíl v principech tvorby studijních materiálů, které jsou tvořeny v rámci publikační platformy pro jednotlivé instance výukových portálů vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET.

Jednotlivým, nejen začínajícím autorům se dostává značné podpory od redakčního týmu, který tvoří samotné jádro celých WikiSkript. Tento tým se také stará o dodržování úrovně jednotlivých příspěvků, o respektování interních pravidel [Masarykova univerzita, 2012g].

2.3.3 Moodle-MEFANET

Portfolio nabídky Sítě lékařských fakult doplňuje třetí, v současné době velice perspektivní e-learningový nástroj – Moodle-MEFANET, který je přístupný na adrese <https://moodle.mefanet.cz/>. Moodle je konkrétní aplikací Systému pro správu/řízení výuky (LMS – Learning Management System), díky kterému jsou do jednoho místa integrovány

funkce vhodné pro individuální e-learningové formy výuky. Moodle je poskytován zdarma jakožto volně dostupný zdroj (open source), který má otevřenou veřejnou licenci GNU GPL.⁶ Moodle do sebe na jedné straně primárně integruje výukové materiály, na straně druhé vytváří moderní výukové prostředí, kde je možné snadno publikovat studijní materiály, zakládat a účastnit se diskusních fór, elektronicky odevzdávat úkoly, tvořit a následně i vyplňovat online testy, zpracovávat písemné seminární práce, komunikovat s vyučujícím a mnohé další [Oliva, 2009, s. 15-16].

Moodle-MEFANET a především jeho výukové kurzy jsou určeny pro uživatele kooperujících lékařských fakult z České a Slovenské republiky. Jedná se jmenovitě o deset lékařských fakult: 1. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, 2. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, 3. lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Plzni, Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Lékařskou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, Lékařskou fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Jesseniovu lékařskou fakultu v Martine Univerzity Komenského v Bratislave, Lékařskou fakultu Univerzity Komenského v Bratislave.

Jak je vidět na obr. 5, kde byl použit náhled stránky Moodle-MEFANET, kurzy jsou řazeny dvěma způsoby, a to dle fakult či dle lékařských oborů. Lékařské obory jsou kategorizovány stejně jako na Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET.

⁶GNU- je svobodný operační systém, GPL znamená v originále General Public License [Wikimedia Foundation, 2002a]

Obr. 5 Náhled stránky nepřihlášeného uživatele v Moodle-MEFANET elearningové kurzy (zdroj: Univerzita Karlova v Praze, 2. lékařská fakulta, 2012b [převzato 2012-10-21]. Dostupné z: <http://moodle.mefanet.cz/>)

Uživatelé se přihlašují pomocí svého uživatelského jména a hesla. Některé kurzy však umožňují vstup pro hosty. V rámci tohoto vstupu byl vyzkoušen přístup skrze kategorii Lékařská informatika a informační věda, kde je 2. června 2012 padesát tři oborových kurzů. V rámci této kategorie byla zvolena podkategorie Konference Mefanet 2010, kde byl přístupný ukázkový zkušební test s tematikou vědecké informace v medicíně, dále byla přístupná ukázka studijního materiálu, která se zabývala tematikou PubMed (jedná se o vyhledávací rozhraní databáze Medline) a tematikou MeSH (Medical Subject Headings – Hierarchický řízený slovník biomedicínských pojmů).⁷

Na stránkách Moodle je registrovaným uživatelům k dispozici manuál, který slouží jako návod k základní orientaci v tomto e-learningovém prostředí.

Využívanost moderních informačních a komunikačních technologií byla zkoumána i MUDr. Jitkou Feberovou, Ph.D. a jejími kolegy. Zkoumána byla četnost přístupů do Moodle Univerzity Karlovy v Praze v letech 2004 – 2008. Z článku jednoznačně vyplývá, že návštěvnost toho portálu se v průběhu let několikanásobně zvýšila, vzrostla oblíbenost e-learningových forem výuky. Nejčtenější návštěvnost v průběhu zkoumání byla v měsíci lednu a únoru a dále o víkend [Feberová, 2010, s. 116].

Vedle výše popsaných tří jádrových produktů sítě MEFANET, kterými je budována a posilována spolupráce lékařských fakult České a Slovenské republiky při rozvíjení odborné

⁷ Více o tezauru MeSH: <http://www.nlk.cz/sluzby/pruvodce/soubory/mesh.pdf>

výuky lékařských a zdravotnických oborů moderními informačními a komunikačními technologiemi [Masarykova univerzita, 2012c], je nezbytné alespoň zkráceně přiblížit další aktivity projektu MEFANET, které byly oficiálně popsány již před pěti lety v dokumentu zabývajícím se prioritami a činnostmi pro rok 2007.⁸

Jedná se pořádání odborných konferencí pod názvem Konference MEFANET (první se konala v roce 2007, zatím poslední se bude konat 27. – 28. listopadu 2012), dále vychází od roku 2008 bulletin MEFANETin (dostupný zdarma, online ve formátu PDF), dále bylo vydáno několik tematických publikací, bulletinů, informačních brožur, edukačních sborníků, tiskových zpráv a odborných článků. Tyto materiály jsou také volně dostupné online na www.mefanet.cz v sekci Publikace a reporty.

2.3.4 Konference MEFANET

Odborné konference MEFANET se konají každoročně již od roku 2007. Zabývají se obecně rozvojem výuky lékařských oborů pomocí moderních informačních technologií, v druhé rovině prezentují dosažené výsledky dílčích projektů MEFANETu, samozřejmě včetně projektu WikiSkript. O významnosti a dopadu využívání jednotlivých projektů bylo pojednáno na pátém ročníku konference MEFANET, uskutečněném v roce 2011 v Brně. Jak vyplynulo ze závěrů docenta RNDr. Ladislava Duška, Dr., jen na lékařských fakultách studuje či pracuje více než 44 000 potenciálních uživatelů jednotlivých projektů MEFANETu. Tyto konkrétní projekty mají velký dopad na výuku právě této odborné komunity budoucích lékařů. Zmínil také, že projekt MEFANET natolik pronikl do povědomí pedagogů z lékařských fakult, že je mnohými vnímán jako garant úrovně a kvality e-learningu na lékařských fakultách [Šnajdrová, L. et al., 2011, s. 1].

V letošním roce 2012 proběhl již šestý ročník pod názvem „6. konference lékařských fakult ČR a SR s mezinárodní účastí na téma E-learning a zdravotnická informatika ve výuce lékařských oborů.“ Hlavní přednášená témata byla:

- informační a komunikační technologie a jejich aplikace ve výuce lékařských oborů (jako je telemedicína, webové obrazové archivy, výukové portály, multimediální učební pomůcky),
- elektronická podpora výuky v bakalářských a magisterských studijních programech na lékařských fakultách,

⁸Bližší informace o dlouhodobých cílech projektu ve formátu PDF:
<http://www.mefanet.cz/res/file/documents/mefanet-pravidla-a-napln.pdf>

- informační a komunikační technologie v celoživotním vzdělávání lékařů a zdravotnických pracovníků,
- zkušenosti pedagogů a studentů s využitím informačních technologií ve výuce lékařských oborů (např. hodnocení kvality obsahu elektronických informačních zdrojů a podpora výuky zahraničních studentů),
- metodika pro efektivní tvorbu elektronických učebních pomůcek,
- legislativní problematika, autorská práva a mnohé další [Masarykova univerzita, 2012a].

Informace o uplynulých ročnících jsou stále dostupné online včetně harmonogramu programu, abstraktů přednášek a především jednotlivých příspěvků autorů ve formátu PDF, přímo na jednotlivých internetových stránkách konkrétních ročníků konferencí Mefanet v sekci Ke stažení na adrese <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=konference>.

2.3.5 Bulletin MEFANETin

Projekt MEFANET má vedle odborných konferencí a lokálních seminářů také svůj vlastní bulletin, který vychází nepravidelně pod názvem MEFANETin: bulletin projektu MEFANET (v literatuře se lze setkat také s grafickou podobou názvu – mefanetIN), již od roku 2008. Online a ve formátu PDF jsou volně dostupná jak aktuální čísla, tak čísla archivní a to pod jednotným ISSN 1804-8013 na adrese <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=publikace-reporty--mefanetin>.

V tomto bulletinu bylo nejvíce pojednáno o projektu WikiSkript v samotných počátcích tohoto projektu, tedy v rozmezí let 2008 – 2010. Srpnové číslo MEFANETin z roku 2010 se v jednom ze svých článků např. zabývá WikiSkripty v kontextu ostatních e-learningových forem. Ve zkratce rozebírá a popisuje tři formy internetových úložišť výukových materiálů, které v roce 2010 provozovala 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Jedná se o: Výukový portál 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Learning Management System – Adobe connect, který obsahuje především kurzy, atlasy a prezentace, a dále WikiSkripta. Autoři článku je jednotlivě charakterizují, WikiSkripta hodnotí jakožto snadno použitelná a velice uživatelsky přátelská [Štuka, 2010, s. 4]. Větší a především komplexnější publikační pozornosti se v počátcích bulletinu dostávalo projektu edukační internetové platformy realizované v rámci projektu MEFANET, a to Publikační platformě.

3 WikiSkripta

3.1 Obecná charakteristika WikiSkript



WikiSkripta jsou zdarma dostupným výukovým portálem určeným pro pregraduální výchovu studentů lékařských, zdravotnických a příbuzných oborů v České a Slovenské republice. Tento portál je zároveň datovým úložištěm elektronických studijních materiálů obsahově zaměřených na všeobecné a zubní lékařství. Producentem WikiSkript je Síť lékařských fakult MEFANET. Od konce roku 2010 mají WikiSkripta přiděleno vlastní ISSN 1804-6517.

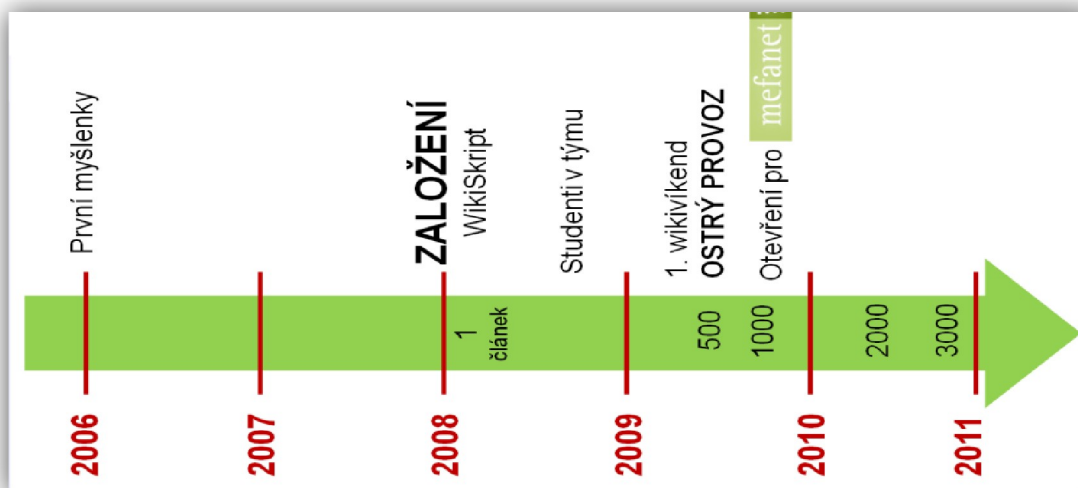
Obr. 6 Logo WikiSkript (zdroj: Mefanet, 2008a [převzato 2012-10-21. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>)]

3.2 Vznik a vývoj WikiSkript

Obrysy projektu začaly vznikat již v roce 2007 na půdě 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V počátcích byla primárně řešena technická stránka celého projektu, přesto již v roce 2008 spolupracovali na obsahu WikiSkript studenti i pedagogové, zatím však pouze z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy [Vejražka, 2009, s. 5]. Oficiální datum vzniku WikiSkript je 28. 4. 2008 [Štuka, 2011b, snímek č. 8]. V roce 2009 obsahovaly WikiSkripta již kolem jednoho tisíce odborných článků⁹. Na konci téhož roku byly ke spolupráci přizvány i jiné kooperující lékařské fakulty viz obr. 7, a o rok později, v roce 2010, došlo k zapojení dalších lékařských fakult České a Slovenské republiky [Vejražka, 2009, s. 5], které se do dnes aktivně podílí na tvorbě odborných textů.

WikiSkripta obsahovala k 24. listopadu 2012 **6 571 publikovaných článků** [Mefanet 2008a]. Články jsou dostupné v českém jazyce, v menší míře i v jazyce slovenském na adrese <http://www.wikiskripta.eu>. Anglická verze WikiSkript je známa pod názvem WikiLectures a je dostupná na <http://www.wikilectures.eu>. Nejedná se však o přeložené články vzniklé původně v českém jazyce, ale o články psané primárně pro anglickou verzi WikiLectures.

⁹ Primární literatura se však v konkrétních číslech odborných článků rozchází. Nesourodé informace ohledně počtu publikovaných článků však mohou být zapříčiněny rozdílnou dobou psaných a publikovaných odborných článků v témže roce.



Obr. 7 Časová osa znázorňující historii WikiSkript od roku 2006-2011 (zdroj: Vejražka, Martin et al., 2011a, snímek č. 5 [převzato 2012-10-21]. Dostupné z: <http://cisvts.cz/default.asp?ch=546&typ=1&val=108006&ids=3871>)

Jelikož jsou WikiSkripta velmi různorodá, je nezbytné k pochopení širě záběru tohoto projektu nastínit, čím WikiSkripta obecně jsou:

- projekt Sítě lékařských fakult MEFANET,
- prostor pro kooperativní tvorbu, ukládání a sdílení medicínských studijních materiálů [Mefanet, 2008a],
- součást sady e-learningových nástrojů lékařských fakult,
- výukový portál založený na technologii wiki a webu 2.0,
- kolektivní elektronické dílo,
- elektronická výuková publikace,
- online dostupná lékařská skripta,
- úložiště výukových lékařských textů,
- nástroj otevřeného webu lékařských fakult.

Virtuální prostor WikiSkript se každým dnem postupně plní nově vzniklými či editovanými medicínskými studijní materiály tvořenými jak studenty, tak i pedagogy. Je však nezbytné poukázat na určitá specifika výuky budoucích i stávajících mediků, která v mnohém předjímají specifičnost celého projektu. V první řadě se jedná o zastarávání informací, jejich neaktuálnost či neúplnost, v druhé řadě se jedná o rychlost sdílení nových poznatků či postupů napříč všemi obory, v třetí řadě se jedná o finanční náročnost získávání a následné distribuce vysoce specifických informací odborné komunitě uživatelů. MUDr. Antonín Šípek upozorňuje ve svém článku na některá úskalí studia medicíny, kterými jsou: rychlý pokrok výzkumu, velký objem informací, které musí student prostudovat, vysoké riziko zastarávání

informací, poukazuje i na časovou náročnost (řádově měsíců i let) vydání učebnice určitého medicínského oboru. Připouští, že jednoduchá, papírově vydaná skripta lze v aktualizované podobě znovu vydat, ovšem ne vždy lze rychle zpracovat nové informace a překážkou je také cena takto vydaných nových skript [Šípek, 2009]. Pokud vezmeme v úvahu tato omezení vyplývající z tradičních papírových forem výukových skript, lze dle autorky obecně spatřovat hlavní výhody medicínských WikiSkript v:

- obsahové flexibilitě,
- otevřenosti sdílení textů,
- konzistentnosti,
- samostatnosti používání WikiSkript,
- student si určí individuální tempo učení,
- učivo je seskupováno do menších celků,
- rychlé aktualizaci nových poznatků,
- nižší finanční nákladnosti aktualizace textů WikiSkript oproti klasickým papírovým skriptům,

a dále v:

- sdílení výukových materiálů napříč fakultami,
- snadné editovatelnosti textů,
- dodržování konzistentní úrovně textů,
- a mnoho dalších.

Pokud shrneme konkrétní principy slovy původců WikiSkript, patří mezi ně: univerzálnost, jelikož se jedná o největší online dostupný zdroj studijních materiálů pro studenty medicíny a lékařských oborů, jednoznačně dynamika, skripta se rozrůstají každý den, dále otevřenost, jelikož kdokoliv může konkrétní obsah vytvořit, upravit či rozšířit. Zmínit musíme i aktuálnost obsažených informací, jelikož snadnost editace umožňuje zastaralé či chybné příspěvky okamžitě změnit a v neposlední řadě také důvěryhodnost. O tu se stará jak redakce, tak i odborníci z různorodých oborů, či samotní uživatelé.

V závěru je nezbytné popsat základní rozdíly mezi WikiSkripty – prostorem pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů a Wikipedií – otevřenou encyklopedií. Obě mají společnou technologii wiki, online dostupnost, filozofii svobodného sdílení a tvoření obsahu, tvůrci obsahu musí dále respektovat autorský zákon, psát nezaujatě a nekriticky, data musí být ověřitelná z důvěryhodného zdroje [Wikimedia Foundation, 2002f]. Rozchází se však v základních principech jich samých, a to následovně – Wikipedie je všeobecnou internetovou

encyklopedií obsahující encyklopedicky tvořená hesla, WikiSkripta jsou spíše z kapitol tvořenou vysokoškolskou učebnicí, skládající se z medicínských studijních materiálů neencyklopedického charakteru určeného primárně konkrétní skupině uživatelů – studentům lékařských fakult a dalším odborníkům z oblasti medicíny [Mefanet, 2008u].

3.3 Zpřístupnění WikiSkript

WikiSkripta jsou elektronickým informačním zdrojem volně dostupným v online prostředí, poskytována jsou bezplatně, bez nutnosti registrace. Do cílové skupiny uživatelů patří studenti lékařských, zdravotnických a příbuzných oborů, pedagogové, profesionálové z řad zdravotníků, odborná veřejnost a další.

WikiSkripta jsou určena především pro pregraduální výchovu, obsahují však i celou řadu postgraduálních učebních textů. Díky tomu je docíleno většího propojení mezi jednotlivými úrovněmi textu, kdy pregraduální studenti mají přístup k detailnějším informacím o hledaném tématu, postgraduální studenti mají naopak možnost vrátit se k základním kapitolám [Mefanet, 2008r].

Přístupových míst k WikiSkriptům je v roce 2012 několik: přímo z domovské stránky MEFANETu, kde musí uživatel kliknout na ikonu WikiSkript <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=wikiskripta> viz obr. 8, odkud se poté dostane přímo na domovskou stránku projektu <http://www.wikiskripta.eu>; v online prostředí Univerzity Karlovy např. z webové stránky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kde je nutno zvolit informační služby/E-learning a poté Wikiskripta nebo ze stránky Ústavu vědeckých informací 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, kde je v pravém dolním rohu aktivní ikona na přesměrování.



Obr. 8 Přístupová místa k WikiSkriptům z domovské stránky MEFANET (zdroj: Masarykova univerzita, 2012a [převzato 2012-07-06]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/>)

K WikiSkriptům lze přistupovat i z rozhraní Portálu elektronických informačních zdrojů Univerzity Karlovy. Jelikož se jedná o volně dostupný zdroj, není třeba se pro přístup skrze technologii Shibboleth a Centrální autentizační službu Univerzity Karlovy autentizovat. Přístup lze realizovat dle metody prohlížení třemi způsoby: za prvé filtrovat zdroje dle abecedy přes Portál elektronických zdrojů UK/volně dostupné zdroje/v rámci abecedního řazení zvolit písmeno w a přímý přístup do WikiSkript; za druhé vyhledat WikiSkripta skrze elektronické zdroje jednotlivých fakult, zvolit 1. lékařskou fakultu UK a v abecedně řazeném seznamu licencovaných i volně dostupných zdrojů zvolit WikiSkripta (2. a 3. lékařská fakulta UK v Praze, Lékařská fakulta v Plzni a Lékařská fakulta v Hradci Králové nemá WikiSkripta ve své nabídce elektronických zdrojů); za třetí zvolit řazení zdrojů dle oborů, zvolit lékařství¹⁰ a opět v abecedně řazeném seznamu využít aktivního hyperlinku do WikiSkript [Univerzita Karlova v Praze, 2012c]. Samozřejmě každá ze zúčastněných lékařských a jiných oborových fakult v české a slovenské republice může mít nastavena vlastní přístupová místa.

¹⁰ V rámci oboru lékařství je Univerzitou Karlovou v Praze k 21. 10. 2012 zpřístupněno 55 elektronických zdrojů, z toho 15 volně dostupných a 40 licencovaných [Univerzita Karlova v Praze, 2012b].

3.3.1 WikiSkripta a Národní knihovna České republiky

Údaje o WikiSkriptech lze dohledat nejen v online databázi Národní knihovny České republiky, ale je také možné dozvědět se více prostřednictvím prohlížení starších verzí stránek, a to díky WebArchivu – archivu českého webu.

Národní knihovna České republiky eviduje v současné době ve své databázi WikiSkripta jak v online katalogu Národní knihovny, tak v katalogu České národní bibliografie. V úplném zobrazení záznamu viz tab. 2 se dozvíme, že se jedná o elektronický zdroj s nepravidelnou aktualizací. Místem vydání je Praha, vydavatelem 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, datum vydávání je nejisté- rok 2009. WikiSkripta mají přiděleno i své číslo české národní bibliografie a to 002119424 [Národní knihovna České republiky, c2009-].

ČNB - Úplné zobrazení záznamu	
LDR	-----nai-a22-----a-4500
FMT	SE
001	web20102119424
003	CZ-PrNK
005	20100806142812.0
006	m-----d-----
007	cr-cn-
008	100806c20099999xr--x-w-s-----0---b2cze--
015	 a cnb002119424
040	a ABA001 b cze
072 7	a 61 x Lékařské vědy. Lékařství 2 Konspekt 9 14
072 9	a 610 x Medical sciences, medicine 2 Conspectus 9 14
080	a 61 2 MRF
080	a 37.016 2 MRF
080	a 616-07 2 MRF
080	a (0.034.2)004.738.12 2 MRF
24500	 a WikiSkripta h [elektronický zdroj]
260	 a [Praha] : b 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy, c [2009?]-
310	 a Aktualizováno nepravdělně
500	a Název z titulní obrazovky (verze z 6.8.2010)
520	a Výukové materiály z různých oborů a předmětů lékařství určené pro studenty a učitele lékařských fakult
538	a Způsob přístupu: World Wide Web
65007	a lékařství 7 ph115195 2 czenas
65007	a vyučovací předměty 7 ph172907 2 czenas
65007	a lékařská vyšetření 7 ph192861 2 czenas
65009	a medicine 2 eczenas
65009	a school subjects 2 eczenas
65009	a medical examinations 2 eczenas
655 7	a www dokumenty 7 fd186892 2 czenas
655 9	a www documents 2 eczenas
7102	a Univerzita Karlova. b Lékařská fakulta, 1. 7 kn20010709366
85640	u http://www.wikiskripta.eu q text/html 4 N
929	a Text
SYS	2119424

Tab. 2 Výstupní záznam elektronického zdroje WikiSkript ve formátu MARC 21 (zdroj: Národní knihovna české republiky, c2009-) [převzato z OPACu NK ČR 2012-10-06]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/1NBRBBAXFS8HLBUTP7FG7JG4JEIU82TD26QR2DM994554JSKFJ-60277?func=full-set-set&set_number=181269&set_entry=000001&format=001)

WikiSkripta a WebArchiv Národní knihovny České republiky

WebArchiv je digitální archiv českých webových zdrojů, které jsou shromažďovány z důvodu jejich dlouhodobého uchování. Ochranu a především uchování těchto online dostupných zdrojů zajišťuje Národní knihovna České republiky v kooperaci s Moravskou zemskou knihovnou a Ústavem výpočetní techniky Masarykovy univerzity [Národní knihovna ČR, 2012-].

Vybrané internetové stránky WikiSkript uchovává WebArchiv od roku 2010. Přes vyhledávací rozhraní WebArchivu byla použita k vyhledávání konkrétní URL adresa <http://wikiskripta.eu>. Nalezeno bylo několik výskytů. Díky archivaci stránek byly také dohledány domovské stránky WikiSkript z roku 2010 a 2011, které doznaly do dnešních dnů několika změn, viz obr. 10 a 11.

Nejvýraznějších změn doznala v průběhu své existence především grafická podoba WikiSkript, zejména hlavní prostor určený k zobrazení konkrétních textů, dále sekce záložek sloužící k práci s texty a levé menu. Vývojem prošly jednotlivé piktogramy zastupující lékařské disciplíny, stejně tak byl pozměněn i počet a struktura těchto abecedně řazených disciplín, kdy bylo např. k datu 7. 7. 2010 oborových disciplín 22, k datu 2. 8. 2011 jich bylo 38, a k datu 7. 10. 2012 jich bylo již 49. Novější verze WikiSkript jsou uživatelsky přívětivější, více se prosazuje jednotný formát ať už v podobě fontu, piktogramů, ikon či grafiky použité na doprovodné propagační materiály, dále je např. v nové verzi z roku 2012 rozšířena sekce Nástěnka (dříve Fórum), kde lze nalézt informace o jednotlivých akcích WikiTýmu doprovázené fotografickou přílohou. V rozšířené míře lze v této sekci nalézt informace týkající se jednotlivých průvodců studiem lékařských fakult Univerzity Karlovy a Lékařské fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, dále jsou pak přístupné podrobnější informace týkající se doporučených redakčních postupů při komunikaci s uživateli. Veřejně přístupná je i rozšířená nabídka dokumentace k součastem WikiSkript a k aktuální konfiguraci serveru WikiSkript.

Díky archivaci internetových stránek jsou prostřednictvím WebArchivu stále aktivní jednotlivá menu různých verzí WikiSkript. Mimo to jsou dostupné i pasivní náhledy starších verzí WikiSkript, a to na veřejném profilu WikiSkript na sociální síti Facebook. V Albu je nasdílená složka Pohled do historie WikiSkript, ve které se nachází pět pasivních náhledů domovských obrazovek, a to za listopad 2009, říjen 2010, leden 2011 a únor 2012, vždy s konečným počtem článků obsažených v bázi. V náhledu stránky z 22. října 2009 viz obr. 9, vidíme strukturu abecedně řazených disciplín, kterých bylo historicky nejméně, a to 16.

Prvotní struktura domovského rozhraní je velice podobná i novějším verzím, v levém horním rohu lze však vidět historicky nejstarší logo WikiSkript, oproti dále představeným náhledům nechybí okno určené k vyhledávání, je vnořeno do levého menu nazvaného navigace.

Vítejte ve WikiSkriptech,
prostoru pro tvorbu a ukládání medicínských výukových materiálů.

Jak začít
Nápověda
Registrovat se

Wikiskripta byla uvedena do provozu v roce 2008, nyní obsahují 1 000 článků.

Obory

Anatomie	Neurochirurgie
Biofyzika	Neurologie
Biochemie a patobiochemie	Ortopedie
Embryologie	Ošetrovatelství
Fyziologie	Patofyziologie
Genetika	Pediatrie
Chirurgie	Psychiatrie
Mikrobiologie	Vnitřní lékařství

Nová adresa WikiSkript
WikiSkripta se z původní adresy wiki.ft.cuni.cz přesouvají na www.wikiskripta.eu. Prosíme, upravte své odkazy a nastavení oblíbených položek v prohlížeči. Děkujeme za pochopení.

Ostatní
Články podle kategorií:
Předměty • Obory • Slovník • Wikiskripta
Fórum

Nápověda a dokumentace
O WikiSkriptech • Redakce
Nápověda • **Jak začít** • Základy formátování • Pokyny pro přispěvatele
Přáte se • Žádost o technickou pomoc
Autorské právo • Ochrana osobních údajů • Vyloučení odpovědnosti

navigace

- Hlavní strana
- Portál Wikiskript
- Poslední změny
- Přáte se
- Fórum
- Nápověda

související odkazy

- WikiLectures
- MEFANET

hledat

nástroje

- Odkazuje sem
- Související změny
- Speciální stránky
- Verze k tisku
- Trvalý odkaz

mefanet

Obr. 9 Náhled domovské stránky WikiSkript z 22. 11. 2009 (zdroj: Facebook, 2012 [převzato 2012-10-13]. Dostupné z:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10150970836473222&set=a.10150970836058222.536424.218155623221&type=3&theater>)

WikiSkripta Váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských výukových materiálů

Jak začít
Nápověda
Registrovat se

Předměty a obory

- Anatomie
- Biofyzika
- Biochemie a patobiochemie
- Farmakologie
- Fyziologie
- Genetika
- Chirurgie
- Imunologie
- Infekční lékařství
- Mikrobiologie
- Neurochirurgie
- Neurologie
- Onkologie
- Ortopedie
- Ošetrovatelství
- Otorinolaryngologie
- Patologie
- Patofyziologie
- Pedatrie
- Psychiatrie
- Sexuologie
- Vnitřní lékařství

Víte, že... obsahují **2 685** článků

Články, které **napsali nebo ověřili učitelé**, jsou nápadně označeny! Pokud Vás naše důkladná kontrola a ověřitelnost článků zajímá, přečtěte si **podrobnosti**. Podívat se také můžete na **návod pro učitele**. Studenti si mohou prolístovat **seznam článků zkontrolovaných učitelem**, kterých je nyní již **192!**

S WikiSkripty na vodu

Odvážlivci a sportovci z obou republik se vypravili 28. 9. do Posázavy s plánem položit nejkrásnější úsek Sázavy na káňolích. Povodňový stav ale zastrašil půjčovnu loď, proto jsme akci přejmenovali na „WikiVoda pěšky“ a nehledě na počasí, nehledě na stav vody jsme (prostředky nezbytnými) dosáhli kýženého cíle! Fotky a popis výletu si přečtěte na **oficiálních stránkách 1. LF!**

Ostatní

Články podle kategorií:
Obory • Slovník • WikiSkripta

Fórum
Průvodce studiem na 1. LF UK • Průvodce studiem na 3. LF UK

Nápověda a dokumentace

O WikiSkriptech • Redakce
Nápověda • **Jak začít** • Základy formátování • Jak má vypadat článek
Přáte se • Žádost o technickou pomoc
Autorské právo • Podmínky užití • Ochrana osobních údajů • Vyloučení odpovědnosti

Chcete nám pomoci?

Obr. 10 Náhled domovské stránky WikiSkripta z 13. 10. 2010 (zdroj: Národní knihovna ČR, 2012- [převzato 2012-10-07]. Dostupné z: http://wayback.webarchiv.cz/wayback/20101013125229/http://www.wikiskripta.eu/index.php/Hlavn%C3%AD_strana)

The screenshot shows the WikiSkripta homepage. At the top left is the logo 'WWW-WIKISKRIPTA.EU'. The main header contains the site name 'WikiSkripta' and the tagline 'Váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů'. In the top right corner, there are links for 'Jak začít', 'Nápověda', and 'Registrovat se'. The left sidebar contains a navigation menu with items like 'Hlavní strana', 'Nápověda', 'Vytvořit článek', 'Poslední změny', 'Fórum', 'Kontakty', 'Nástroje', 'Externí odkazy', and 'Tisk/export'. The main content area is titled 'Lékařské obory' and displays a grid of 20 medical specialties, each with an icon and text: Anatomie, Nefrologie, Biofyzika, Neodkladná medicína, Biochemie a patobiochemie, Neurochirurgie, Embryologie, Neurologie, Endokrinologie a metabolismus, Onkologie, Farmakologie, Ortopedie, Fyziologie, Ošetřovatelství, Gastroenterologie, Otorhinolaryngologie, Genetika, Patologie, Gynekologie a porodnictví, Patofyziologie, Hematologie, Pediatrie, and Histologie, Pneumologie. The right sidebar includes a 'Novinky' section with 4,604 articles, a 'Víte, že...' section with a note about bilingual content, an 'Ostatní' section with links to categories and forums, and a 'Nápověda a dokumentace' section with various help links.

Obr. 11 Náhled domovské stránky WikiSkript z 2. 8.2011(zdroj: Národní knihovna ČR, 2012- [převzato 2012-10-07]. Dostupné z:

<http://wayback.webarchiv.cz/wayback/20110802171046/http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>)

3.3.2 Statistické ukazatele WikiSkript

Pokud se podíváme na statistické ukazatele přístupné ze speciálních stránek WikiSkript, ke dni 23. 10. 2012 obsahovala WikiSkripta:

- **6 494 obsahových stránek**; všech wiki stránek včetně diskuzí, přesměrování atd. bylo 38 000, načtených souborů bylo 3 328; proběhlo 208 318 editací od založení WikiSkript; v průměru byla jedna stránka editována 5.48 krát;
- **registrovaných uživatelů** bylo **5 963**; z toho aktivních uživatelů; kteří v minulých třiceti dnech provedli nějakou operaci, bylo 194 (jedná se o flexibilní údaj ovlivněný aktivitou uživatelů v průběhu akademického roku. Např. údaj získaný o prázdninách mimo dobu řádného semestru ze 13. 7. 2012 udává registrovaných uživatelů 5 173, tedy o 790 více, aktivních uživatelů bylo naopak o 134 méně, a to 60 aktivních uživatelů);

- **správců** bylo **41**; **administrátorů** **16**; **redaktorů** **98** a **učitelů** **86** (i zde se výsledné počty nepatrně navýšily, a to oproti stejnému datu jako výše, kdy bylo správců o tři méně, a to 38, počet administrátorů zůstal stejný, počet redaktorů se zvýšil z 90-ti na 98, počet učitelů se zvýšil z 84 na 86);
- nejčastěji zobrazenou stránkou byla **domovská stránka**, a to **7 805 440** krát, dále to byly oborové portály: portál Anatomie s 118 160 návštěvami [Mefanet, 2008m], portál Biochemie s 80 942 návštěvami, portál Lékařská biologie a genetika se 71 735 návštěvami. Dále byl nejvíce zobrazován portál Průvodce studiem 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy s 68 202 návštěvami, jenž je určen studentům a zájemcům o studium Všeobecného a Zubního lékařství právě na této fakultě [Mefanet, 2008k].

Portál WikiSkript měl k 23. 10. 2012 **téměř osm milionů návštěv**. Lze usuzovat, že WikiSkripta jsou nejvíce navštěvovaným (volně dostupným) zdrojem zaměřeným na medicínské studijní materiály, určeným vysokoškolským studentům medicíny v České a Slovenské republice [Vejražka, 2011c, s. 243]. Pro zajímavost, v roce 2010 měly stránky WikiSkript 3 500 000 návštěv [Vejražka, 2010].

3.3.3 Propagace WikiSkript

Projekt WikiSkript měl a do současné doby má velice kvalitní mediální podporu. Pro informační specialisty a knihovníky bylo o tomto projektu blíže pojednáno v minulém roce na dvou významných konferencích tematicky zaměřených na informace a profesionální informační zdroje, a to na IKI 2011 – Informace, konkurenceschopnost, inovace, kde zazněl příspěvek MUDr. Martina Vejražky, PhD. et al., pod názvem Wikiskripta – otevřený web lékařských fakult a dále na sedmnáctém ročníku konference INFORUM 2011 – Konference o profesionálních informačních zdrojích, taktéž MUDr. Martina Vejražky, PhD. et al., pod názvem WikiSkripta – spolupráce na odborných textech nově. Právě na této konferenci byla 25. května 2011 WikiSkriptům udělena cena INFORUM 2011, která je každoročně udělována již od roku 1995 nejvýznamnějším českým produktům, službám či činům, které jsou významně spojeny s elektronickými informačními zdroji [Albertina icome Praha, 2012].

Projekt je propagován jak formálními, tak i neformálními cestami. O projektu bylo dále pojednáno na jednotlivých ročnících konference MEFANET, ve sbornících MefanetIN, na oborově příbuzných konferencích a seminářích, kde byly prezentovány dílčí úspěchy tohoto projektu. Povědomí je prohlubováno také formou článků ve fakultních a univerzitních tiscích, prostřednictvím internetových stránek jednotlivých fakult [Mefanet, 2008f]. Silnou stránkou je i jednotná grafická podoba, která se prolíná jednotlivými propagačními materiály, jako

jsou: plakáty jednotlivých fakult,¹¹ letáky či záložky do knih. Reálná čísla o oblíbenosti WikiSkript lze deklarovat i díky sociálním a komunikačním sítím, kdy k datu 21. října 2012 na sociální síti Facebook 1. 936 uživatelů uvedlo, že se jim tyto stránky líbí [Facebook, 2012] a dále díky krátkému videu, uloženému na YouTube s názvem WikiSkripta: Učíš se?, které bylo shlédnuto 2 434krát, a to za velice krátký čas, který uběhl od jeho publikování (2012-03-05) [YouTube, 2012d].

Pro portál WikiSkript byla také vytvořena propagační videa s názvy WikiSkripta a WikiLectures, volně dostupná také na YouTube. Video v české a anglické mutaci¹² názorně ukazují, jaké termíny a s jakým počtem výskytů lze vyhledávat v internetovém vyhledávači Googlu. Nesmíme opomenout fakt, že vyhledávač Google umísťuje relevantní články WikiSkript na nejpřednější místa vyhledaných záznamů.

3.4 Registrace uživatelů

Jak již bylo řečeno výše, WikiSkripta patří k volně dostupnému online zdroji Síť lékařských fakult – MEFANET. Některé online zdroje, které zastřešuje MEFANET, jsou přístupné pouze registrovaným uživatelům a vyžadují přihlášení a přihlašovací údaje (např. Moodle-MEFANET), jiné jsou přístupné široké veřejnosti, bez ohledu na příslušnost k lékařské fakultě. WikiSkripta nabízí rozhraní jak pro registrované, tak i neregistrované uživatele.

Registrace uživatele

Při samotné registraci si uživatel musí vytvořit nový účet. Aby byla WikiSkripta chráněná proti automatizovanému vytváření účtů, je v prvním kroku uživatel vyzván, aby opsal dvě vygenerovaná slova. Poté vyplní přednastavený formulář, kde bude dotázán na uživatelské jméno, heslo, e-mailovou adresu, díky které ho mohou případně kontaktovat ostatní uživatelé nebo kam mu bude v případě ztráty zasláno nové heslo, dále může volitelně vyplnit své skutečné jméno (vhodné pro označení případného autorství). Dále je uživatel seznámen s licencí (více v samostatné subkapitole), pod kterou jsou články zpřístupňovány (jde o licenci Creative Commons, Uveďte autora 3.0 Česko, CC-BY-3.0-CZ, kdy smí být dílo šířeno a dále upravováno, avšak vždy s odkazem na původce textu). Již při samotném zakládání účtu je nový uživateli názorně vysvětleno, co vše obsahuje výše uvedená licence, dále je mu nabídnut odkaz, který ho přímo přesměruje na konkrétní webovou stránku s bližšími podrobnostmi

¹¹ Ukázka WikiPlakátu: http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Plakat_HK_Tapal.jpg

¹² Video s českými termíny s názvem WikiSkripta dostupné zde: <http://www.youtube.com/watch?v=fkJfzt0U2yI&feature=channel&list=UL>, video s názvem WikiLectures zde: <http://www.youtube.com/watch?v=vVI0V5CdhHQ&feature=channel&list=UL>

zabývajícími se autorským právem. Po odsouhlasení interních pravidel a správném vyplnění všech požadovaných polí je automaticky vytvořen nový účet viz obr. 12.

Statistické ukazatele registrovaných uživatelů

Registrovaných uživatelů je ke dni 23. října 2012 **5 964**. Vzrůstající počty registrovaných uživatelů lze vyzorovat ze Speciálních stránek – Souhrnné statistiky,¹³ které jsou dostupné přímo z rozhraní WikiSkript. Statistiku lze vyhodnocovat od data 11. března 2009, kdy bylo ve WikiSkriptech k tomuto datu obsaženo 198 skutečných článků, registrovaných uživatelů bylo 143, počet správců 6. Na konci roku 2009 lze již pozorovat rostoucí tendenci ve všech ukazatelích, skutečných článků je již 1 158, registrovaných uživatelů je 596 a počet správců se navýšil na počet 9. K datu 23. října 2012 bylo 6 492 skutečných článků, 5 954 registrovaných uživatelů a 41 správců, viz tab. 3 [Mefanet, 2008].

¹³ Dle individuálního nastavení lze zvolit kompletní statistiku pro danou oblast v daném období na adrese: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:GlobalStats>

Datum	Počet skutečných článků	Počet registrovaných uživatelů	Počet správců
11.3.2009	198	143	6
31.12.2009	1158	596	9
1. 1.2010	1162	599	9
31.12.2010	3475	2058	18
1.1.2011	3476	2060	18
31.12.2011	5453	4128	29
1.1.2012	5455	4131	29
16.7.2012	6214	5184	38
23.10.2012	6492	5954	41

Tab. 3 Souhrnná statistika WikiSkript za období 11. 3. 2009 – 23. 10. 2012 (zdroj: Mefanet, 2008I [převzato 2012-10-23]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:GlobalStats>

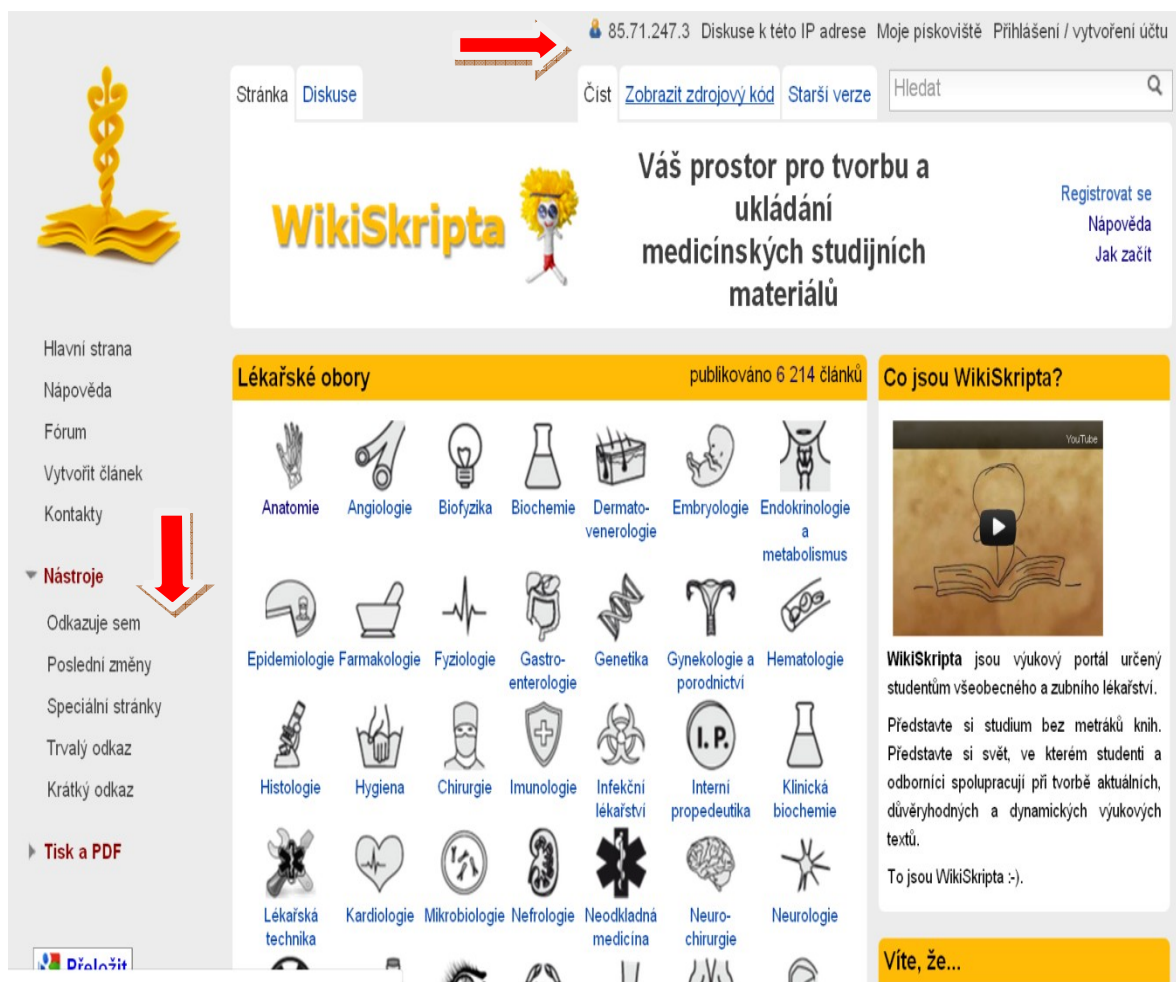
3.4.1 Neregistrovaný uživatel a jeho uživatelské prostředí

Lze říci, že neregistrovaní uživatelé jsou spíše pasivními uživateli primárně využívajícími WikiSkripta ke čtení jednotlivých článků, textů atd., nemusí to však být pravidlem. Obě skupiny uživatelů – s registrací i bez registrace, mají možnost přidávat či editovat stávající texty uvnitř WikiSkript. Tato práce není anonymní, u registrovaného uživatele se zaznamenává jím zvolené uživatelské jméno, u nepřihlášeného uživatele se při jakékoliv editaci či tvorbě textu zaznamenána jeho IP (internetový protokol) adresa počítače, z kterého na textu pracoval, viz obr. 12.

Na tomto náhledu je vidět uživatelské rozhraní neregistrovaného uživatele, které se skládá z hlavního prostoru, v kterém se nachází jednotlivé články. Nad tímto prostorem se nachází sekce záložek: Uživatelova stránka s jeho IP adresou, diskuse k této IP adrese, Moje pískoviště, kde si uživatel může nezávazně zkusit editaci textu, a dále Přihlášení/vytvoření účtu.

Bezprostředně pod sekci záložek se nachází vyhledávací pole s přednastavenou pevnou délkou znaků. Vlevo od vyhledávacího pole se nachází záložky: Číst, Zobrazit zdrojový kód, Starší verze; které slouží k práci s textem daného článku. Nad hlavním prostorem se dále nachází záložky: Stránka a Diskuze.

Každá stránka ve Wikiskriptech má vlastní diskusní stránku, kam lze psát připomínky či poznámky redakci. V levém menu se nachází několik funkčních odkazů: Hlavní strana, Náповěda, Fórum, Vytvořit článek, Kontakty. Dále následuje odkaz Nástroje, kde po rozbalení již vidíme: Odkazuje sem, Poslední změny, Speciální stránky, Trvalý odkaz, Krátký odkaz. Posledním nástrojem pro neregistrovaného uživatele je Tisk a PDF, kde po rozbalení nabídky vidíme: Vytvořit knihu, Stáhnout jako PDF.



Obr. 12 Náhled domovské stránky WikiSkript nepřihlášeného uživatele (zdroj: Masarykova univerzita, 2012a [převzato 2012-07-17]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>)

3.4.2 Registrovaný uživatel a jeho uživatelské prostředí

Uživatelské rozhraní registrovaného uživatele, viz obr. 13, se skládá také z hlavního prostoru, v kterém se nachází jednotlivé články. Nad tímto prostorem se nachází sekce záložek tzv.

Osobní menu, kde nalezneme: Uživatelské jméno, Moje diskuse, Moje pískoviště, kde si registrovaný uživatel může také nezávazně zkusit editaci textu, a dále Nastavení, Sledované stránky, Mé příspěvky, Odhlášení. Bezprostředně pod sekci záložek se nachází vyhledávací pole s přednastavenou pevnou délkou znaků, které lze zadat. Vlevo od vyhledávacího pole se nachází záložky: Číst, Zobrazit zdrojový kód, Starší verze a nově symbol hvězdičky, který slouží k přidání dané stránky mezi sledované. Nastane-li změna u takto označené stránky, uživatel je o tom informován v sekci Sledované stránky.

Nad hlavním prostorem se dále nachází záložky: Stránka a Diskuze. Každá stránka ve Wikiskriptech má vlastní diskusní stránku, kam lze psát připomínky či poznámky redakci. V levém menu se nachází několik funkčních odkazů, které se značně liší od odkazů pro neregistrované uživatele. Stejně zůstávají: Hlavní strana, Náповěda, Fórum, Vytvořit článek, Kontakty. Dále následuje odkaz Nástroje, kde po rozbalení již vidíme: Odkazuje sem, a nově i funkční odkazy určené k práci s editovaným či nově přidaným textem: Načíst soubor, Načíst na Commons, Poslední změny. Stejně odkazy, jako u neregistrovaného uživatele jsou: Speciální stránky, Trvalý odkaz, Krátký odkaz.

Poslední nástroj pro registrovaného uživatele je taktéž totožný s první skupinou uživatelů: Tisk a PDF, kde po rozbalení nabídky vidíme: Vytvořit knihu a Stáhnout jako PDF [Mefanet, 2008j].



Obr. 13 Náhled domovské stránky WikiSkript přihlášeného uživatele (zdroj: Masarykova univerzita, 2012a [převzato 2012-07-17]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>)

Pro obě skupiny uživatelů je dále společné vizuální zpracování domovské stránky WikiSkript. To se v souhrnu skládá z: hlavního prostoru, kde se nachází konkrétní článek či jiný typ dokumentu, z menu s odkazy, z anonymního či osobního menu, z vyhledávacího pole a ze záložek. Pravá část stránky je vyhrazena pro novinky, kde se v malém náhledu nachází k datu 21. října 2012 propagační video o WikiSkriptech, umístěné primárně na YouTube – největším internetovém serveru pro sdílení videí. Dále je zde sekce: Víte že ..., která informuje o možnostech editací článků; Lidé, kde se v určitých obměnách lze více dozvědět o významných osobnostech přispěvatelů či tvůrců WikiSkript; dále Průvodce studiem, kde jsou volně přístupní průvodci: 1., 2., 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Lékařské fakulty v Hradci Králové, Lékařské fakulty v Plzni a Lékařské fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach; vše uzavírá sekce: Zapojte se, kde se nachází informace o člancích, které je třeba vytvořit, rozšířit či dokončit. Text je uzavřen informací týkající se kontaktu a možnosti spolupráce s redakcí.

3.5 Organizační, programové a technické zabezpečení WikiSkript

3.5.1 Organizace WikiSkript

V rámci hierarchie WikiSkript rozlišujeme několik funkčních celků, do kterých spadají jednotlivé kategorie uživatelů – anonymní či registrovaní, redaktorů, správců a administrátorů.

- **Uživatel-** kterýkoli uživatel smí vkládat nové články či editovat stávající. Dále může přispět úpravami prostředí WikiSkript.
- **Wikítým-** se skládá z pracovníků technické podpory, redaktorů, správců, členů vedení fakulty a členů E-learningové komise viz obr. 14.

Součástí wikítýmu jsou také wikipitoři, kteří mohou mít ve WikiSkriptech více funkcí. Tito instruktoři mají na starost určitou skupinu uživatelů/školenců, které je poskytována podpora formou konzultací a specificky zaměřených školení. Nejvíce wikipitorů je zastoupeno z řad studentů 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, dále jsou zastoupeni studenti z 2. a 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni.

Základním nástrojem interní komunikace mezi jednotlivými členy týmu byl do poloviny roku 2012 Google Wave, což je především komunikační prostor sjednocující e-mail, wiki, sociální sítě aj. Nyní komunita wikítýmu využívá pro vzájemnou neveřejnou komunikaci sociální síť Yammer. Prostřednictvím této sítě je řešena diskuse nad problémy, články nebo se také využívá k plánování budoucích záměrů projektu. Pouze registrovaní uživatelé této komunity mají k dispozici možnost sledovat příspěvky ostatních uživatelů uvnitř této sítě, dále mohou zakládat vlastní menší týmy, v kterých jsou řešena aktuální témata. Díky Yammeru mohou vybraní uživatelé zakládat vlastní stránky, na kterých může pracovat v reálném čase více lidí najednou. Samozřejmostí je již nahrávání souborů, prezentací, obrázků aj. K dispozici jsou také video-nápovědy volně dostupné přes YouTube, díky kterým se uživatelé mohou dozvědět více o fungování této sítě [Mefanet, 2008g].

- **Redakce-** se skládá z redaktorů a správců, kteří se starají o péči uživatele. Skládá se zejména ze studentů lékařských fakult, kteří znají prostředí WikiSkript, jazyk wiki a některé technické detaily projektu. V první řadě upravují a zpřehledňují WikiSkripta, v druhé pak pomáhají autorům s tvorbou a zařazením nových článků. Vedoucím

redakčního týmu je MUDr. Martin Vejražka, PhD., zastupuje ho MUDr. Antonín Šípek.

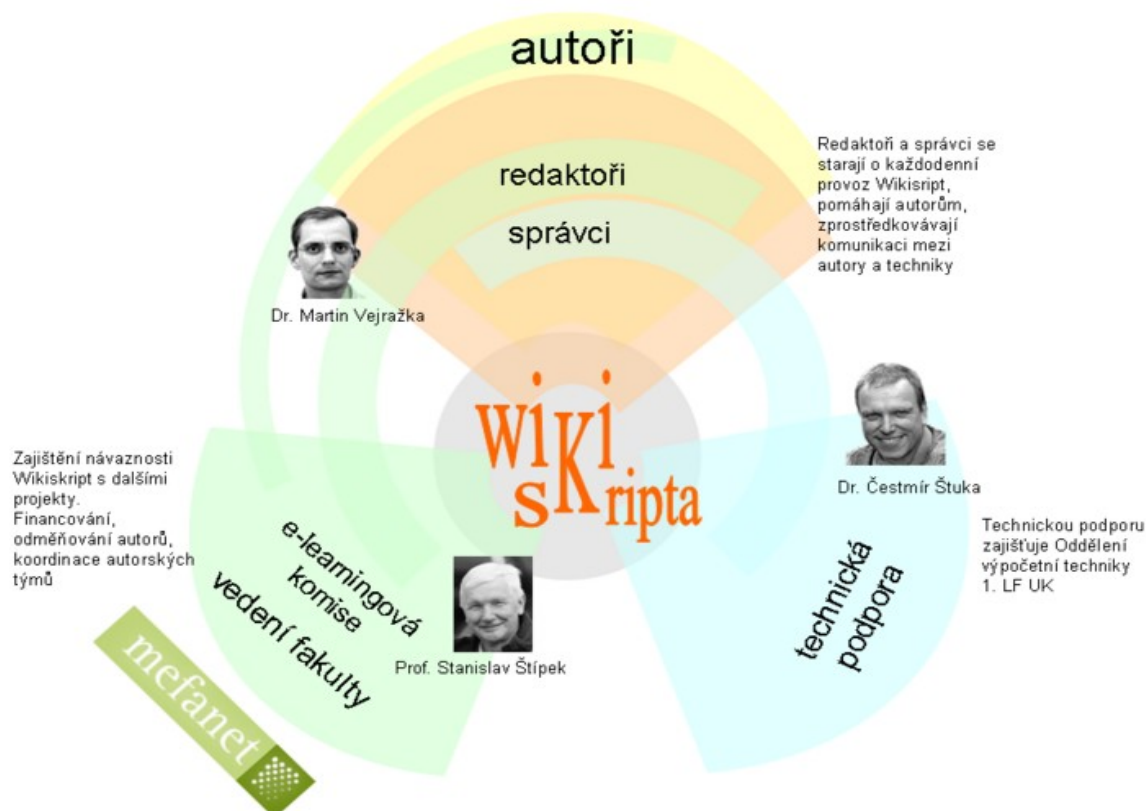
K datu 23. 10. 2012 je administrátorů 16, převážná část je z první a třetí lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Správců je více a to 41, zde jsou již zástupci i z jiných lékařských fakult. Nejpočetnější skupinou jsou redaktori, kterých je 98. Statistika uživatelů volně dostupná ze speciální stránky WikiSkript však udává jiné počty než stránka projektu, na které jsou jmenovitě uvedeni členové wikiprojektu (administrátorů je zřejmě neaktuálně uvedeno 15, správců 23 a redaktorů 43).¹⁴

Členy redakce zajišťuje technická podpora, kterou poskytují pracovníci Oddělení výpočetní techniky z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

- **Redaktori-** jsou členy wikiprojektu, mají stejná přístupová práva k WikiSkriptům jako většina uživatelů, podrobněji však znají jejich strukturu a provoz. Mezi hlavní náplň práce patří: péče o strukturu WikiSkript, správné zařazení článků, pomoc s úpravou článků (úprava typografie, pravopisu a použitého názvosloví, úprava obrázků), pomáhají s tvorbou tabulek, matematických a chemických vzorců a grafických prvků, převádějí texty do wiki; je-li třeba, zpracovávají nápovědu, starají se o dodržování autorských práv, řeší ověřování kvality článků pedagogy, podílí se na ochraně WikiSkript před vandalismem a spamem aj.
- **Správci-** pokročilí redaktori se stávají správci. Mají rozšířená práva, tudíž mohou: chránit WikiSkripta před vandalismem a spamem, označovat ověřené editace, zamykat stránky, blokovat uživatele, mazat či obnovovat smazané stránky, opravovat systémová hlášení, některé systémové soubory a také vzhled WikiSkript. Dále školí redaktory a dohlíží na jejich práci, řeší komplikovanější problémy, komunikují s technickou podporou, zpracovávají složitější šablony a rozsáhlejší kódy aj.

¹⁴Jmenný seznam na adrese: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:Redakto%C5%99i>

- **Administrátoři**- jsou v rozsahu pravomocí nadřazeni správcům. Řídí chod wikitýmu a koordinují další vývoj WikiSkript. Mají oprávnění k nevratným zásahům, pokud nastane situace s přímým vlivem ohrožujícím bezpečnost WikiSkript. Mají pravomoc přidělovat a odebrat přístupová práva ostatním uživatelům, mohou sloučit více účtů jednoho uživatele do jednoho, uživatelský účet mohou i zrušit. Dále mohou měnit nastavení ostatních uživatelů [Mefanet, 2008q].



Obr. 14 Schéma organizačního zajištění WikiSkript (zdroj: Mefanet, 2008q [převzato 2012-10-21]. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Organizace_Wikiskript.png)

3.5.2 Programové a technické zabezpečení

WikiSkripta mají svůj název složen ze slov – wiki a skripta. Slovem wiki lze označit hypertextové dokumenty, díky nimž mohou uživatelé přidávat na internet obsah obdobně jako v internetových diskuzích, ale navíc je jim umožněno stávající obsah měnit. V přeneseném smyslu lze slovem wiki označit software, který takové weby vytváří. Díky wiki je umožněno vytvářet kolektivní dokumenty, a to pomocí jednoduchého značkovacího jazyka za použití internetového prohlížeče [Wikimedia Foundation, 2002d]. Druhé slovo skripta obecně označuje učební text na vysoké škole.

Aktuální verze WikiSkript- poslední upgrade systému proběhl ve dnech 17. – 18. března 2012, a to na verzi 1.17.0. Vyšší verze doznala několika změn, v rámci redakčních úprav vznikl nový editor umožňující snadnější práci s textem. V souvislosti s touto změnou bylo nutné zavést nový způsob editování. Díky editoru lze nyní rozdělit tlačítka do různých tematických skupin (redakční tlačítka pro autory, redakční nástroje pro redakci). Zrychlilo se načítání stránek WikiSkript, a to díky modulu ResourceLoader. Změn doznalo s touto verzí řazení kategorií i vyhledávání, kdy již není podstatné, zda uživatel formuluje svůj dotaz pomocí malých a velkých písmen, s diakritikou či bez ní. V levém dolním rohu je nově vidět naimplementována služba google překladače, která nezávisle na použitém prohlížeči umožňuje rychlý překlad stránek mezi češtinou, slovenštinou a angličtinou. Dále bylo zafixováno levé menu, tudíž nedochází k posunům při rolování stránky a mnohé jiné.

V současné době WikiTým realizuje další kroky ke zlepšení stávající verze, v budoucnu se uživatelé setkají s novějším editorem, ve kterém bude možné pracovat jako v textovém editoru, tudíž bude ihned vidět, jak článek vypadá, to vše bez znalosti wikikódu. Redaktorům bude umožněno mít v levém menu sekci s redakčními odkazy, dále bude zmodernizován a zpřehledněn vzhled WikiSkript [Mefanet, 2008t].

Při čerpání jednotlivých dat ze stránek WikiSkript byly nalezeny některé rozporuplné a zastaralé informace, které adekvátně nereflektovaly aktuální podobu WikiSkript zřejmě z důvodu přechodu na vyšší verzi. Z analýzy dílčích stránek tak lze vysledovat sporné oblasti např. na stránkách Náповěda: Knihy,¹⁵ kde je uživateli nabídnut starý náhled obrazovky s postupem, jak si může sám sestavit knihu z vlastního výběru článků. Funkční ikona také neodráží současný stav, měla by být přejmenována z Tisk/export na aktuální Tisk a PDF. Zastaralou terminologii lze nalézt na stránce Fórum: Editační spor,¹⁶ kdy je použito slovo byrokrat- dnes se jedná o administrátora. Uživateli je zde nabídnuta možnost požádat o názor odborníky prostřednictvím Google Wave, dnes je však služba aktivní přes Yammer. Z důvodu lepší orientace by bylo vhodné tuto terminologii sjednotit, doplnit o dnes používané termíny včetně aktuálních náhledů stránek. Druhou spornou oblastí jsou neaktualizované statistické informace o počtech a jménech administrátorů, správců a redaktorů. Byla nalezena rozdílná data o statistice uživatelů, která jsou přístupná jak ze speciální stránky WikiSkript¹⁷, tak ze stránek projektu (Kontakty), na které jsou jmenovitě uvedeni členové wikitýmu. Data, která neodráží současnost, byla také nalezena na Fórum: Dokumentace/Server WikiSkript. Novější

¹⁵ Dostupné na adrese: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Knihy>.

¹⁶ Dostupné na adrese: http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Edita%C4%8Dn%C3%AD_spor.

¹⁷ Dostupné na adrese: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Statistika>.

data byla nalezena na stránkách Fórum: Dokumentace/Aktuální konfigurace. Neaktualizované informace lze najít i na stránkách týkajících se propagace, výpisu povinně volitelných předmětů, který by mohl být případně doplněn o anotaci sylabu předmětu ze studijního informačního systému Univerzity Karlovy.

Technické zabezpečení- server WikiSkript má několikasupňovou ochranu, díky níž je zajištěna stabilita systému [Vejražka, 2012a]. Server běží na virtuálním serveru dek-debian-wiki.lf1.cuni.cz pod IP adresou 195.113.49.4. Jeho zrcadlo, které převezme jeho funkci v případě ztráty konektivity, běží na serveru UVT (Ústav výpočetní techniky) pod názvem wikiskripta-rep.lf1.cuni.cz na IP adrese 195.113.49.5 [Mefanet, 2008c].

V minulosti docházelo k plánovým i neplánovaným odstávkám serveru, uživatelé byly u plánovaných odstávek vždy včas informováni např. na domovské stránce WikiSkript či prostřednictvím stránek profilu WikiSkript.

Po hardwarové a softwarové stránce doznalo technické prostředí WikiSkript při přechodu na vyšší verzi značných změn. Jelikož se na stránkách WikiSkript lze setkat i se zastaralými informacemi ohledně parametrizace technických údajů, jsou změny jmenovitě postihnuty v následujícím textu. Ve verzi 1.16.0, která byla aktuální k datu 18. 03. 2012, se jednalo o virtuální stroj na platformě VMware ESX 4. HD o velikosti 20 GB, RAM 3 GB, 2 x CPU, VM verze 4 aj. Softwarově se jednalo o operační systém Debian verze 5.0, plně aktualizovaný, data byla uložena v databázi MySQL server verze 5.0.51a-24+lenny5-log, PHP verze 5.2.6-1+lenny9 (apache2handler), MediaWiki verze 1.16.0 [Mefanet, 2008c]. V současné verzi 1.17.0 se jedná o: 4 x CPU, paměť 6 GB RAM, 50 GB HD, softwarově se jedná o operační systém Debian Squeeze 64b, PHP 5.3.3-7+squeeze3, MediaWiki verze 1.17.0 [Mefanet, 2008b].

Licenční podmínky WikiSkript- WikiSkripta fungují prostřednictvím softwaru MediaWiki, c2001-2012. Jedná se o svobodný software, který lze šířit či modifikovat za podmínek GNU General Public Licence od nadace pro svobodný software (Free Software Foundation), lze ho šířit buď ve verzi 2 či v pozdější verzi této licence. Díky mnoha rozšíření nainstalovaného softwaru mohou uživatelé např. vkládat do wiki tematická videa ze serveru www.medicalmedia.eu [Mefanet, 2008n].

3.6 Vstupní zpracování dat

3.6.1 Struktura WikiSkript

Obsah WikiSkript je rozdělen do jednotlivých lékařských oborů/disciplín, do nichž jsou integrovány jednotlivé portály a kategorie. Tyto portály jsou „speciální stránky jednotlivých oborů a předmětů obsahující: články rozdělené podle témat či struktury výuky, odkazy na další stránky s podobnou tematikou, na ústavy a kliniky jednotlivých fakult. Každý článek může být zařazen v libovolném počtu portálů“ a dále může být zařazen do libovolného počtu kategorií [Mefanet, 2008o]. Tyto oborové kategorie jsou řazeny abecedně a mohou mít uvnitř sebe hierarchicky sestupně včleněny další abecedně řazené podkategorie. K 14. 10 2012 je ve WikiSkriptech obsaženo v kategorii obory 60 oborů, blíže viz tab. 4, a 86 podkategorií [Mefanet, 2008h]. Mimo to mohou být články také zařazeny do portálů zkouškových otázek.

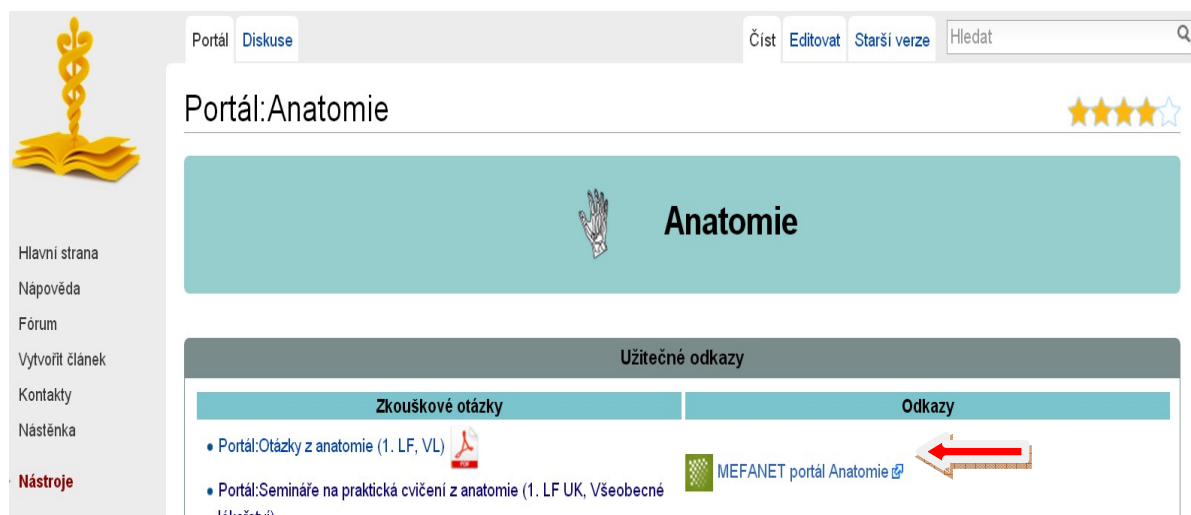
Obory obsažené ve WikiSkriptech	
A	anatomie, angiologie
B	biofyzika, biochemie
C	cizí řeči pro zdravotníky
D	dermatovenerologie
E	endokrinologie a metabolismus
F	farmakologie, fyziologie, fyzioterapie
G	gastroenterologie, genetika, gynekologie a porodnictví
C	hematologie, histologie, hygiena
CH	chirurgická propedeutika, chirurgie
I	imunologie, infekční lékařství, interní propedeutika
K	klinická biochemie, kardiologie
L	lékařská technika, lékařská psychologie a psychoterapie, lékařská technologie
M	mikrobiologie, medicínské právo
N	nefrologie, nemoci z povolání, neodkladná medicína, neurochirurgie, neurologie, nutriční terapie
O	oční lékařství, onkologie, ortopedie, ošetrovatelství, otorhinolaryngologie
P	patologie, patobiochemie, patofyziologie, pediatrie, pneumologie, pracovní lékařství,

	psychiatrie, popáleninová medicína, první pomoc
R	radiodiagnostika, revmatologie
S	sexuologie, soudní lékařství
T	topografická anatomie
U	urologie
V	vědecké informace, vnitřní lékařství, všeobecné praktické lékařství, veřejné zdravotnictví
Z	zdravotní sestra, zdravotnická statistika, zubní lékařství a stomatologie

Tab. 4 Abecední seznam kategorií obsažených ve WikiSkriptech (zdroj: Mefanet, 2008a [zpracováno z domovské obrazovky WikiSkript 2012-10-14]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Home>)

Každá základní kategorie je doplněna na svém portálu odkazy na stránky s podobnou tematikou: Zkouškové otázky (zpracované nebo stále čekající na zpracování), Užitečné odkazy, kde se na prvním místě mnohdy nachází tematicky vysoce relevantní odkaz do Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET), poté může být přítomna Doporučená literatura, dále se mohou uvnitř oboru nacházet dílčí sekce: Články z oboru, Užitečné obrázky, Praktická cvičení, Seznam jednotlivých pracovišť.

Provázanost WikiSkript se zastřešujícím projektem MEFANET lze deklarovat na příkladu portálu Anatomie, kde lze vidět vzájemnou propojenost elektronicky dostupných výukových materiálů viz obr. 15. Uživatel má možnost prostřednictvím aktivního prolinkování využít odkaz z portálu WikiSkript do části portálu Anatomie sítě lékařských fakult MEFANET, kde si může zvolit konkrétní výukový materiál např. video-atlas anatomie aj.



Obr. 15 Odkazování z WikiSkript z portálu Anatomie do portálu Anatomie sítě MEFANET (zdroj: Mefanet, 2008a [převzato 2012-07-07]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Port%C3%A1l:Anatomie>)

3.7 Tvůrci obsahu

3.7.1 Postup při vkládání nového článku

Články jsou převážně tvořeny studenty lékařských fakult i odborníky, vysokoškolskými učiteli a lékaři. Autorům se dostává profesionální podpory od redakčního týmu (aktivní při zprostředkované komunikaci či pasivní formou nápovědy z domovské stránky WikiSkript). Tento redakční tým je složen ze studentů a pedagogů.

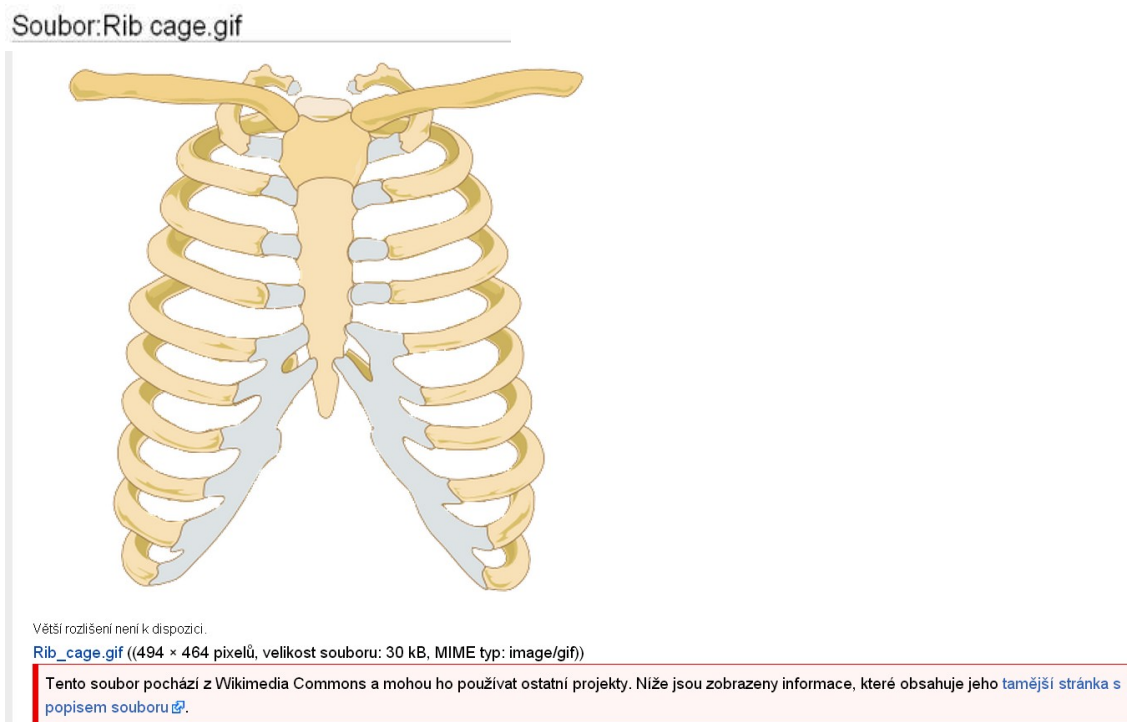
Pokud chce uživatel založit konkrétní článek, je nejdříve vyzván, aby tematicky zkontroloval obsah WikiSkript, zda se v nich již podobný text nenachází. Pokud ano, měl by se budoucí autor připojit k již existujícímu článku, případně ho zeditovat či vylepšit. Pokud se však jedná o dosud neexistující článek, nic již nebrání samotné tvorbě.¹⁸ Budoucí autor je upozorněn, že nesmí vkládat text a obrázky s cizí primární odpovědností, nemá-li svolení autora či nevlastní-li na tento text a obrázky autorská práva.

Pokud je v článku vložen **ilustrující obrázek**, lze ho zvětšit přes celou obrazovku, v případě zájmu si ho může uživatel uložit či vytisknout.

Obrázek se otevírá na samostatné webové stránce. K obrázku je připojena informace: o velikosti souboru, o původci obrázku, o historii souboru a samozřejmě je připojena informace o licenci, která definuje, jak lze s obrázkem dále nakládat, kdo má primární odpovědnost.

¹⁸ Název článku může již být ve WikiSkriptech obsažen, dosud však nemusí být zpracován. Lze to rozpoznat z použité typografie, dosud neexistující články mají svůj název zapsán červeným písmem

Pro názornost, je přiblížen náhled obrázku z portálu Anatomie viz obr. 16, kde byla zvolena možnost Systematická anatomie, která se dále dělí na menší celky, byla zvolena Kosterní soustava a článek s názvem Žebra. V náhledu lze vidět název souboru, velikost obrázku, o jaký typ souboru se jedná (gif), vidíme zdroj obrázku (Wikimedia Commons), a dále informace z internetové normy MIME, která nás informuje o formátu přenášeného souboru (MIME typ: image/gif).



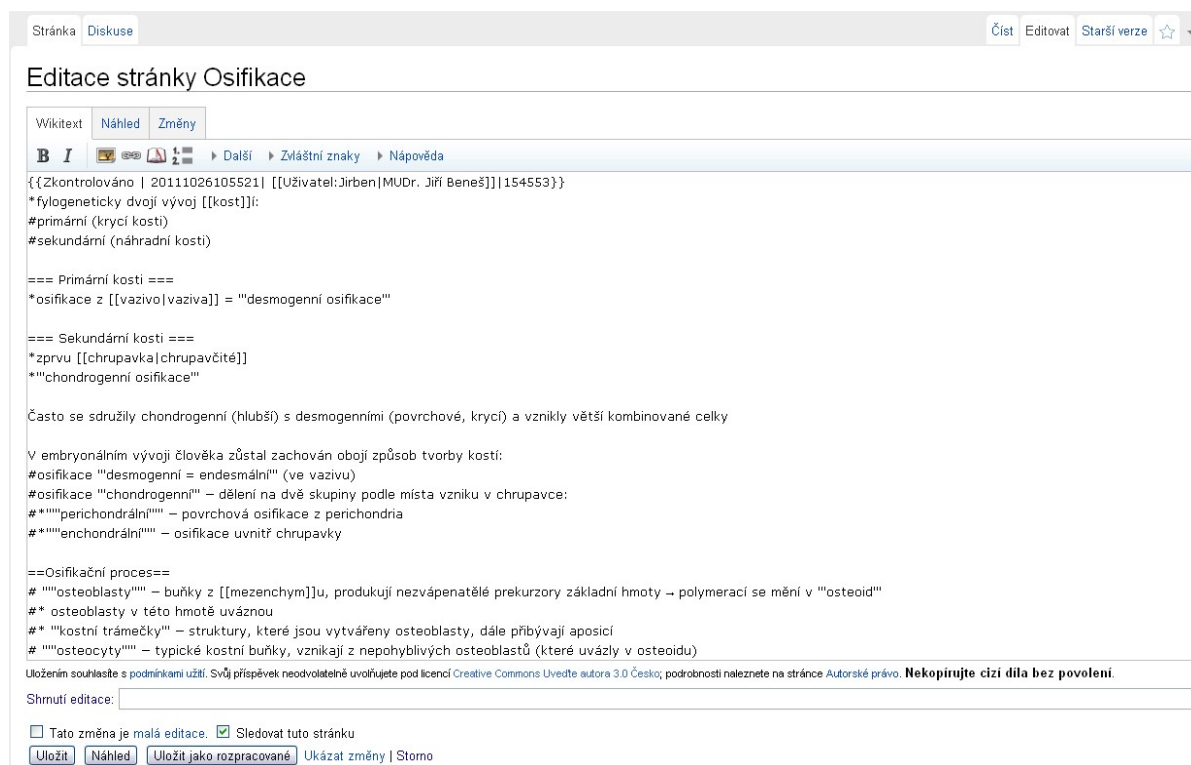
Obr. 16 Náhled obrázku hrudního koše z WikiSkripta z portálu Anatomie (zdroj: Mefanet, 2008a [převzato 2012-10-07]. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/Soubor:Rib_cage.gif)

Studenti vkládají nejčastěji vlastní výpisky, vypracované zkouškové otázky, referáty či články. Zde je nezbytné dodržet několik zásad: měla by být zachována novost těchto textů, zpracovat především taková témata, která jsou v současné době nedostupná, neměli by se kopírovat již existující materiály, měla by být respektována citační norma a při odkazování by měla samozřejmě být uvedena použitá literatura. Učitelé pak mají možnost vkládat zejména vlastní hand-outy (vlastní podklady k tématu) či aktualizované texty určené pro textová skripta [Mefanet, 2008a].

Autor má dále dvě možnosti, jak s budoucím textem, který chce sdílet, nakládat. První možností je zaslat text do redakce a zcela této redakci přenechat celou editorskou práci včetně formátování a vložení textu. Druhou možností je vytvořit článek sám, úpravu článku případně

konzultovat s redakcí a v případě zájmu využít možnosti grafiků, kteří vytvoří schéma či ilustrace k článku.


Nyní přejdeme již blíže k samotné **tvorbě či editaci článku** (reálná ukázka editačního prostředí článku Osifikace viz obr. 17). Autor strukturuje celý text formou editačních příkazů tak, aby byl přehledný pro další uživatele. Člení text na odstavce, vkládá nadpisy v potřebných úrovních, zvýrazňuje text, vytváří odkazy, vkládá doprovodné ilustrace či informaci o použité literatuře aj. Budoucí autor je nápovědou WikiSkript veden celým procesem vzniku či editace článku. Dokonce je každému potenciálnímu autoru nabídnuta možnost zkusit si editovat či tvořit text nanečisto v prostoru tzv. Pískoviště pro neregistrované autory, v prostoru Moje pískoviště pro autory registrované.



Stránka Diskuse Číst Editovat Starší verze ☆

Editace stránky Osifikace

Wikitext Náhled Změny

B I  Další Zvláštní znaky Nápověda

```
{{Kontrolováno | 20111026105521 | [[Uživatel:Jirben|MUDr. Jiří Beneš]]|154553}}
*fylogeneticky dvojitý vývoj [[kost]]i:
#primární (krycí kosti)
#sekundární (náhradní kosti)

=== Primární kosti ===
*osifikace z [[vazivo|vaziva]] = ""desmogenní osifikace""

=== Sekundární kosti ===
* zprvu [[chrupavka|chrupavčité]]
*""chondrogenní osifikace""

Často se sdružily chondrogenní (hlubší) s desmogenními (povrchové, krycí) a vznikly větší kombinované celky

V embryonálním vývoji člověka zůstal zachován obojí způsob tvorby kostí:
#osifikace ""desmogenní = endesmální"" (ve vazivu)
#osifikace ""chondrogenní"" – dělení na dvě skupiny podle místa vzniku v chrupavce:
# ""perichondrální"" – povrchová osifikace z perichondria
# ""enchondrální"" – osifikace uvnitř chrupavky

==Osifikační proces==
# ""osteoblasty"" – buňky z [[mezenchym]]u, produkují nezvápenaté prekursorzy základní hmoty – polymeraci se mění v ""osteoid""
#* osteoblasty v této hmotě uvážnou
#* ""kostní trámečky"" – struktury, které jsou vytvářeny osteoblasty, dále přibývají aposici
# ""osteocyty"" – typické kostní buňky, vznikají z nepohyblivých osteoblastů (které uvážly v osteoidu)
```

Uložení souhlasíte s podmínkami užití. Svůj příspěvek neodvolatelně uvolňujete pod licencí Creative Commons Uvedte autora 3.0 Česko; podrobnosti naleznete na stránce Autorské právo. **Nekopírujte cizí díla bez povolení.**

Shrnutí editace:

Tato změna je malá editace. Sledovat tuto stránku

Obr. 17 Reálná ukázka editačního prostředí článku Osifikace (zdroj: Mefanet, 2008a [převzato 2012-10-07]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php?title=Osifikace&action=edit>)

Autorům jsou v rámci nápovědy nabídnuty následující kolekce textů zabývající se:

- základními orientačními **informacemi z prostředí a nastavení** WikiSkript (osobní menu, vyhledávání, záložky nad hlavním prostorem, možnost nápovědy či diskuse),
- **základy formátování** (co je to editační okno, editační lišta, k čemu je určeno okno shrnutí editace, k čemu slouží jednotlivá tlačítka, jak strukturovat text do odstavců, jak tvořit nadpisy v různých úrovních, jak lze diferencovaně zvýrazňovat text, jak vytvářet

k faktickým informacím seznamy, jak vytvářet vnitřní a externí odkazy uvnitř WikiSkript, jaké jsou nejpoužívanější speciální znaky a mnohé další nástroje),

- **základními informacemi o struktuře článku** (název článku má být stručný, jedinečný, výstižný bez speciálních znaků; vhodná délka článku odpovídá svoji délkou jedné kapitole v učebnici či skriptech, v první větě je vhodné seznámit čtenáře s definicí celé probírané problematiky, je nezbytné používat nadpisy k rozčlenění textu, vhodné je psát v celých větách, podstatné informace zvýraznit tučným písmem či kurzívou. Výčty a konkrétní fakta lze strukturovat pomocí seznamů. V závěru článku je vhodné uvést použitou a doporučenou literaturu či odkazy na související články. Vhodné je používat i reference – za konkrétní informaci uvést pomocí horního odkazu zdroj, z kterého bylo čerpáno. Také lze použít samostatné nástroje pro tvorbu citací, které např. po zadání ISBN knihy doplní ostatní bibliografické informace samy). Celý tento blok je doplněn názornými ukázkami vzorových článků, u kterých se mohou ostatní tvůrci inspirovat,
- problematikou **autorství textu** (vkládat lze pouze texty vlastní, převzaté pouze se souhlasem autora).

Blíže se zastavme u tzv. **diskuze uživatelů**, která se nachází v záhlaví každého článku. Do této diskuze lze vložit vlastní komentář, návrhy na vložení ilustrujících obrázků atd. Dále se uživatel může v diskuzi dozvědět, v jakém procesu zpracování se konkrétní text nachází, co vše ještě zbývá zkontrolovat. Uživatel dále může na základě vlastní iniciativy dopracovat či doopravit chybějící údaje. Diskuze je přístupná jak přihlášeným, tak i nepřihlášeným uživatelům.

3.7.2 Podpora autorů při vkládání nového článku

O podporu autorů se stará redakční tým, který dbá také na dodržování úrovně jednotlivých příspěvků. V každém článku musí být redakcí zkontrolovány následující údaje: správně ocitované použité zdroje, vlastní členění textu, správná struktura- použití nadpisů, zda je možné vložené obrázky použít v textu, zda k tomu má autor dostatečné oprávnění, dále se kontroluje aktivní provázání s dalšími tematicky související odkazy uvnitř WikiSkript, pravopis, použitá typografie aj.

Za správnost a důvěryhodnost jednotlivých příspěvků ručí nástroj (může a nemusí být součástí článku), který dovoluje pedagogovi lékařské fakulty kvalitu a věrohodnost textu tzv. „podepsat.“ Reálně to vidí uživatel v podobě grafického symbolu tzv. fajfky, také je

o věrohodnosti článku informován v záhlaví konkrétního článku. Články lze poté znovu editovat, přidávat nové informace, téma rozšiřovat či sdílet nové poznatky. Informace o verzi, která je naposledy podepsána pedagogem, je součástí i dalších významnějších úprav článku.



Obr. 18 Oficiální symbol pedagogem zkontrolovaného článku (zdroj: Mefanet, 2008a [převzato 2012-07-07]. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Osifikace>)

Redaktorům jsou v rámci nápovědy nabídnuty následující kolekce textů zabývající se:

- **obrázky a multimédii** (v případě zvažování přidání obrázku do textu má uživatel tři možnosti: použít obrázek z Wikimedia Commons, což je „úložiště volných obrázků, zvuků a dalšího multimediálního obsahu“ [Wikimedia Foundation, 2002e], které se vyskytují ve všech jazykových verzích Wikipedie, dále nahrát vlastní obrázek s výhradními autorskými právy či požádat grafika WikiSkript o vytvoření obrázku),
- **tabulkami** (a to přímo tvorbou jednoduchých i složitějších tabulek. Není nezbytné znát základní příkazy k tvorbě tabulky, lze využít i tzv. „převaděče“, který sám tabulku vytvořenou v Microsoft Excelu převede do požadovaného kódu),¹⁹
- **možnostmi uvádění použité literatury** (a to dvěma způsoby: na konci celého článku shrnout do použité literatury všechny knihy, internetové stránky a ostatní použité zdroje, ze kterých bylo čerpáno při tvorbě článku nebo pomocí referencí),
- **zpracováním článku redakcí** (jedná se o souhrnné informace, jak redakčně zpracovat již dokončený článek, a to následovně: zkontrolovat autorství článku, zkontrolovat název, obsah a jedinečnost článku, dále jsou řešeny základní úpravy článku, autorská práva, jsou nastíněna základní pravidla komunikace s autorem i s ostatními redaktory navzájem),
- **úpravami článků** (zde je řešena konkrétní manipulace s textem, jako je jeho smazání, sloučení, rozdělení, přesměrování či vložení již existující části či celého článku do článku nově vytvořeného),
- **druhy článků** (tato část nápovědy v současné době neexistuje, v budoucnu by měla redaktory blíže seznámit s druhy článků vyskytujícími se ve WikiSkriptech jako jsou:

¹⁹ Převaděčem je myšlen online dostupný formulář, do kterého se zkopíruje tabulka z Microsoft Excelu, poté se klikne na tlačítko Do it a výsledná tabulka je již převedena do adekvátního kódu, vhodném pro WikiSkripta.

běžný článek, heslo, kapitola skript či pahýl. Pahýlem je myšlen obsahově nekompletní článek),

- **redakční šablonou** (jedná se o již velmi specifickou nápovědu zabývající se vložením šablony, která pomáhá organizovat práci redaktorů. S její pomocí lze hodnotit kvalitu jednotlivých parametrů článku, jako jsou zdroje, obrázky, pravopis),
- **editačními tlačítky** (zde je vysvětlena funkcionality tlačítek pro formátování a dále i speciálních tlačítek),
- **šablonami a jejich použitím** (šablon je několik druhů, šablona se vkládá do článku pomocí jednoduchého kódu, šablonou lze do článku např. vložit technické nebo organizační údaje a mnohé další),
- **šablonami a třídami pro formátování částí textu** (jedná se o již reálné aplikace šablon usnadňujících speciální označení textu. Šablony jsou doplněny vlastní dokumentací).

3.8 Typologie zpracovávaných dokumentů

Mezi základní zpracovávané dokumenty patří: články, výpisky, vypracované zkouškové otázky, návody k praktikům, celá skripta [Mefanet, 2008a].

Primárně jsou zpracovávány jednotlivé kapitoly skript, základní doplňky k těmto kapitolám tvoří: návody; teoretické úvody k praktikům; zkrácené výpisky rozepsané v bodech, které jsou poté mnohdy rozšířeny z důvodu lepší interpretace konkrétní látky; slovníková hesla, která jsou spíše na úrovni glosáře uvedeného v odborné literatuře na konci knihy [Vejražka, 2012a]; výukové kazuistiky,²⁰ které obsahují modelový příklad klinického problému určeného ke studiu a zkoušení na dané fakultě. Jednotlivá kazuistika obsahuje problematiku jednotlivého onemocnění – popis základní anamnézy jedince, určení diagnózy a strategie léčby, medikaci, případně i průběh hospitalizace. Součástí dané kazuistiky mohou být definice lékařských termínů; související otázky, úkoly a samozřejmě použitá literatura.

Na rozsahu samotných textů nezáleží, velkou hodnotu může mít i velice krátký text, který však doposud nebyl v bázi obsažen.

Odborný text může mít pouze jednoho autora, řada témat však vzniká kooperací více autorů z různých lékařských fakult [Vejražka, 2012a]. Na WikiSkripta tak nelze nahlížet jako na pouhé datové úložiště, ale lze je dle autorky zařadit, i na základě níže představených definic,

²⁰ Kazuistika je souhrn klinických pozorování průběhu téže nemoci u několika nemocných; popis lékařsky zajímavých případů, chorob [Petráčková, 2001, s. 383]

do skupiny medicínských faktografických databází, které nemají v nekomerčním českém prostředí obdoby.

Faktografická databáze je chápána dle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy jako databáze, jejíž údajovou základnu tvoří faktografické informace [Kučerová, 2003b]. Toto pojetí definice vyplývá z typu obsažených dat v databázi [Kučerová, 2003a]. Také Infogram – portál pro podporu informační gramotnosti, chápe faktografickou databázi na základě jejího obsahu a to následovně: „faktografická databáze obsahuje fakta, data, čísla, časové řady, grafy, snímky (letecké, makroskopické apod.)“ [Česká zemědělská univerzita, 2008-c2012]. Přesně tento typ dat- fakta, čísla, grafy, mikroskopické snímky WikiSkripta obsahují.

3.9 Vyhledávání v prostředí WikiSkript

3.9.1 Základní a rozšířené vyhledávání

Základní vyhledávání je možné začít již na samotné domovské stránce WikiSkript, a to v pravém horním rohu, pod sekci záložek, kde se nachází samostatné vyhledávací pole s přednastavenou pevnou délkou znaků, které lze zadat. Součástí tohoto pole je i našeptávač - okno, které se zobrazí pod vyhledávacím polem, díky němuž lze zadat pouze začátek hledaného slova či fráze a našeptávač již nabídne konkrétní možnosti, které odpovídají napsané části textu.

Dále je možné ve vyhledávacím poli zvolit ikonu lupy a po přesměrování vyhledávat ze samostatné stránky, na které jsou defaultně přednastaveny „články.“ Na této speciální stránce lze nastavit vyhledávání v: člancích, multimédiích, nápovědě a projektových stránkách, v diskusi, zvolit všechno či navolit vyhledávání rozšířené. Pod volbou rozšířené vyhledávání se skrývá 26 jmenných prostorů, a to: Hlavní, Uživatel, WikiSkripta, Soubor, Diskuse, Diskuse s uživatelem, Diskuse k WikiSkriptům, Diskuse k souboru, MediaWiki, Šablona, Nápověda, Kategorie, Diskuse k MediaWiki, Diskuse k šabloně, Diskuse k nápovědě, Diskuse ke kategorii, Téma, Shrnutí tématu, Portál, Fórum, Diskuse k tématu, Diskuse ke shrnutí tématu, Portál diskuse, Fórum diskuse, Widget a Widget talk. Lze zcela libovolně zaškrtnout jakoukoliv možnost z nabídky, či všechny a začít již samotné vyhledání. V průběhu psaní této diplomové práce doznaly možnosti vyhledávání značných změn. Původní počet dvaceti jmenných prostorů byl navýšen o Téma, Shrnutí tématu, Diskuse k tématu, Diskuse ke shrnutí tématu, Widget a Widget talk.

3.9.2 Způsoby zobrazování vyhledaných záznamů

Pokud proběhne po zadání dotazu vyhledávání úspěšně, uživatel vidí v pravém horním rohu obrazovky celkový počet nalezených záznamů/textů, který je doplněn informací o počtu zobrazených záznamů na stránce. Uživatel nemá možnost nalezené záznamy o stránkách jakkoliv řadit. Každý záznam se skládá z informace o názvu, velikosti stránky, počtu slov v nich obsažených, z data a času poslední editace. Pod výpisem nalezených textů je uživateli nabídnuta možnost zvolit si počet zobrazených záznamů na stránku, a to 20, 50, 100, 250 a 500. Do záznamu se lze propojit skrz kliknutí na název textu, kdy je uživatel přímo prolínkovaný do preferovaného textu. Text/článek se zobrazuje na samostatné stránce, na které je možné s ním dále pracovat. Uživatel má několik možností:

- zkopírovat si text a uložit si ho ve svém počítači,
- vytisknout si text,
- převést si text do formátu PDF či ODT (Open Document),
- z vybraných článků si vytvořit vlastní knihu, kterou lze následně i vytisknout.

3.9.3 Tisk a tvorba PDF souborů z portálu WikiSkript

Z portálu WikiSkript lze vybrané texty pohodlně tisknout či převádět do formátu PDF. Na hlavní stránce je v levém menu také uživatelům nabídnuta možnost vytvořit si z jednotlivých článků WikiSkript vlastní knihu. Celou realizací uživatele provází nápověda, kde se mohou uživatelé např. blíže seznámit s editorem knih. Výslednou knihu, či spíše soubor si poté mohou uživatelé stáhnout do svého počítače ve formátu PDF nebo ve formátu ODT. O celém průběhu převádění textu do samostatného souboru je uživatel po celou dobu informován na speciální stránce, která se uživateli nabídne automaticky po zadání tohoto požadavku.

Knihu si dále mohou uživatelé vytisknout sami, nebo si ji nechají profesionálně vytisknout a svázat u firmy PediaPress. Samotná manipulace s tvorbou této knihy je velice snadná, lze samozřejmě měnit pořadí jednotlivých kapitol či výslednou knihu sdílet s ostatními uživateli WikiSkript [Mefanet, 2008ch].

Pro tvorbu dané knihy slouží v levém menu funkční odkaz Vytvořit knihu. Zde je uživateli nabídnuta možnost spustit editor knih, pomocí kterého lze z libovolných stránek wiki tvořit kolekci textů (z článků či zkuškových otázek). Po spuštění editoru se v hlavičce stránky objeví ikona editor se zaškrtačacími boxy, kde lze zvolit „přidat tuto stránku do vaší knihy.“ Tímto způsobem si uživatel dle vlastních kritérií zvolí, které texty budou zařazeny do jeho knihy, jak budou strukturovány jednotlivé kapitoly.

3.10 Autorská práva a licenční politika

WikiSkripta zpřístupňují svůj obsah pod poměrně svobodnou licencí. Jedná se o tzv. copyleft, což znamená, že odvozené dílo z díla původního musí být dostupné pod stejnou licencí, jako dílo původní. Princip copyleftu umožňuje používat, kopírovat, šířit a upravovat obsah WikiSkript, pokud tyto upravené verze přiznávají autorství konkrétního článku přispěvatelům WikiSkript – může tak být učiněno např. hypertextovým odkazem na původní článek. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, jsou texty WikiSkript licencovány za podmínek Creative Commons, kterými jsou: Uveďte autora 3.0 Česko (CC-BY-3.0-CZ), což znamená, že uživatelé, kteří chtějí s textem volně nakládat, smí text:

- šířit – kopírovat, distribuovat a sdělovat veřejnosti,
- upravovat – pozměňovat, doplňovat, využívat celý nebo částečně v jiných dílech,

ale vždy musí uvést údaje o autorovi a původním díle způsobem, který stanovil sám autor či poskytovatel licence. Použití této licence tak predikuje smluvní vztah mezi přispěvatelem textu a osobou, která toto dílo použije. Licenční smlouva je uzavřena akceptací stanovených podmínek v momentě využití díla [Mefanet, 2008p].

Plný text licence, Uveďte autora 3.0 Česko, je uveden na adrese: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/cz/legalcode>. Text licence obsahuje licenční ujednání; dále jednotlivé definice použité v licenci např.: dílo, souborné dílo, upravené dílo, autor, poskytovatel, nabyvatel, rozmnožování, rozšiřování, sdělování veřejnosti; podmínky poskytnutí licence aj. [Creative Commons, 2012].

U ostatních typů dokumentů, nacházejících se ve WikiSkriptech, je také řešena autorsko-právní problematika. Např. u obrázků či různých typů mediálních souborů je nutné mít na paměti, že nemusí být uvolněny pod stejnou licencí jako text. Vždy je nutné dohledat informaci o licenci díla, v rámci které lze či nelze takovýto typ dokumentu sdílet.

3.10.1 Práva a povinnosti při přebírání obsahu z WikiSkript

S jednotlivými materiály z WikiSkript lze dále volně nakládat. Vždy však musí být dodrženy podmínky dané licence:

- text – licence Creative Commons – Uveďte autora 3.0 (CC-BY). Autora lze uvést následujícími možnostmi: zveřejnit hypertextový odkaz či adresu URL stránky, jejíž obsah se přejímá; zveřejnit hypertextový odkaz či adresu URL stabilní volně dostupné stránky, jenž poskytuje dané informace o autorech

v souladu s licenčními podmínkami a v souladu s tím, jak uvádí autorství tato stránka; zveřejnit seznam všech autorů, kteří se podíleli na textu s tím, že lze vynechat autory malých či irelevantních příspěvků k danému dílu,

- některé obrázky, mediální soubory (nezávislá díla vložená do článků) mají různé svobodné licence. Informace o dané licenci je vždy zveřejněna na stránce s příslušným souborem. Vždy je nezbytné nakládat s těmito díly dle příslušné licence. Např. v článku *Kosti horní končetiny*²¹ je dostupný obrázek lopatky z přední strany, a to pod Svobodnou licencí GNU pro dokumenty verze 1.2, což znamená, že obrázek smí být kopírován nebo upravován dle podmínek této licence. Dále podléhá licenci Creative Commons – Uveďte autora – Zachovejte licenci 3.0 Unported. Zdrojem obrázku je úložiště svobodně šiřitelných mediálních souborů – Wikimedia Commons [Wikimedia Commons, 2012].

3.10.2 Práva a povinnosti přispěvatelů do WikiSkript

Dílo vložené do WikiSkript je veřejně licencováno za podmínek licence Creative Commons – Uveďte autora 3.0 (CC-BY). Aby mohla být licence dílu udělena, musí být přispěvatel buď držitelem autorských práv k danému dílu např. v případě autorství díla, nebo toto dílo musí být získáno ze zdroje, které povoluje s tímto dílem nakládat dle stejné licence (CC-BY). Přispěvatel musí mít na paměti, že jeho dílo uvolněné do WikiSkript pod touto licencí má tuto licenci navždy, nelze tedy poskytnutí této licence zpětně odvolat.

Z výše popsaných principů vyplývá, že do WikiSkript nelze kopírovat obsah Wikipedie ani příbuzných projektů nadace Wikimedia Foundation, jelikož jsou šířeny pod přísnější licencí (Wikipedie je šířena pod licencí Creative Commons – Attribution Share-Alike 3.0 (CC BY-SA 3.0, Uveďte autora a zachovejte licenci). Opačný postup však již reálný je, z WikiSkript lze přebírat články do Wikipedie, samozřejmě za podmínek dodržení dané licence [Mefanet, 2008p].

Více o autorském zákonu v e-learningu se lze dozvědět z lokální instance Publikační platformy projektu MEFANET – Výukového portálu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze/kategorie ostatní/ a zde zvolit příručku JUDr. Ireny Holcové ve formátu PDF – Autorské právo v e-learningu (též ve vztahu k systému wiki) v otázkách a odpovědích (text je však dostupný pouze uživatelům sítě MEFANET). Druhým vysoce relevantním zdrojem je v téže kategorii téměř dvouhodinový videozáznam semináře profesora Ing. Vladimíra

²¹ Dostupné na adrese: http://www.wikiskripta.eu/index.php/Kosti_horn%C3%AD_kon%C4%8Detiny

Smejkal, CSc. s názvem Autorský zákon v e-learningu, který je již volně dostupný na adrese: <http://server3.streaming.cesnet.cz/others/uk/1lf/ovt/ap/AP-hq.wmv>.

3.10.3 Porušení autorských práv v prostředí WikiSkript

V prostředí WikiSkript jsou nasazeny ochranné mechanismy, díky nimž lze bezprostředně zjednat nápravu při porušení autorských práv. Uživatelé mohou na takovéto porušení upozornit na diskusní stránce daného článku, kde mohou případně poskytnout odkaz na původní text. Dále mohou upozornit redakci WikiSkript, kde se tímto porušením budou již zabývat redaktori a správci [Mefanet, 2008p]. Uživatelé mohou zjednat nápravu v několika krocích: nejdříve je nutné vložit na začátek sporného článku šablonu upozorňující na porušení autorských práv pomocí redakčního tlačítka Copyvio, dále je nezbytné vložit do diskuse stránky daného článku text Možné porušení autorských práv se stručným popisem závady, v závěru se vloží na diskusní stránku vkladatele textu informace o daném porušení s návrhem na odstranění problému. Samotné řešení má ještě několik dalších dílčích úkonů, zde byly zmíněny pouze úkony základní [Mefanet, 2008e].

Nejčastějšími případy porušení bývají zkopírované články volně dostupné v prostředí internetu, bez vědomí autora. Dále se může jednat o chybějící citace konkrétního textu či sporné použití externího obrázku. V posledním případě lze navrhnout grafikovi WikiSkript překreslení daného obrázku, vytvořit originální ilustraci či schéma a daný problém s autorstvím tak vyřešit [Mefanet, 2008e].

3.11 Help, tutoriály a novinky

WikiSkripta nabízí různým skupinám uživatelů diferencovanou podporu, která v několika formách napomáhá v základní i pokročilejší orientaci ve WikiSkriptech. Dle uživatelského oprávnění se jedná o nápovědu pro začátečníky i pokročilejší uživatele, dále o pokyny a doporučení pro členy redakce a o neveřejné materiály pro redaktory a správce. Mimo základní dokumenty týkající se písemné podpory uživatelů, členů redakce a správců stojí dvě možnosti online podpory, a to: podpora poskytovaná redaktory, kdy je konkrétní dotaz zodpovězen přímo redaktorem WikiSkript a dále technická podpora, kdy je uživatelům umožněno se s dotazem obrátit přímo na odborníky z Oddělení výpočetní techniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

3.11.1 Help a tutoriály pro začátečníky a pokročilejší uživatele

V rámci uživatelské podpory se jedná o:

- nápovědu, která je formou funkčního odkazu s názvem Nápověda, přístupná přímo z domovské stránky WikiSkript, a to ze dvou míst – z levého menu, kde se nachází v horní polovině obrazovky a dále z pravého horního rohu, kde ji nalezneme pod sekci záložek a samostatným polem určeným k vyhledávání. Nápověda je hierarchicky rozdělena do několika příbuzných sekcí řazených a dále strukturovaných dle témat. Horní část lze označit za nápovědu určenou pro nové uživatele. Nalezneme zde informace o tom, jak se lze zaregistrovat, jak správně vytvořit a následně upravit článek, jak jsou nastavena autorská práva. Dále je zde názorně doloženo, jak by měl dle zadavatelských kritérií správně vypadat zpracovaný článek, který má všechny své náležitosti. Prostřední část je věnována obsahově podrobnější nápovědě pro pokročilé, která se již konkrétněji věnuje otázkám formátování, vkládání obrázků do článku, praktickému využití jednotlivých šablon, nástrojů a speciálních nástrojů; jako jsou editační tlačítka, mazání a přesměrování článků, práce s jednotlivými médii, kterými jsou: obrázek, video, soubor mp3 aj. V této části je detailně pojednáno o možnostech nahrávání a přesouvání souborů na Wikimedia Commons, a dále o jasně definovaných autorských právech a licencích, které se přímo vztahují k WikiSkriptům. V závěrečné části nápovědy je pojednáno o základních pravidlech a doporučeních pro používání a práci s WikiSkripty. V případě jakýchkoli dotazů jsou v závěru také nabídnuty aktivní odkazy na redaktory a technickou pomoc,
- speciální stránku WikiSkript „Ptáte se,“ kde lze položit dotaz, který bude následně zodpovězen jedním z redaktorů. Na této stránce je k dispozici historie starších příspěvků, které se nachází přímo pod anotací stránky v sekci archiv [Mefanet, 2008i],
- účast na školícím setkání WikiSkript a WikiLectures, které se koná pod názvem „WikiVíkend.“ Setkání je určeno redaktorům aktivně působícím ve WikiSkriptech. WikiVíkend se koná dvakrát do roka a je zaměřen na školení redakčních dovedností, sdílení zkušeností, vytváření sítě neformálních vztahů mezi administrátory, správci a redaktory. Mezi hlavní diskutovaná témata v minulosti patřila: organizace redakční práce, mobilní verze WikiSkript, vzhled a funkce WikiSkript, problematika licencí aj. Jednou do roka se koná koordinační víkend pouze pro správce, kde bývá diskutována otázka vize budoucího postupu při řešení jednotlivých koncepčních záležitostí týkajících se WikiSkript [Štuka, 2011c, s. 16].
- možnost přihlásit si odběr tematických videí z internetového serveru určeného ke sdílení videí – YouTube, kde nalezneme stránku WikiSkripta. Tato stránka byla zaregistrována 5. března 2012, ke dni 29. září 2012 jsou nasdílena čtyři videa. Dvě

videa v krátkosti mapují 9. a 10. WikiVíkend, třetí video je záznamem přednášky MuDr. Martina Vejražky, PhD., z konference Inforum 2011, s názvem WikiSkripta – spolupráce na odborných textech nově, poslední video je autorským počinem týmu WikiSkript zobrazujícím proces učení studenta z klasických tištěných materiálů. Tato stránka je dostupná na adrese <http://www.youtube.com/user/WikiSkripta/feed?filter=2> [YouTube 2012a].

3.11.2 Help a tutoriály pro pokročilé uživatele

V rámci uživatelské podpory se jedná o:

- nápovědu pro pokročilé uživatele, která je hierarchicky dělena do několika příbuzných sekcí, které jsou dále řazeny a vnitřně strukturovány dle témat: formátování, nástroje, šablony, speciální nástroje a media,
- pravopisná doporučení, která lze zahrnout do nápovědy pro všechny skupiny uživatelů. Jsou to doporučení nezávazná, přesto umožňují sjednotit např. názvy nemocí a chorobných stavů, biologická taxonomická jména, názvy chemických látek a léčiv aj. [Mefanet, 2008s]
- názorný tutoriál, který v konkrétních příkladech ukazuje, jak používat při redakční práci ve WikiSkriptech rozšíření, určené pro prohlížeč Chromium od Google Chrome [YouTube 2012e], a to na adrese:
<http://www.youtube.com/watch?v=or0xJsqu3G4>.

3.11.3 Neveřejné materiály pro redaktory a správce

Jedná se o:

- neveřejné uzamčené materiály určené pouze pro redaktory a správce WikiSkript. K přihlášení do této sekce je nezbytné uvést jméno a heslo, které oprávnění uživatelé používají při vstupu do centrální autentizační služby Univerzity Karlovy.

3.11.4 Novinky

Široké spektrum uživatelů má přístup k novinkám, které se bezprostředně týkají dění ve WikiSkriptech. Jedná se o:

- samostatnou stránku Fórum:Novinky, kde jsou dostupné informace týkající se již zrealizovaných či plánovaných tematických akcí např. Wikičaj, údržba WikiSkript, upgrade WikiSkript a mnohé další. Informace z této stránky jsou i součástí pravého menu, které se nachází na domovské stránce, kde můžeme již v malém náhledu vidět odkazy na zajímavosti či související video,
- stránku na sociální síti Facebook s názvem „WikiSkripta,“ kde nalezneme např. základní informace o WikiSkriptech, organizovaných akcích minulých či budoucích, novinkách ve výukových materiálech z daného oboru, aktualizacích a údržbě serverů WikiSkript, zajímavostech z oboru lékařství a mnohé jiné. Ke dni 21. říjnu 2012 uvedlo 1 936 uživatelů sociální sítě Facebook, že se jim tato stránka líbí [Facebook, 2012].

4 Průzkum využívání WikiSkript

Průzkum zkoumající využívání WikiSkript pomohl zachytit aktuální stav jejich využívání, zároveň byly získány informace o potřebách specifické skupiny uživatelů, které mohou na jedné straně vést k praktickým krokům při zefektivnění práce s tímto odborným informačním zdrojem, na straně druhé mohou vést k zapracování návrhů uživatelů týkajících se zlepšení dílčích parametrů WikiSkript.

4.1 Teoretická část

Na začátku tohoto průzkumu bylo nezbytné definovat výzkumný problém. Poté byla určena základní strategie, která se stala centrem celého plánu výzkumu. Byla zvolena množina myšlenek, dle kterých se celý průzkum řídil. Cílem této strategie bylo zodpovězení výzkumných otázek [Punch, 2008, s. 75]. Při přípravě průzkumu a samotné tvorbě výzkumného záměru jsem vycházela mimo publikací o sociologickém výzkumu i z podpůrných materiálů, které jsou přístupné pouze registrovaným účastníkům e-learningového kurzu Základy výzkumů v knihovnách, na kterém se spolupodílí jak odborníci z řad knihovníků, tak i z řad sociologů. Tento tutorský kurz, který jsem absolvovala, je spoluorganizován Kabinetem informačních studií a knihovnictví Masarykovy Univerzity v Brně a Partnerskou sítí informačních profesionálů PARTSIPem, více na adrese <http://vyzkumy.knihovna.cz/e-learning>.

4.1.1 Výzkumný problém

Domnívám se, že tento výzkumný problém je vhodně zvoleným tématem pro výzkum, jelikož v současné době je kladen důraz na různé podpory vzdělání, jak v pregraduálním, tak i v postgraduálním stupni vzdělávání budoucích mediků na území České republiky. Sílí tlak na aktuálnost a relevantní studijní materiály. Poptávka po odborných studijních materiálech je v současnosti různorodá, vždy je však ovlivněna cenou, za které jsou takto získané informace převedeny do primárních či sekundárních informačních zdrojů.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodla provést výzkum na vybraných lékařských fakultách v České republice, abych zjistila současný stav využívání WikiSkript. Domnívám se, že hodnota odborných článků/textů vytvořených a hierarchicky včleněných do kolekce WikiSkript bude v nejbližší době narůstat a WikiSkripta se tak stanou jedním ze zcela běžných, odborně garantovaných, zdarma dostupných zdrojů odborných informací.

V současné době lze vyzorovat trendy rychlejšího zastarávání informací obsažených v tradičních papírových vysokoškolských skriptech, učebnicích a dalších podpůrných

materiálech, běžně používaných při výuce budoucích mediků. Je proto nezbytně nutné zachytit současný stav využívání relevantních online dostupných odborných zdrojů, určených ke vzdělávání studentů lékařských a zdravotnických oborů. V nejbližším desetiletí se budeme stále častěji setkávat se silícím tlakem na vznik takovýchto konzistentních zdrojů, dostupných zdarma v online prostředí.

4.1.2 Výzkumný cíl

Z důvodu komplexnější analýzy zkoumaného problému byly zvoleny tři výzkumné cíle:

1. u studentů lékařských a zdravotnických oborů zjistit současný stav využitosti a oblíbenosti elektronických medicínských studijních materiálů – WikiSkript,
2. zjistit nejčastější důvody využívání WikiSkript,
3. zjistit, jaké parametry WikiSkript by bylo vhodné zlepšit.

4.1.3 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky vyplývají z obecného určení cíle výzkumu, který je tak převeden do konkrétnější podoby, dávají mu směr a spójitost [Škodová, 2012, s. 8].

V této fázi výzkumu byly zformulovány výzkumné otázky, mezi které jsem jmenovitě zařadila:

- a. Od koho a ve kterém ročníku se studenti lékařských a zdravotnických oborů lékařských fakult v ČR dozívádají o WikiSkriptech?
- b. Z jakého důvodu využívají studenti WikiSkripta? Jsou pro studenty WikiSkripta primárním informačním zdrojem nebo zdrojem doplňkovým?
- c. Jak často a v jakém studijním období využívají studenti WikiSkripta nejčastěji?
- d. Co by studenti uvítali, aby se na WikiSkriptech zlepšilo?

4.1.4 Hypotézy výzkumu

Hypotézy výzkumu jsou nezbytné pro výzkum samotný, a to z několika důvodů. Formulace hypotéz je testem, zda lze výzkum zrealizovat. Hypotézy jsou nástrojem důležitým pro optimalizaci redukce informací, obsahují informaci pro nejlepší rozhodnutí o technikách výzkumu a jsou také základem pro odhad rozsahu celého výzkumu [Disman, 2009, s. 85-88].

V rámci výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

- A. Nejvíce studentů lékařských a zdravotnických oborů využívá WikiSkripta týdně jakožto erudovaný informační zdroj daného oboru.
- B. O WikiSkriptech se dozvídají studenti primárně od pedagogů v rámci vysokoškolského studia.
- C. O WikiSkriptech se dozvídají studenti v prvním ročníku vysokoškolského studia.
- D. Studenti nejčastěji využívají WikiSkripta ke čtení odborných článků výhradně pro potřeby studia.
- E. Nejčastěji jsou WikiSkripta využívána ve zkouškovém období.
- F. Pro studenty lékařských a zdravotnických oborů jsou WikiSkripta neplaceným informačním zdrojem, s jehož obsahovou nabídkou jsou spokojeni.

4.1.5 Charakter výzkumného vzorku

Cílovou skupinou výzkumného souboru byl výběrový vzorek tj. soubor lidí, které chceme skutečně zkoumat [Pospíšilová, 2006, snímek č. 3]. Cílem tohoto účelového výběru byli studenti většiny oborových kombinací vybraných lékařských fakult v České republice, pregraduálního bakalářského a magisterského (případně i navazujícího magisterského) programu. Výzkum byl oproti původnímu záměru realizace na jedné zvolené lékařské fakultě realizován celkem na sedmi lékařských fakultách v ČR. Přestože mají jednotlivé lékařské fakulty několik tisíc studentů, byla jsem po konzultaci s odborníky upozorněna na přetíženost studentů v oblasti výzkumných šetření. Na základě těchto upozornění jsem nakonec zvolila metodu srovnání dvou vysokých škol, z důvodu postihnouti co nejširšího záběru studentů lékařských a zdravotnických fakult. Výzkum byl jmenovitě realizován na šesti lékařských fakultách, a to za Univerzitu Karlovu na 1. lékařské fakultě v Praze, 2. lékařské fakultě v Praze, 3. lékařské fakultě v Praze, Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni, Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, za Masarykovu Univerzitu v Brně na Lékařské fakultě Masarykovy Univerzity v Brně.

Za typ výzkumné metody byl zvolen online dotazník dostupný ve dvou verzích, který byl studentům obou univerzit zprostředkován neoficiálními prostředky online komunikace. Tato forma zpřístupnění byla zvolena po konzultaci v MUDr. Martinem Vejražkou, PhD., z důvodu vyšší návratnosti dotazníků, které jsou zpřístupněny neoficiálním způsobem komunikace se studenty. Domnívám se, že výzkum se dá považovat za prokazatelný, jelikož se výzkumný vzorek pohybuje v rozmezí 100-150 respondentů ze zvolené univerzity.

4.2 Praktická část

V této praktické části je blíže popsána příprava, samotný průběh a následné vyhodnocení průzkumu. Jednotlivá vyhodnocení jsou provedena za každou univerzitu zvlášť, v závěru jsou jednotlivé univerzity porovnány, součástí je i potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

4.2.1 Příprava výzkumu

V této fázi výzkumu, kdy již byly zformulovány základní hypotézy a navržena základní metodika dotazování, bylo nezbytné zvolit a především kontaktovat pověřené osoby, s kterými byla poté navázána užší spolupráce. Z důvodu přetížení studentů v oblasti výzkumných šetření, mi byl po druhé osobní konzultaci s MUDr. Martinem Vejražkou PhD., doporučen širší okruh zainteresovaných a spolupracujících studentů, z důvodu kontaktování širšího záběru respondentů. Tito studenti z řad lékařských a zdravotnických oborů se např. významně podílí na tvorbě webových stránek studentských spolků.

Příprava průzkumu zabývající se využíváním WikiSkript trvala od 16. května 2012. První návrh výzkumných otázek byl ústně konzultován 13. června 2012 s konzultantkou Mgr. Lucií Sakastrovou, interní doktorandkou Ústavu informačních služeb a knihovnictví, Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Formální připomínky byly zapracovány do druhé verze dotazníku, určeném pro studenty Univerzity Karlovy, který byl následně předložen 27. června 2012 k připomínkování MUDr. Martinu Vejražkovi PhD., odbornému asistentovi na Ústavu lékařské biochemie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který je zároveň jedním ze zakladatelů WikiSkript. Po této konzultaci doznala formální stránka dotazníku značných změn, např. u otázek č. 3 a 4 byla rozšířena nabídka možných odpovědí.

4.2.2. Předvýzkum

Upravená třetí verze dotazníku již byla nabídnuta k předvýzkumu, kdy došlo k praktickému ověření koncepce výzkumu na malém vzorku studentů. Po jeho provedení došlo ke korekcím metodiky, byly odstraněny chyby a zpřesněny postupy [Stöcklová, 2008, s. 4]. Studenti účastníci se pilotáže byli přímo vyzváni o věcnou kritiku jednotlivých otázek, případně o doplnění a rozšíření předdefinovaných odpovědí. Díky velice kvalitní zpětné vazbě mohl být dotazník znovu poupraven, vznikla tak již čtvrtá definitivní verze dotazníku, která již byla určena pro širší spektrum respondentů.

Předvýzkum se konal v termínu 24. - 27. září 2012, osloveni byly studenti z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze z oborů bakalářských a magisterských. Dle vrácených dotazníků bylo zjištěno, že se podařilo získat

respondenty z nižších i vyšších ročníků, čímž bylo dosaženo různých pohledů na formulaci jednotlivých otázek. Na základě zpětné vazby bylo nezbytné některá znění otázek poupravit a zpřesnit. Rozšířena byla především nabídka odpovědí např. u otázky: Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkripta byly odpovědi rozšířeny o možnost tvorba studijních prací (seminární práce, referáty aj.). Dále byly upraveny odpovědi u otázky: Ohodnoťte na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty, kdy byla pro nejednoznačnost upravena možnost odpovědi obsahová správnost textů na správnost textů, a dále byla možnost úplnost textů a podrobnost textů zredukována pouze na podrobnost textů, odpověď členění textů byla přeformulována na strukturu textů aj.

4.2.3 Průběh výzkumu

Samotný výzkum trval v období 3. – 25. 10. 2012 formou online dotazníku. Tento termín byl zvolen při druhé konzultaci s MUDr. Martinem Vejražkou PhD., jelikož toto období bylo vyhodnoceno jako optimální pro dobu průzkumu, z důvodu již probíhajícího zimního semestru u studentů lékařských fakult zvolených univerzit.

Zvolena byla metoda online dotazníku, který byl pro každou univerzitu zvlášť umístěn na internetové stránce portálu vyplnto.cz. Tento portál poskytuje své dotazníkové služby zdarma či formou placených produktů. Využit byl produkt Free, který po registraci a splnění základních podmínek umožnil individuální tvorbu dvou variant dotazníků. Po celou dobu trvání průzkumu jsem spolupracovala se správci stránek či zainteresovanými osobami v dané problematice. Prostřednictvím individuální komunikace byl dotazník vystaven na neoficiální webové stránky lékařských fakult či na stránky sociální sítě Facebook, kde byl odkaz např. umístěn na stránku WikiSkript. Odkaz na dotazník byl mimo komunikaci s doporučenými zainteresovanými osobami šířen i prostřednictvím sociální sítě Facebook, kde byla buď navázána interní spolupráce se správci jednotlivých stránek lékařských okruhů, či byli studenti ve velkém měřítku osloveni přímo (tato varianta byla zvolena především u studentů Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity). Dále byla využita forma e-mailové komunikace, kde byli studenti zvolených lékařských fakult osloveni také přímo či zprostředkovaně. K vystavení odkazu na dotazník byly také zvoleny diskusní stránky či fóra kolejí Univerzity Karlovy v Praze, kde je vysoká koncentrace ubytovaných studentů medicíny, a to Kolej 17. listopadu a kolej Kajetánka.

4.2.4 Dotazník a vyhodnocení výzkumu

Obě varianty dotazníku byly anonymní. V úvodu se respondentům zobrazil text s informací, komu je dotazník určen, následoval text s žádostí o vyplnění a o předpokládané délce

vyplňování. Přiblížen byl cíl výzkumu a zdůvodnění sběru dat. Následovalo poděkování jak v samotném úvodu, tak i na konci dotazníku. Respondenti mohli využít anonymně přístupné diskuze k dotazníku, tato možnost však nebyla využita. Otázky v jednotlivých variantách pak byly formulovány s přihlédnutím ke specifickým konkrétních lékařských fakult.

Varianta A byla určena pro studenty lékařských fakult Univerzity Karlovy, zahrnovala celkem 16 otázek, z toho 4 otázky byly sociodemografické, viz příloha č. 1. Průměrná doba vyplňování byla necelé 4 minuty. Celý dotazník se zobrazil najednou, respondenti tak mohli vidět všechny otázky zároveň, samozřejmě vyjma možnosti doplňujících otázek, které se v této závislosti zobrazily na základě předchozích relevantních odpovědí. Dotazník byl tvořen z následujících typů otázek:

- Otázky č. 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16 byly povinnými otázkami uzavřenými s jednou možnou odpovědí. Pokud respondent zvolil u otázky č. 1 zápornou odpověď, byl automaticky přesměrován na otázku č. 11. Otázka č. 12 se zobrazila pouze skupině respondentů, která zvolila u předchozí otázky možnost ano.
- Otázky č. 2, 4, 13 byly povinné otázky polouzavřené s právě jednou možnou odpovědí, kdy byl respondentovi nabídnut soubor odpovědí, nebyla-li zvolena žádná z možností, mohl respondent odpovědět dle vlastního uvážení.
- Otázka č. 8 byla povinná otázka, respondenti vyjádřili svoji spokojenost na škále 1-5 s nabízeným kritériem. 1 byli nejvíce spokojeni, 5 nejméně. Otázka byla vyhodnocena vypočtením průměrného pořadí.
- Otázka č. 10 byla koncipována jako otázka otevřená. Zobrazila se pouze respondentům, kteří u odpovědi č. 9 zvolili odpověď ano.

Varianta B byla určena pro studenty Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity v Brně. Zahrnovala celkem 14 otázek, z toho 4 otázky byly sociodemografické, viz příloha č. 2. Průměrná doba vyplňování byla necelé 3 minuty. Varianta B obsahovala stejnou sadu otázek jako varianta A. Přítomna nebyla pouze otázka: Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste se mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript? V souvislosti s touto otázkou také neodpovídali na otázku Absolvoval/a jste někdy tento předmět, jelikož studenti Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity v Brně tento předmět v nabídce povinně volitelných předmětů nenaleznou.

Dotazník byl tvořen z následujících typů otázek:

- Otázky č. 1, 3, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 14 byly povinné otázky uzavřené s jednou možnou odpovědí. Pokud respondent zvolil u otázky č. 1 odpověď ne, byl přesměrován na otázku č. 11.
- Otázky č. 2, 4, 11 byly polouzavřené povinné otázky s jednou možnou odpovědí, kterou respondent volil z nabídky odpovědí či odpověď formuloval sám.
- Otázka č. 8 byla povinná otázka, určená k vyjádření spokojenosti či nespokojenosti s nabízeným kritériem. Pokud zvolili 1, byli nejvíce spokojeni, 5 nejméně. Otázka byla také vyhodnocena vypočtením průměrného pořadí.
- Otázka č. 10 byla povinná otevřená otázka a byla zobrazena pouze těm respondentům, kteří zodpověděli u otázky č. 9 ano.

Následující část týkající se vyhodnocení obou variant dotazníku, představí jednotlivé výsledky z průzkumu na dané univerzitě samostatně. V závěrečném srovnání budou tyto výsledky mezi sebou vzájemně porovnány a na základě této komparace budou potvrzeny či vyvráceny nastolené hypotézy. Pro prezentaci získaných dat byly použity tři typy grafů-výsečový k znázornění procentuálního zastoupení odpovědí u otázek polouzavřených a uzavřených, a dále sloupcový a pruhový, jelikož umožňují porovnat hodnoty různých kategorií. Pro tuto práci byly použity grafy vlastní, jelikož grafy z dotazníkové služby Vyplňto.cz byly nepřehledně vygenerovány s hodnotami obsahujícími dvojmístné, u jedné otázky i trojmístné, desetinné číslo. Dále bylo nezbytné sloučit volně tvořené odpovědi u polouzavřených otázek do kategorie jiné. Pod jednotlivým grafem jsou již tyto sloučené otázky přesně popsány dle odpovědí respondentů.

4.2.5 Lékařské fakulty Univerzity Karlovy

Výzkum byl realizován na šesti lékařských fakultách Univerzity Karlovy. Z 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze jsem komunikovala s MUDr. Martinem Vejražkou PhD. a s MUDr. Petrem Kajzarem. Odkaz na online verzi dotazníku byl vystaven na stránkách WikiSkript na sociální síti Facebook a dále na neoficiálních stránkách 1. lékařské fakulty UK na adrese www.lfl.cz, kde byl zobrazen 77krát.

Z 2. lékařské fakulty UK v Praze jsem byla v kontaktu s Adamem Jarošem, studentem čtvrtého ročníku magisterského programu lékařství, který má na starost technickou správu stránek studentského spolku 2. lékařské fakulty UK – Motolák na adrese www.motolak.org. Zde se bohužel prostřednictvím emailové komunikace po odkázání na kompetentní osobu-redaktora studentských stránek, nepodařila navázat spolupráce.

Jakub Štefela byl osloven jakožto doporučený zástupce z 3. lékařské fakulty UK. Odkaz na dotazník byl po domluvě umístěn na www.trimed.cz, jedná se o stránky studentské organizace 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

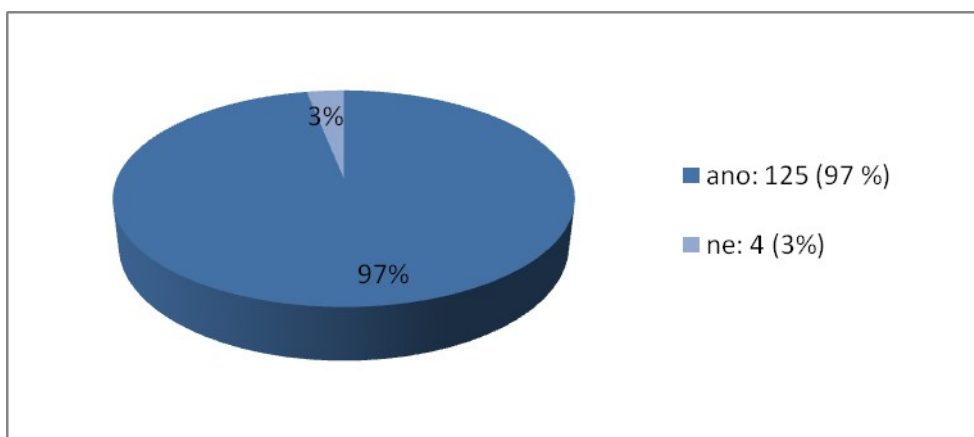
Z Lékařské fakulty UK v Plzni byl kontaktován absolvent této fakulty a zároveň hlavní správce stránek MUDr. Lukáš Galek, a to z důvodu umístění odkazu na stránky <http://www.lfp-studium.cz/>.

Za Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Hradci Králové byla zvolena studentka pátého ročníku Stanislava Grolmusová.

Posledním osloveným byl redaktor a zároveň student Tomáš Plucha z Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Odkaz na dotazník byl umístěn na studentských stránkách První Farmácká s.r.o. na adrese www.prfasro.com. Odkazu na dotazník předcházela tematický článek: Co jsou WikiSkripta a k čemu jsou dobrá.

Online dotazník byl spuštěn 3. 10. a ukončen byl 25. 10. 2012. Celkem ho vyplnilo 157 respondentů. Po filtraci výsledků, která proběhla na základě vyhodnocení otázky číslo 12, bylo relevantních dotazníků celkem 129. Návratnost dotazníků byla 75, 2 procenta. Tato návratnost je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. Jedná se pouze o orientační údaj, jelikož nebere v potaz ty oslovené respondenty, kteří si ani nezobrazili úvodní text- neklikli na odkaz na dotazník.

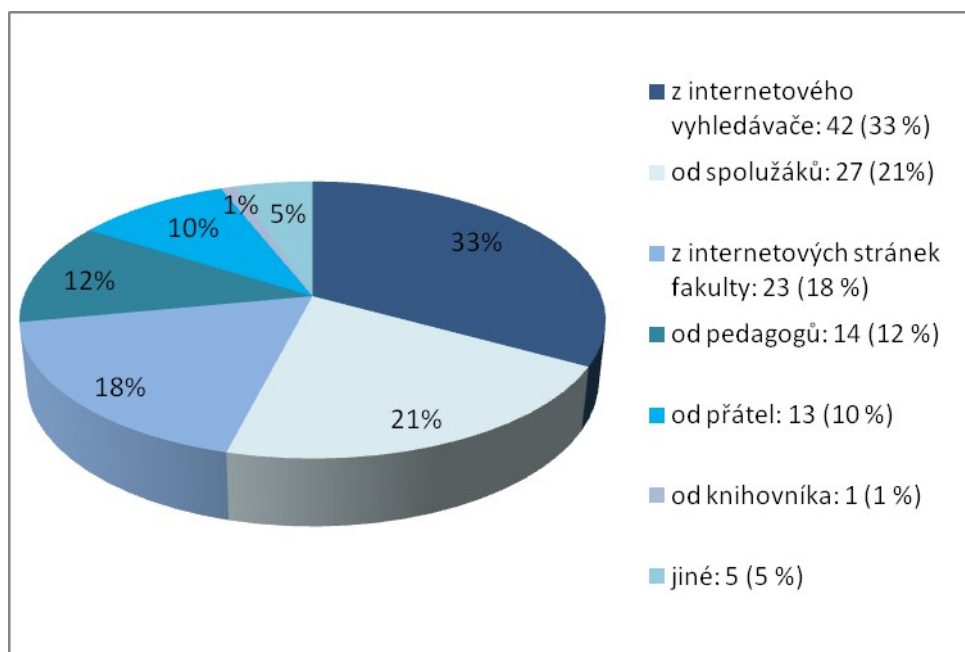
Otázka č. 1 – Znáte WikiSkripta?



Graf 1 LF UK: Povědomí o WikiSkriptech

Z grafu 1 jasně vyplývá, že na otázku Znáte WikiSkripta odpovědělo 129 respondentů, a to následovně: 97 % studentů lékařských fakult Univerzity Karlovy uvedlo, že WikiSkripta zná, 3 % studentů uvedla, že nikoli. Respondentům, kteří zvolili odpověď ne, byli v dotazníku posunuti na otázku č. 11 a dále na všechny otázky následující. Respondenti, kteří zvolili odpověď ano, dále pokračovali otázkou č. 2.

Otázka č. 2 – O WikiSkriptech jste se dozvěděl/a?

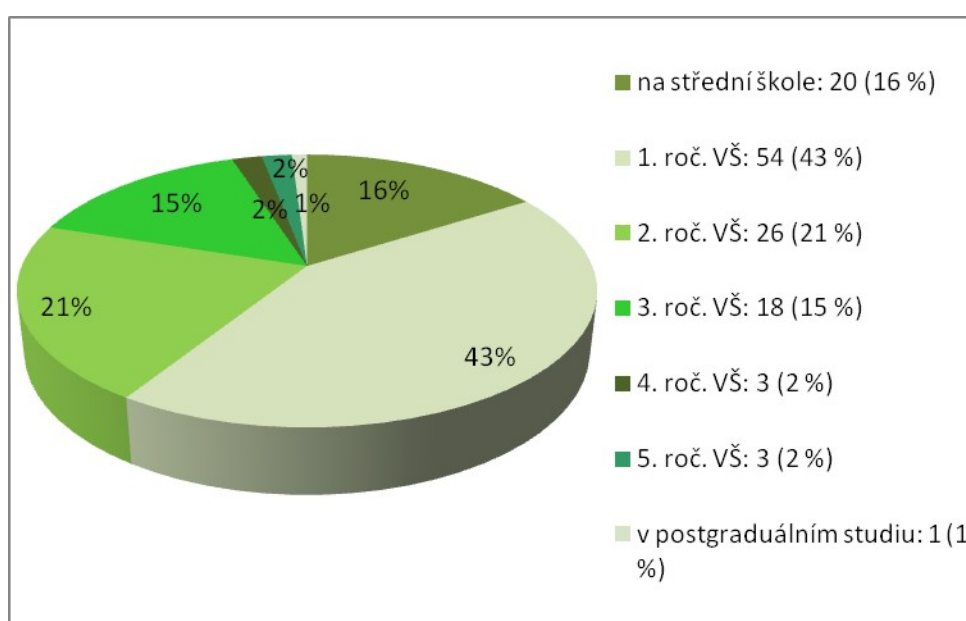


Graf 2 LF UK: Způsob dovidání se o WikiSkriptech

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce respondentů – 33 %, se o WikiSkriptech dozvědělo z internetového vyhledávače (Google.cz, Seznam.cz aj.). 21 % respondentů od spolužáků, z internetových stránek fakulty 18 %, dále byla zvolena možnost od pedagogů,

a to 12 %, od přátel se o WikiSkriptech dozvědělo 10 %, odpověď od knihovníka zvolilo 1 % studentů. Tato otázka byla polouzavřená s jednou možnou odpovědí. Kromě výše zmíněných odpovědí mohla být zvolena možnost jiné, kde se vyjádřilo 5 % respondentů následovně: 2 % zvolila ze stránek www.prfasro.com. Jedná se o webovou stránku, určenou pro studenty Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové. 1 % se dozvědělo o WikiSkriptech „ze záložky WikiSkripta,“ také 1 % se vyjádřilo „z propagačních materiálů na fakultě a ze stránek studentského spolku,“ 1 % zvolilo „na zastávce z nálepky“ – blíže na grafu 2.

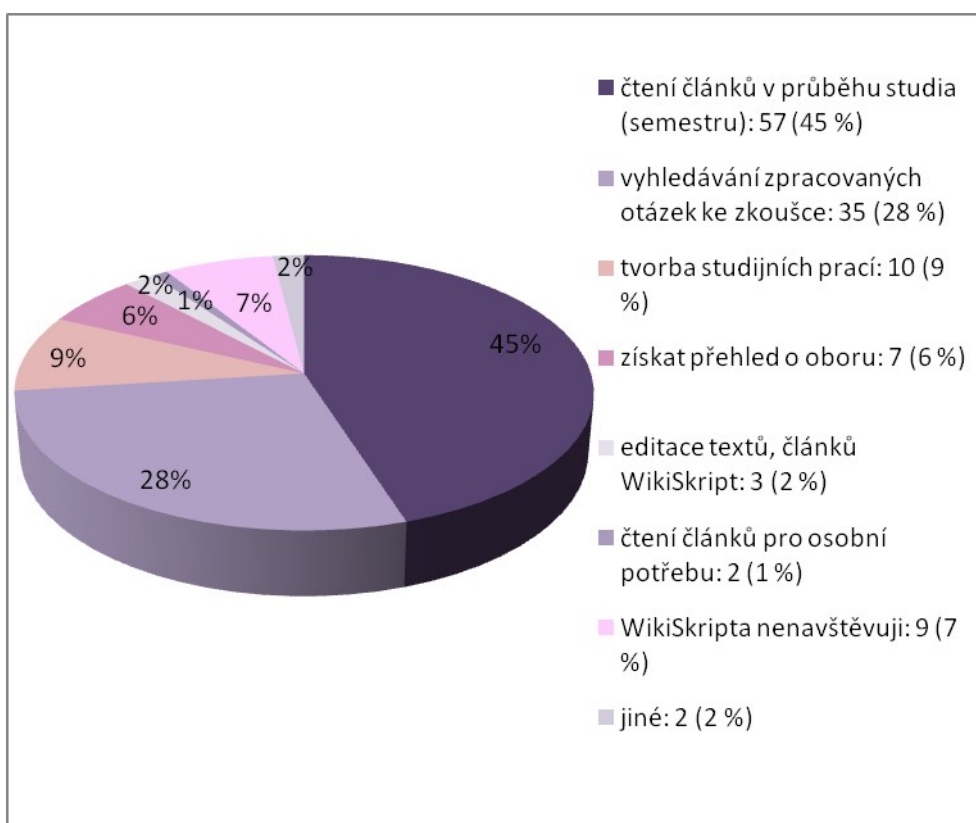
Otázka č. 3 – Ve kterém ročníku jste se o WikiSkriptech dozvěděl/a?



Graf 3 LF UK: Ve kterém ročníku se uživatelé dozívají o WikiSkriptech

Na grafu č. 3 je znázorněno, že většina respondentů, a to 43 % označila možnost 1. roč. VŠ, variantu 2. roč. VŠ zvolilo 21 %, 3 roč. VŠ zaškrtno 15 %, ve 4 roč. VŠ se o WikiSkriptech dozvěděla 2 % respondentů, v 5 roč. VŠ také 2 %, v postgraduálním studiu 1 %. Třetí nejčastěji volenou odpovědí byla s 16-ti procenty možnost na střední škole.

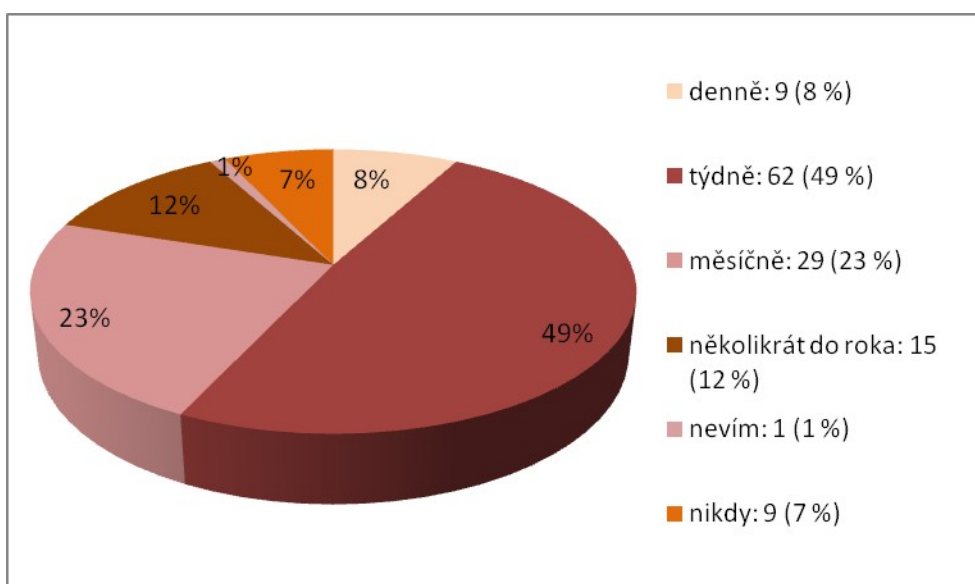
Otázka č. 4 – Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkripta?



Graf 4 LF UK: Nejčastější důvody využívání WikiSkript

Z grafu č. 4 je možné vyčíst následující: možnost čtení článků v průběhu studia (semestru) zvolilo 45 % studentů, vyhledávání zpracovaných otázek ke zkoušce 28 % studentů, tvorba studijních prací (seminárních prací, referátů aj.) ztrhlo 9 %, odpověď získat přehled o oboru získala 6 %. V menším procentuálním zastoupení byly odpovědi editace textů, článků WikiSkript s 2 %, čtení článků pro osobní potřebu zvolilo 1 %. Také u této povinné otázky byla možnost zvolit variantu jiné (2 %) a doplnit vlastní odpověď. Jednalo se o: „případné doplnění studijních materiálů“ s 1 % a „vyhledání pojmu, který je mi nejasný“ 1 %. Variantu WikiSkripta nenavštěvuji, zvolilo 7 % respondentů.

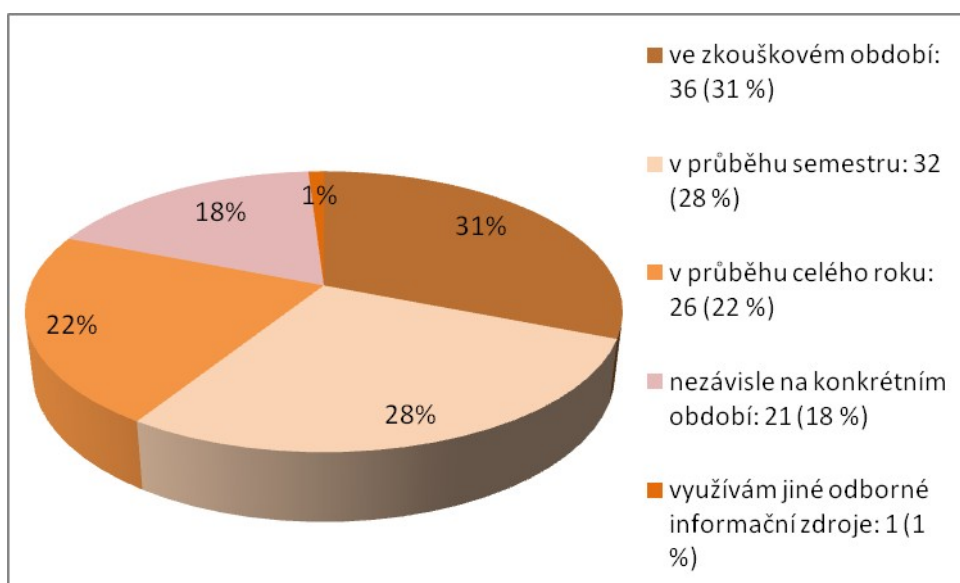
Otázka č. 5 – Jak často využíváte WikiSkripta?



Graf 5 LF UK: Frekvence využívání WikiSkript

Otázka týkající se frekvence využívání WikiSkript se snažila zjistit, jak často studenti lékařských fakult využívají tento volně dostupný zdroj, viz graf 5. Ze získaných dat lze vyčíst, že 8 % respondentů uvedlo denně, 49 % týdně, měsíčně jsou WikiSkripta využívána 23 % dotázaných, několikrát do roka 12 %. U této povinné výběrové otázky byla zvolena možnost nevím 1 %, 7 % odpovědělo, že WikiSkripta nevyužívají vůbec. Uživatelé, kteří zvolili poslední zápornou variantu, byli přesměrováni na otázku č. 11.

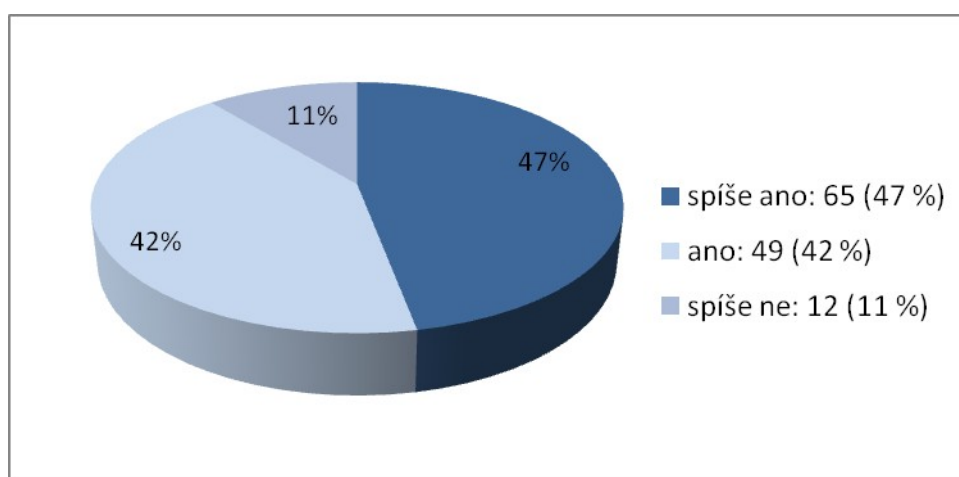
Otázka č. 6 – V jakém období využíváte WikiSkripta nejčastěji?



Graf 6 LF UK: Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána

Z uvedených odpovědí v grafu 6 vyplývá, že z nabízených možností zvolilo 31 % ve zkuškovém období, 28 % uvedlo v průběhu semestru, 22 % v průběhu celého roku, 18 procent studentů uvedlo, že WikiSkripta využívá nezávisle na konkrétním období, poslední předdefinovanou variantu – využívám jiné odborné informační zdroje, vybralo 1 %.

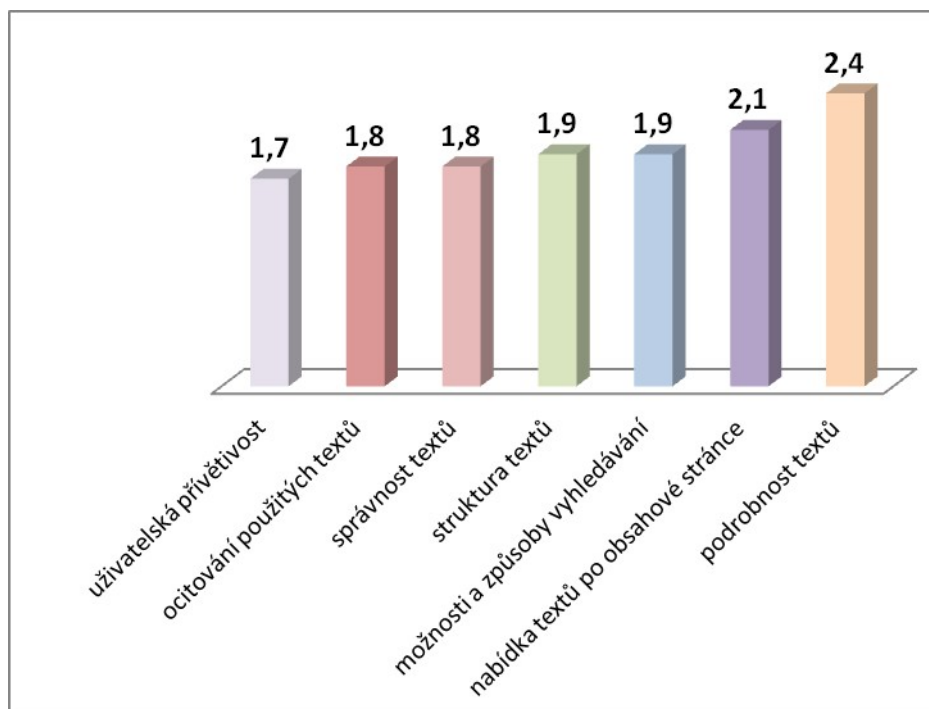
Otázka č. 7 – Doplnují podle Vás WikiSkripta jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu?



Graf 7 LF UK: Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu

Odpověď 'spíše ano' zvolilo nejvíce respondentů, a to 47 %, druhou nejčastěji zastoupenou možností byla odpověď 'ano' – 42 % a odpověď 'spíše ne' zvolilo 11 %. Studenti měli na výběr i odpověď 'ne', nebyla však zvolena. Blíže již v grafu č. 7.

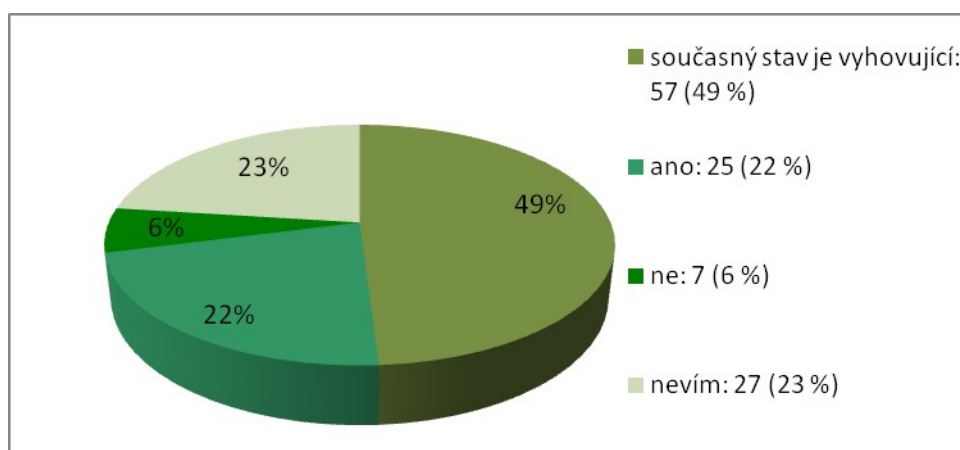
Otázka č. 8 – Ohodnoťte na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty. 1 jste nejvíce spokojen, 5 jste nejméně spokojen:



Graf 8 LF UK: Škála spokojenosti s WikiSkripty

Ze získaných odpovědí je v sloupcovém grafu č. 8 vidět, že studenti jsou většinou s jednotlivými zkoumanými parametry WikiSkript spokojeni. Většinové hodnoty se pohybovaly v rozmezí 1,7 – 2,4. Nejvíce jsou studenti spokojeni s uživatelskou přívětivostí WikiSkript, které udělily na škále spokojenosti 1,7. Kategorie ocitování použitých textů a správnost textů získala stejnou hodnotu, a to 1,8. Struktura textů a možnosti způsobů vyhledávání získaly 1,9. Nejméně jsou respondenti spokojeni s nabídkou textů po obsahové stránce – 2,1 a s podrobností textů – 2,4.

Otázka č. 9 – Je něco, co byste na WikiSkriptech zlepšil/a?



Graf 9 LF UK: Zhodnocení současného stavu WikiSkript

Na grafu č. 9 je znázorněno, že většina dotázaných – 49 % zvolila variantu současný stav je vyhovující. 22 % studentů se domnívá, že určité parametry WikiSkript by bylo vhodné zlepšit. Pouze této skupině respondentů se zobrazila povinná otevřená otázka č. 10, určená k volnému vyjádření vlastního názoru na oblasti zlepšení WikiSkript. 6 % dotázaných zvolilo možnost ne – není nic, co by tito respondenti na WikiSkriptech zlepšili, 23 % se přiklonilo k odpovědi nevím.

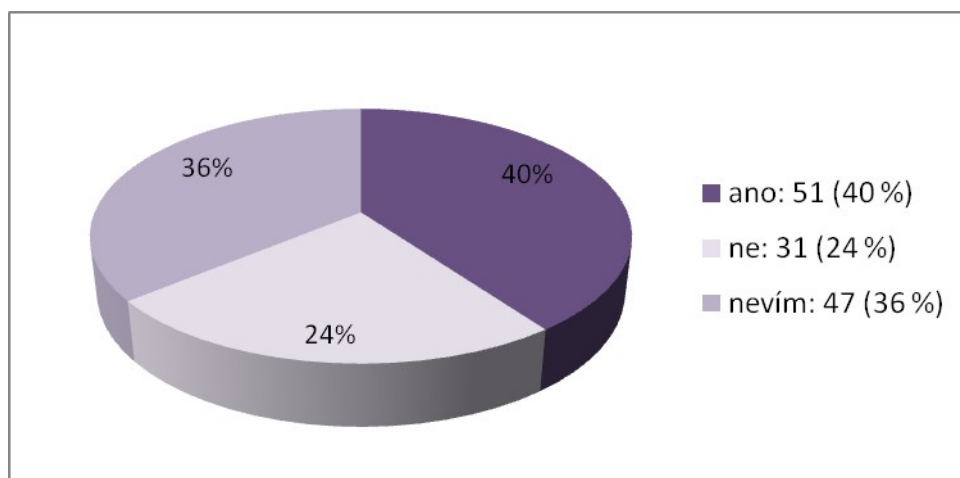
Otázka č. 10 – Co byste zlepšil/a na WikiSkriptech?

Tato otázka se zobrazila 25 - ti respondentům (22 %). Z dotazníkového šetření vyplynulo, že pouze jeden dotazovaný nevyužil možnosti tuto otázku zodpovědět. Zbývajících 24 respondentů tuto otázku zodpovědělo, následuje přepis odpovědí:

- „Často mi chybí detailnější fakta (tím myslím okrajové, nedůležité znalosti a termíny), stačilo by i větší množství pahýlů s orientačními informacemi. Taky bych uvítala častější odkazování mezi jednotlivými články.“
- „Ideální by samozřejmě byla kontrola všech článků povolanými odborníky/ pedagogy. Víím, že prakticky je to těžké zařídit, nicméně by to bylo fajn.“
- „Potěšilo by mě více textů zkontrolovaných pedagogy, přece jen, je to určitá záruka, že se tam opravdu nevyskytuje chyba.“
- „Informace by mohly být obsáhlejší, většinou je tam jen stručná kostra a podrobnosti si stejně musím dohledat jinde.“
- „Jsou tam odkazy (mnoho) na nezpracované otázky, odkazy bych buď doplnila, nebo je vymazala, ať to nedělá zmatek.“
- „Některá témata více rozvést.“

- „Některé články více zpracovat.“
- „Pokračoval bych v přidávání a rozšiřování stávajících textů. Některá témata jsou bohužel málo podrobná. Přesto Wiki týmu blahopřeju, jen tak dál.“
- Možnost „obsah“ byla zvolena dvěma respondenty.
- „Větší obsah, některé články detailněji, více kontrol učitelů.“
- „Při vyhledávání určitého pojmu bych uvítala barevné zvýraznění hledaného slova v textu.“
- „Udání jména autora, udání zdrojů přímo v textu (odkud daná informace pochází, z kterého zdroje) – což by dle mého názoru přidalo na důvěry hodnosti informací uvedených ve wikiskriptech.“
- Možnost „přehlednost“ zvolily dva z dotázaných respondentů.
- „Úplnost a vypracovanost článků.“
- „Více článků, více vypracovaných otázek, více odkazů.“
- „Více informací.“
- „Možnosti vyhledávání.“
- „Vyhledávání bez diakritiky.“
- „Vyhledávání článků.“
- „Vyhledávání textů.“
- „Způsob vyhledávání (ale to pravděpodobně odvisí od použití Mediawiki.“
- „ Z mého pohledu momentálně: založit farmaceutický portál a upravit organizaci WikiTýmu.“

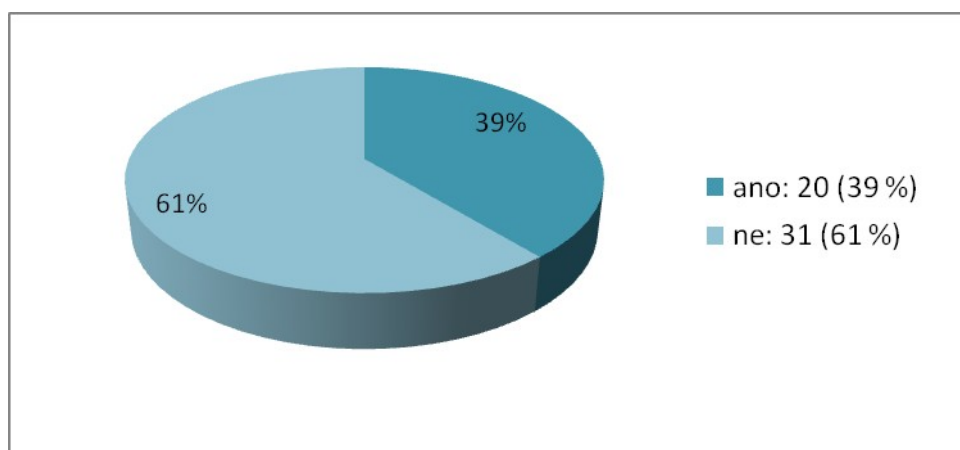
Otázka č. 11 – Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste se mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript?



Graf 10 LF UK: Povědomí o povinně volitelném předmětu Redakce WikiSkript

Z grafu 10 je patrné, že na otázku Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript zvolilo odpověď ano 40 % studentů, odpověď ne 24 % a odpověď nevím 36 %.

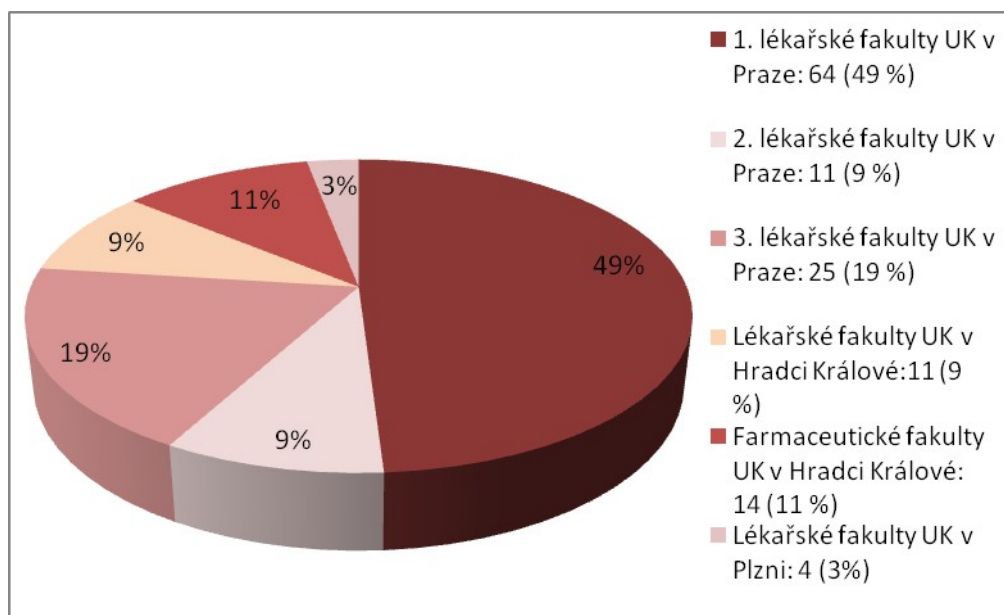
Otázka č. 12 – Absolvoval/a jste někdy tento předmět?



Graf 11 LF UK: Absolventi povinně volitelného předmětu Redakce WikiSkript

Studentům byly nabídnuty dvě možné odpovědi – ano zvolilo 20 respondentů (39 %), ne zvolilo 31 respondentů (61 %) viz graf 11.

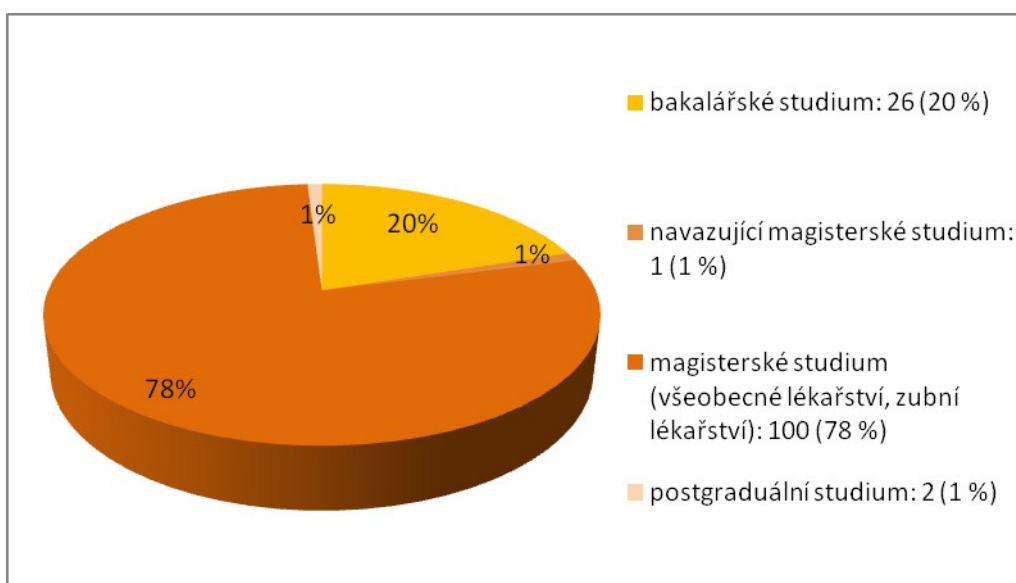
Otázka č. 13 – Jste studentem:



Graf 12 LF UK: Počet respondentů z lékařských fakult Univerzity Karlovy

Graf č. 12 znázorňuje profilové zastoupení studentů, kteří se zúčastnili výzkumu týkajícího se využívání WikiSkript. Jelikož dotazník vyplnilo celkem 157 respondentů, byla tato otázka zároveň otázkou filtrační, odpovědi studentů z jiných fakult než z lékařských fakult Univerzity Karlovy byly z dotazníkového šetření vyfiltrovány. Zastoupeny byly např.: Lékařská fakulta Univerzity Komenského v Bratislavě, Jesseniova lékařská fakulta v Martine Univerzity Komenského v Bratislavě, Lékařská fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Fakulta zdravotnických studií Univerzity Pardubice aj. Relevantních dotazníků bylo poté 129 (100 %). Nejvíce respondentů – 49 % bylo z 1. lékařské fakulty UK, z 2. lékařské fakulty bylo 9 %, z 3. lékařské fakulty 19 %, z Lékařské fakulty UK v Hradci Králové odpovídalo 9 % respondentů, z Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové 11 % a z Lékařské fakulty UK v Plzni se zúčastnilo 3 % dotázaných.

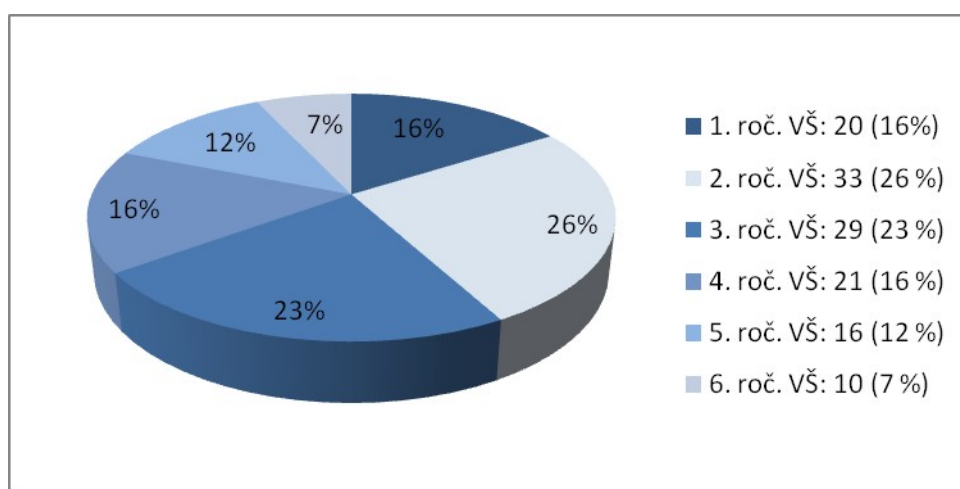
Otázka č. 14 – Studujete obor:



Graf 13 LF UK: Typ studia

Tato otázka byla nezbytná z důvodu ověření typu studia, který jednotliví respondenti v současné době studují, blíže již graf 13. Z důvodu širokého spektra oslovených respondentů byla ponechána struktura odpovědí odrážející jednotlivé pregraduální i postgraduální stupně studia. 26 respondentů - 20 % oslovených zvolilo možnost bakalářské studium, 1 respondent, což je 1 % zvolil navazující magisterské studium, 100 dotázaných - 78 % zvolilo magisterské studium (všeobecné lékařství, zubní lékařství), postgraduální studium bylo zastoupeno dvěma respondenty – 1 %.

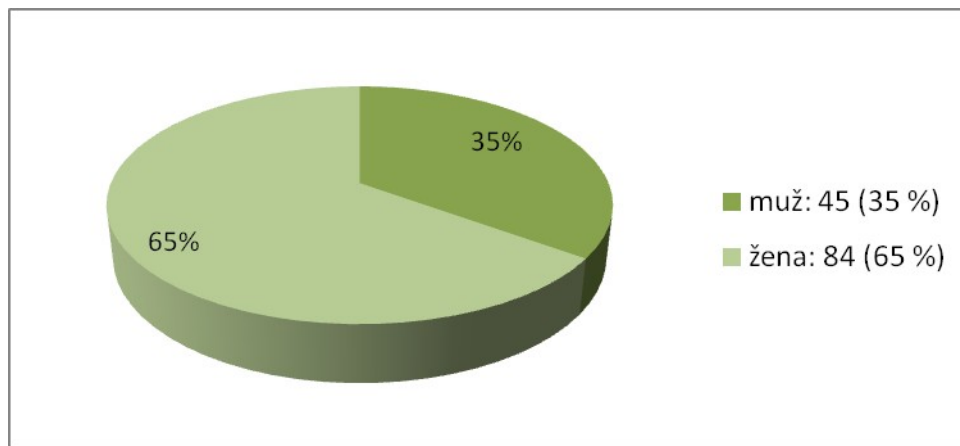
Otázka č. 15 – Jste v ročníku:



Graf 14 LF UK: Studovaný ročník respondentů

V jakém ročníku jsou studenti, je patrné z grafu č. 14. Ten nabízí následující odpovědi: 1 roč. VŠ je zastoupen 16 %, 2 roč. VŠ 26-ti %, 3. roč. VŠ 23 %, 4 roč. VŠ 16-ti %, 5. roč. VŠ 12-ti %, 6. roč. VŠ byl zvolen 7 %.

Otázka č. 16 – Jste:



Graf 15 LF UK: Pohlaví respondentů

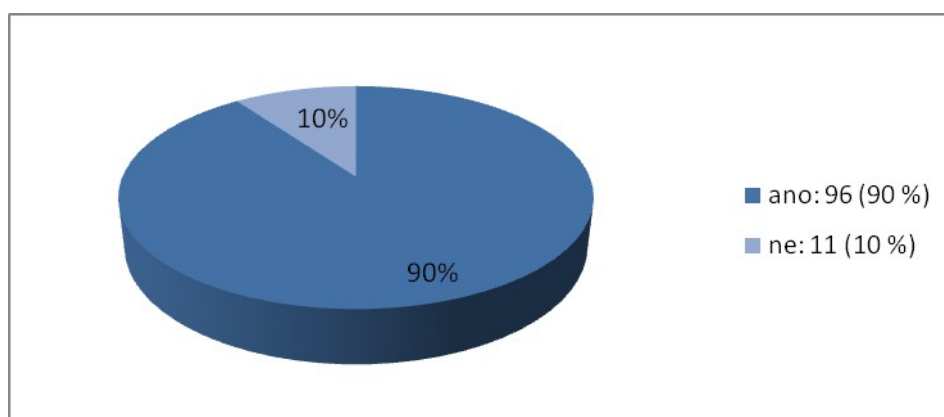
Dotazníkovou variantu A určenou pro studenty lékařských fakult UK vyplnilo celkem 65 % žen a 35 % mužů viz graf 15.

4.2.6 Lékařská fakulta Masarykovy Univerzity

V rámci realizace výzkumu na Lékařské fakultě Masarykovy Univerzity v Brně (dále bude použita i zkratka LF MU), byl na základě reference MUDr. Martina Vejražky PhD., kontaktován prezident Spolku mediků LF MU Andrej Černý z důvodu možnosti sdílení odkazu na dotazník (varianta B). Dále bylo jako v předchozím případě využito adresné dotazování prostřednictvím sociální sítě Facebook, kde byli osloveni správci i studenti konkrétních studentských stránek tak, aby byli zastoupeni respondenti z nižších i vyšších ročníků různých oborových kombinací. Ke zvoleným okruhům patřily: Všeobecné lékařství; 18. skupina všeobecného lékařství 2012; Fyzioterapie MU 2012; Všeobecné lékařství LF MUNI skupina č. 9; Zubní lékařství, kruh 23 MU; Zubní lékařství MU, skupina č. 22 aj. Byla také navázána spolupráce prostřednictvím e-mailové komunikace s jednotlivými zástupci z řad studentů lékařských a zdravotnických oborů LF MU, díky kterým byl odkaz na dotazník s průvodní informací sdílen v jednotlivých studentských kruzích studovaných oborů.

Online dotazník byl spuštěn také 3. 10 a ukončen byl 25. 10. 2012. Celkem ho vyplnilo 107 respondentů. Všechny tyto vyplněné dotazníky lze považovat za relevantní, jelikož otázka určená k filtraci respondentů zkoumající příslušnost k dané fakultě byla zodpovězena správně, a to 100 % respondentů. Návratnost dotazníků byla mnohem vyšší, nežli u respondentů z lékařských fakult Univerzity Karlovy, a to 92,3 %. Tato návratnost je dána poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. Vyšší návratnost může být zapříčiněna i strukturou dotazníku, který byl přehledně strukturovaný a v porovnání k variantě A i relativně krátký. O průměrné délce vyplňování a celkovém počtu otázek byli i u této varianty respondenti informováni v záhlaví dotazníku. Také tento dotazník se zobrazil celý naráz, tudíž respondenti mohli vidět všechny předkládané otázky, vyjma otázek závislých na konkrétní odpovědi.

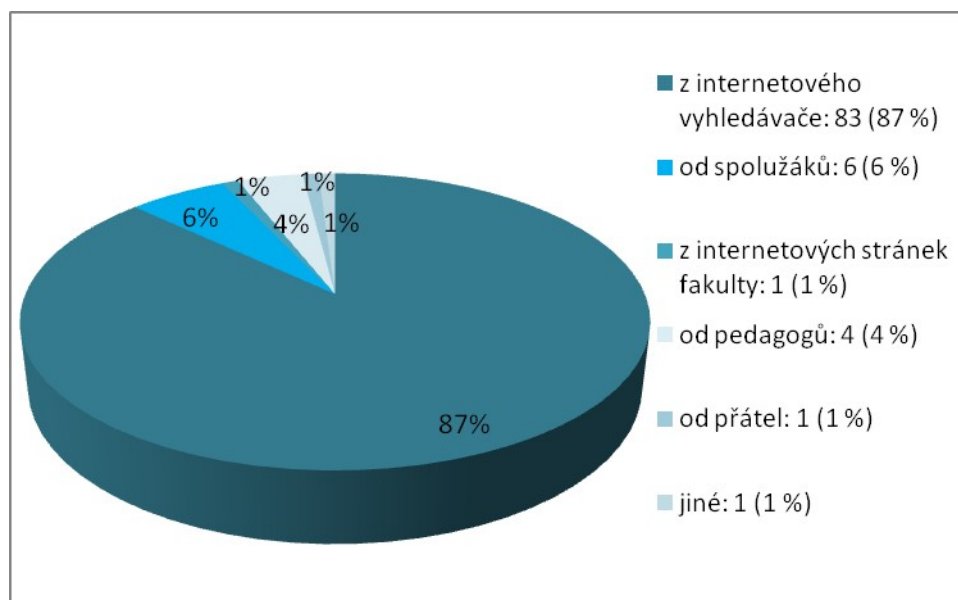
Otázka č. 1 – Znáte WikiSkripta?



Graf 16 LF MU: Povědomí o WikiSkriptech

Graf 16 znázorňuje, že otázku Znáte WikiSkripta zodpovědělo 107 respondentů, a to následovně: 90 % studentů Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity uvedlo, že WikiSkripta zná, 10 % studentů uvedlo, že WikiSkripta nezná. Tato druhá skupina dotázaných byla poté přesměrována na otázku č. 11. Studenti, kteří zvolili kladnou odpověď, pokračovali dále otázkou č. 2.

Otázka č. 2 – O WikiSkriptech jste se dozvěděl/a?

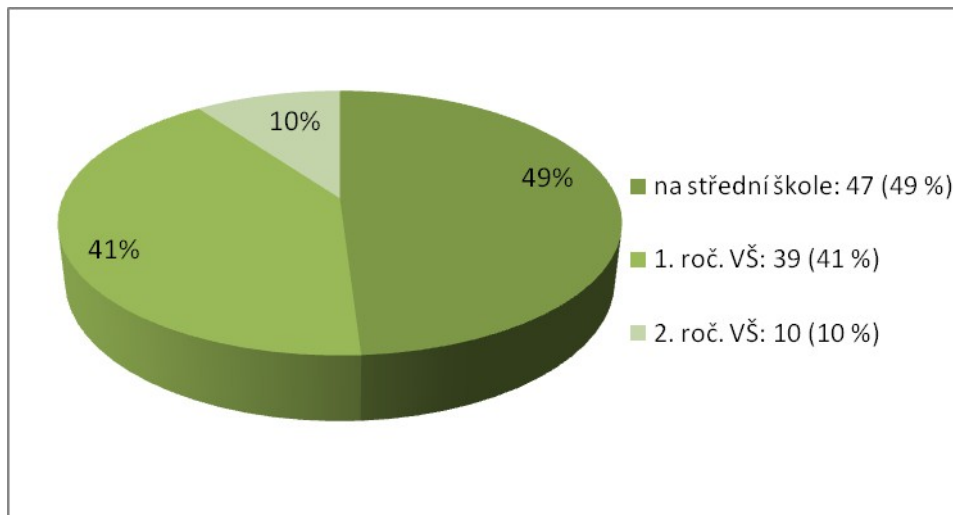


Graf 17 LF MU: Způsob dovídání se o WikiSkriptech

Z výsledného grafu 17 můžeme vyčíst následující. U této polouzavřené povinné otázky bylo nejčastější odpovědí, odkud se respondenti dozvěděli o WikiSkriptech, z internetového vyhledávače, zvolilo ji 87 %. Od spolužáků se o existenci WikiSkript dozvědělo 6 %, z internetových stránek fakulty 1 %, od pedagogů 4 %, od přátel 1 % a vlastní odpověď

zvolilo 1 % respondentů. Tato volně tvořená odpověď zahrnovala možnost „přesměrováním přímo z Wikipedie.“

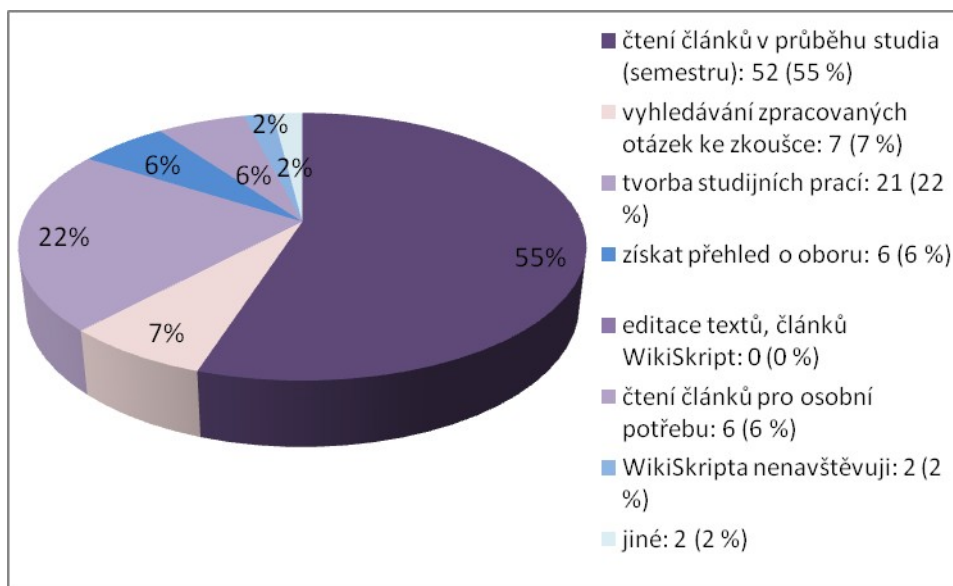
Otázka č. 3 – Ve kterém ročníku jste se o WikiSkriptech dozvěděl/a?



Graf 18 LF MU: Ve kterém ročníku se uživatelé dozvídají o WikiSkriptech

Na grafu 18 je znázorněno, kolik procent studentů se v daném ročníku dozvídá o WikiSkriptech. Téměř polovina dotázaných respondentů – 49 % se o WikiSkriptech dozvídá na střední škole. 41 % zvolilo 1 ročník VŠ, 10 % zvolilo 2. ročník VŠ.

Otázka č. 4 – Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkriptu?

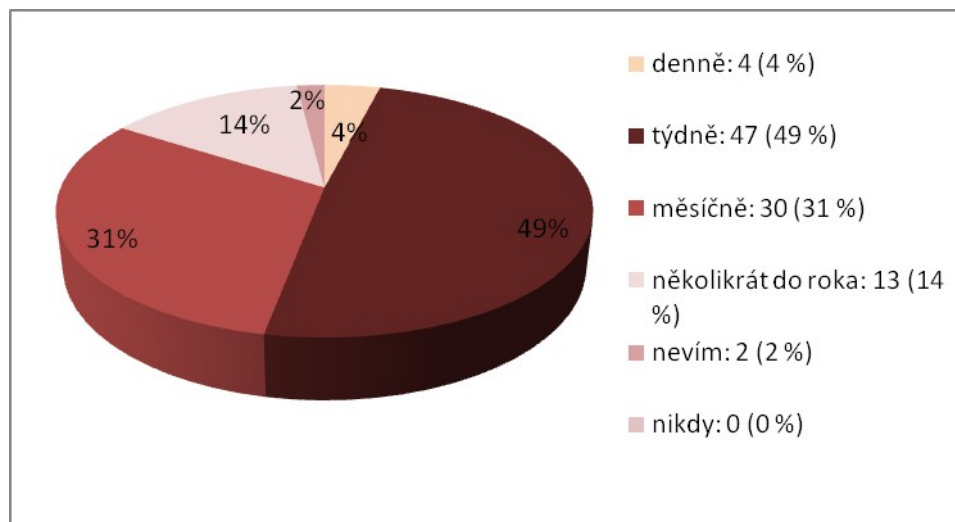


Graf 19 LF MU: Nejčastější důvody využívání WikiSkriptu

Z grafu č. 19 lze vyčíst následující: možnost čtení článků v průběhu studia (semestru) zvolilo 55 % oslovených respondentů, 7 % studentů zvolilo možnost vyhledávání zpracovaných

otázek ke zkoušce, odpověď tvorba studijních prací byla zvolena u 22 %, odpověď získat přehled o oboru byla zvolena 6 % studentů. Editace textů, článků WikiSkript nebyla zvolena ani jednou, čtení článků pro osobní potřebu zvolila skupina o velikosti 6 %. I tato povinná otázka zahrnovala variantu odpovědi jiné (2 %), kde bylo zvoleno: „hledání konkrétních informací“ a „když vyhledávám cizí slova.“ Variantu WikiSkripta nenavštěvuji, zvolila 2 % respondentů.

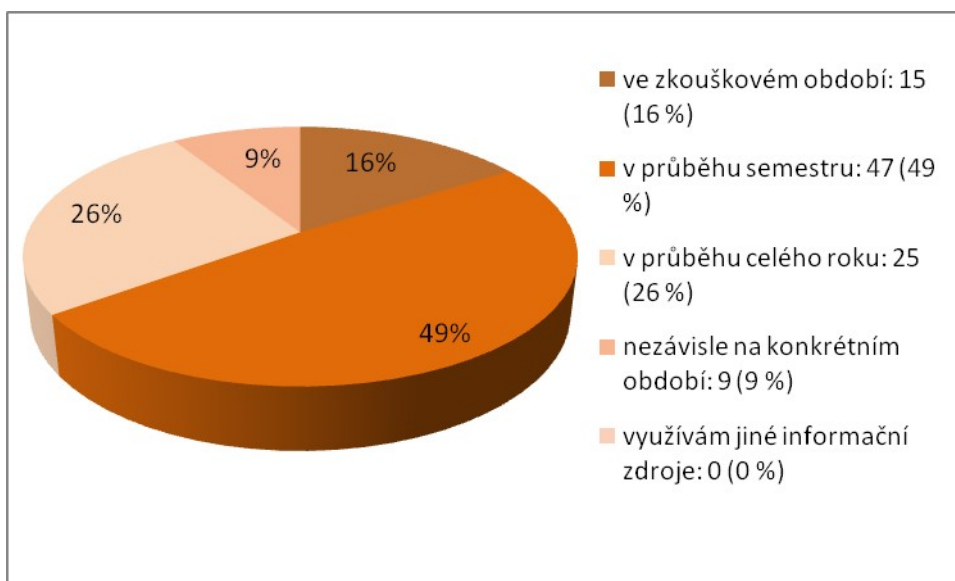
Otázka č. 5 – Jak často využíváte WikiSkripta?



Graf 20 LF MU: Frekvence využívání WikiSkript

Otázka týkající se frekvence využívání WikiSkript napomohla zjistit, jak často studenti Lékařské fakulty Masarykovy Univerzity využívají tento volně dostupný zdroj, viz graf 20. Ze získaných dat lze vyčíst, že 4 % respondentů využívá WikiSkripta denně, 49 % týdně, měsíčně jsou WikiSkripta využívána 31 % dotázaných, několikrát do roka je využívá 14 % oslovených studentů. U této povinné výběrové otázky byla zvolena možnost nevím 2 %. Variantu nikdy zvolilo 0 %.

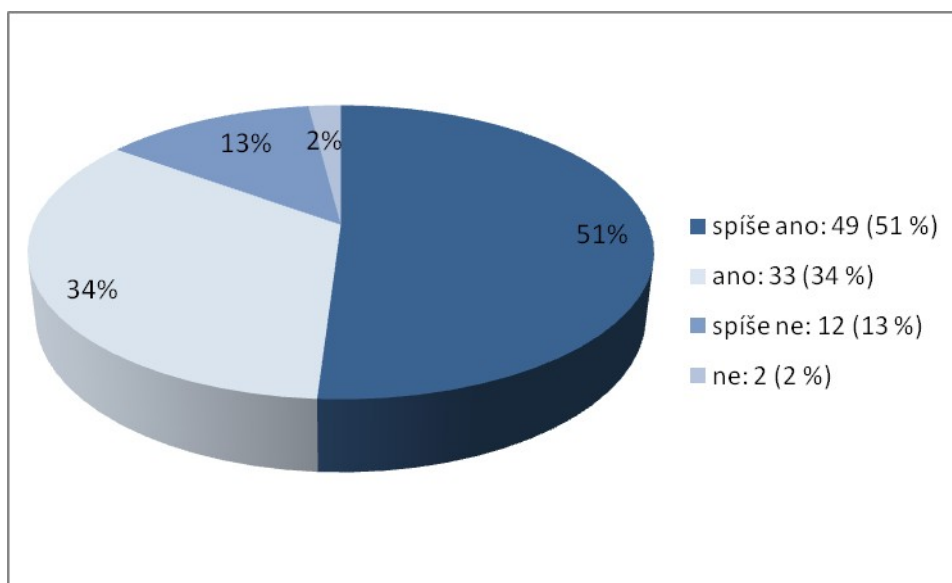
Otázka č. 6 – V jakém období využíváte WikiSkripta nejčastěji?



Graf 21LF MU: Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána

Ze získaných odpovědí je na grafu 21 vidět, že ve zkuškovém období využívá WikiSkripta 16 % dotázaných, v průběhu semestru je to již 49 %, v průběhu celého roku 26 %, nezávisle na konkrétním období 9 %, variantu využívám jiné informační zdroje, ne zvolil ani jeden respondent.

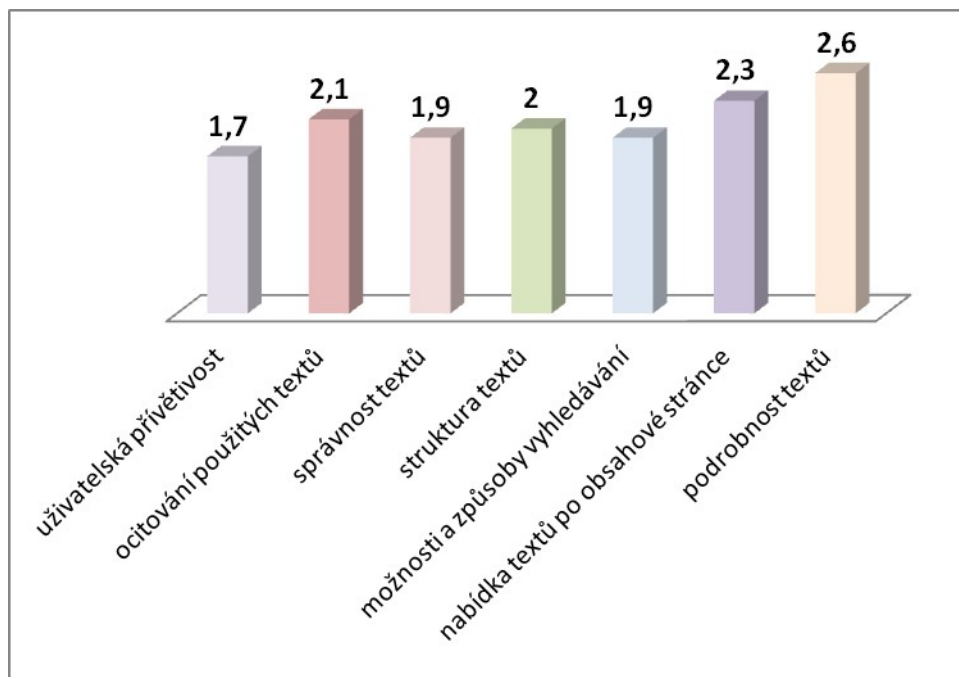
Otázka č. 7 – Doplnují podle Vás WikiSkripta jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu?



Graf 22 LF MU: Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu

Odpověď spíše ano zvolilo nejvíce respondentů, a to 51 %, druhou nejčastěji zastoupenou možností byla odpověď ano – 34 %, odpověď spíše ne zvolilo 13 %. Studenti měli na výběr i odpověď ne, která byla zastoupena 2 %, jak je vidět i z grafu č. 22.

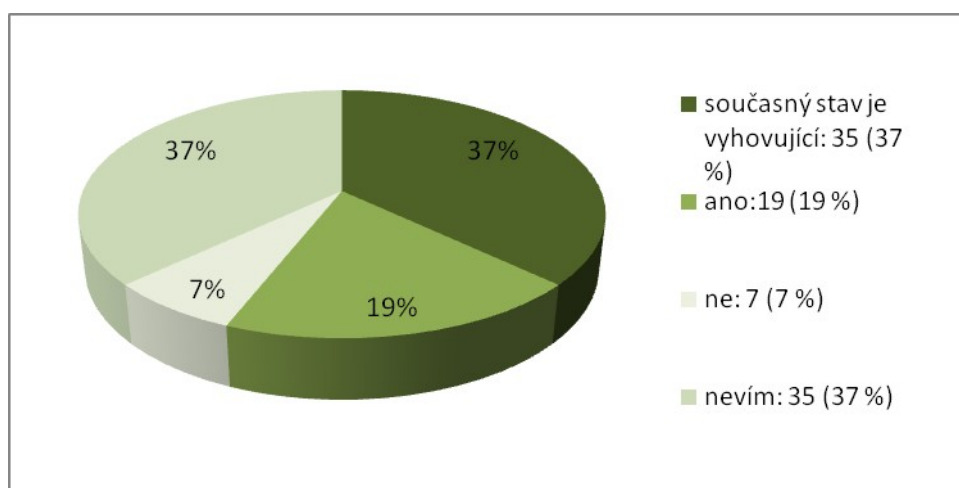
Otázka č. 8 – Ohodnot'te na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty. 1 jste nejvíce spokojen, 5 jste nejméně spokojen:



Graf 23 LF MU: Škála spokojenosti s WikiSkripty

Ze získaných odpovědí je v sloupcovém grafu č. 23 názorně vidět, že studenti jsou s jednotlivými zkoumanými parametry WikiSkript spokojeni. Vyplněné hodnoty se pohybovaly v rozmezí 1,7 – 2,6. Nejvíce jsou studenti spokojeni s uživatelskou přívětivostí WikiSkript, které udělily na škále spokojenosti 1,7. Možnost ocitování použitých textů získala 2,1. Kategorie správnost textů získala 1,9. Struktura textů byla ohodnocena 2, možnosti a způsoby vyhledávání získaly 1,9. Nejméně jsou respondenti spokojeni s nabídkou textů po obsahové stránce – 2,3 a s podrobností textů – 2,6.

Otázka č. 9 – Je něco, co byste na WikiSkriptech zlepšil/a?



Graf 24 LF MU: Zhodnocení současného stavu WikiSkript

Z dotázaných zvolilo 37 % variantu současný stav je vyhovující. 19 % studentů se domnívá, že určité parametry WikiSkript by bylo vhodné zlepšit. Pouze této skupině respondentů se zobrazila povinná otevřená otázka č. 10, která je určená k vyjádření názoru na oblasti zlepšení WikiSkript. Možnost ne zvolilo 7 % – není nic, co by tito respondenti na WikiSkriptech zlepšili. K odpovědi nevím se přiklonilo 37 % studentů, viz graf 24.

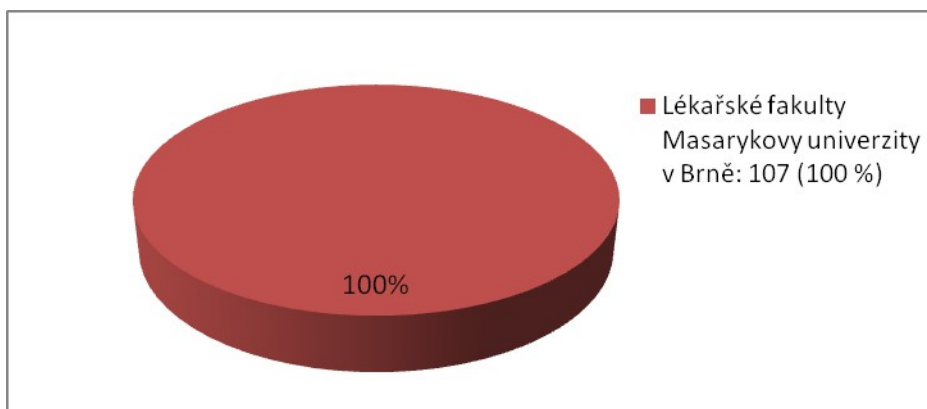
Otázka č. 10 – Co byste zlepšil/a na WikiSkriptech?

Tato otázka se zobrazila 19 - ti respondentům (19 %), kteří v předešlé otázce zvolili možnost ano. Pro zmiňovanou skupinu respondentů byla tato otázka povinná. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že všech 19 respondentů vyjádřilo v této otevřené otázce svůj názor. Také u dotazníkové varianty B následuje přepis získaných odpovědí:

- „Více hesel, větší propojení s Wikipedií, více schémat.“
- „Strukturu a členění jednotlivých textů, málo přehledné.“
- „Zejména přesnost a obsahovou stránku.“
- „Plno věcí chybí/ je nepřesné.“
- „Aby tam bylo méně chyb.“
- „Ať se tam neobjevuje u každé stránky upozornění, ale třeba jen jednou za den pro danou IP adresu.“
- „Články obsahují naprosté minimum informací, které nestačí ani na přípravu na každotýdenní cvičení/ semináře.“
- „Doplnit více článků, informací není nikdy dost...“
- „Množstvo článkov.“
- „Možnosti vyhledávání.“

- „Některé články nejsou příliš stručné.“
- „Obrázky.“
- Možnost „obsah“ byla zvolena třemi respondenty.
- „Obsah některých článků a více informací.“
- „Více informací v člancích.“
- „Vyhledávání.“
- „Zejména přesnost a obsahovou stránku.“
- „Zveřejnit více materiálů.“

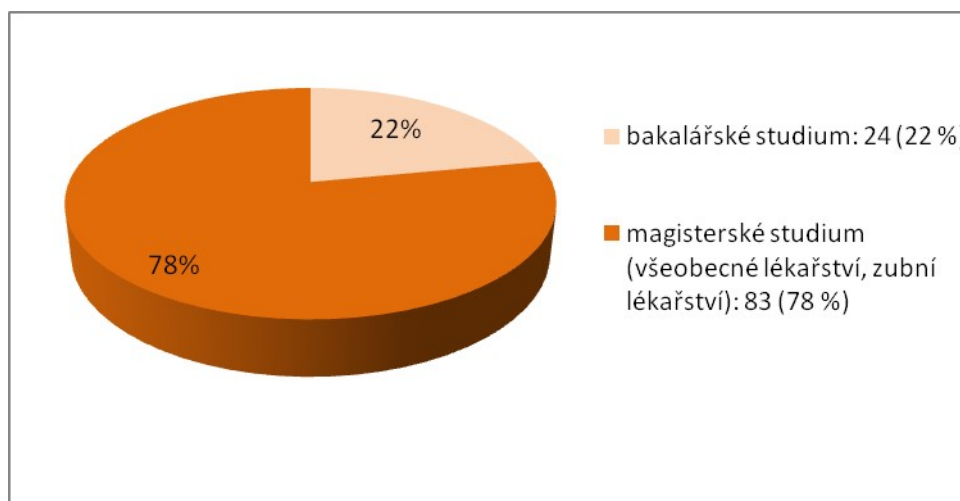
Otázka č. 11 – Jste studentem:



Graf 25 LF MU: Počet respondentů Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně

Povinná potvrzovací otázka Jste studentem, byla zodpovězena 107 respondenty z Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (graf 25). 100 % relevantnost dotazníku byla mimo jiné zapříčiněna i přímým oslovením jednotlivých oborových a studijních skupin respondentů.

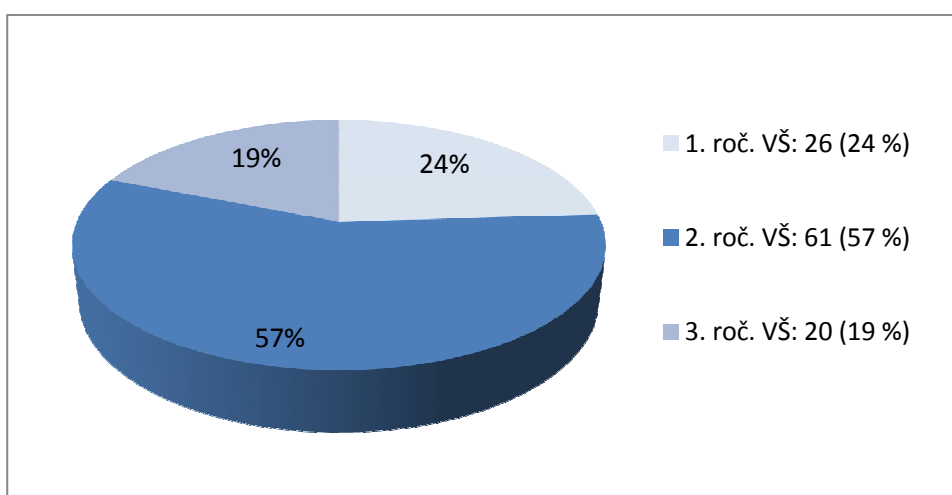
Otázka č. 12 – Studujete obor:



Graf 26 LF MU: Typ studia

Možnost bakalářské studium zvolilo 24 respondentů, což je 22 % oslovených, variantu magisterské studium (všeobecné lékařství, zubní lékařství) zvolilo 83 respondentů – 78 %. Jelikož cílový výzkumný vzorek měl zastupovat studenty většiny oborových kombinací vybraných lékařských fakult v České republice, a to pregraduálního bakalářského a magisterského (případně i navazujícího magisterského) programu, byla tato otázka důležitá z důvodu ověření typu studia, který jednotliví respondenti v současné době studují. Blíže již graf 26.

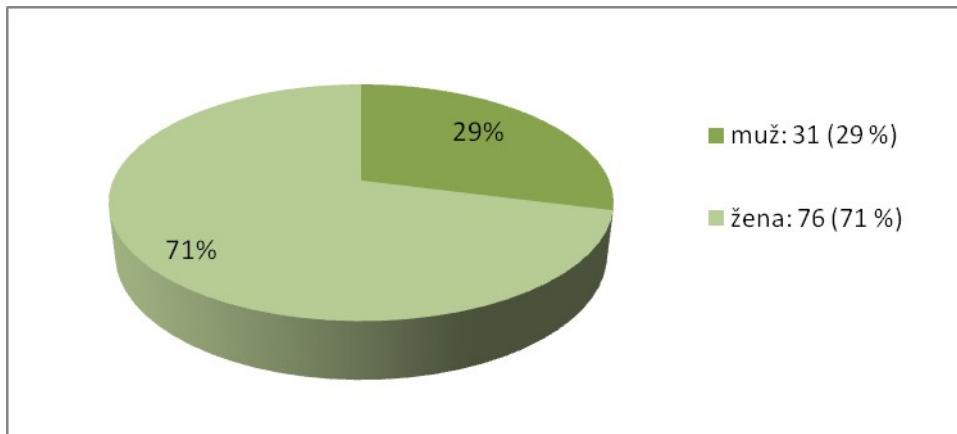
Otázka č. 13 – Jste v ročníku:



Graf 27 LF MU: Studovaný ročník respondentů

V jakém ročníku jsou studenti, je patrné z grafu č. 27. Nabízí následující odpovědi: 1 roč. VŠ je zastoupen 24 %, majoritní 2 roč. VŠ získal 57 %, 3. roč. VŠ 19 %.

Otázka č. 14 – Jste:



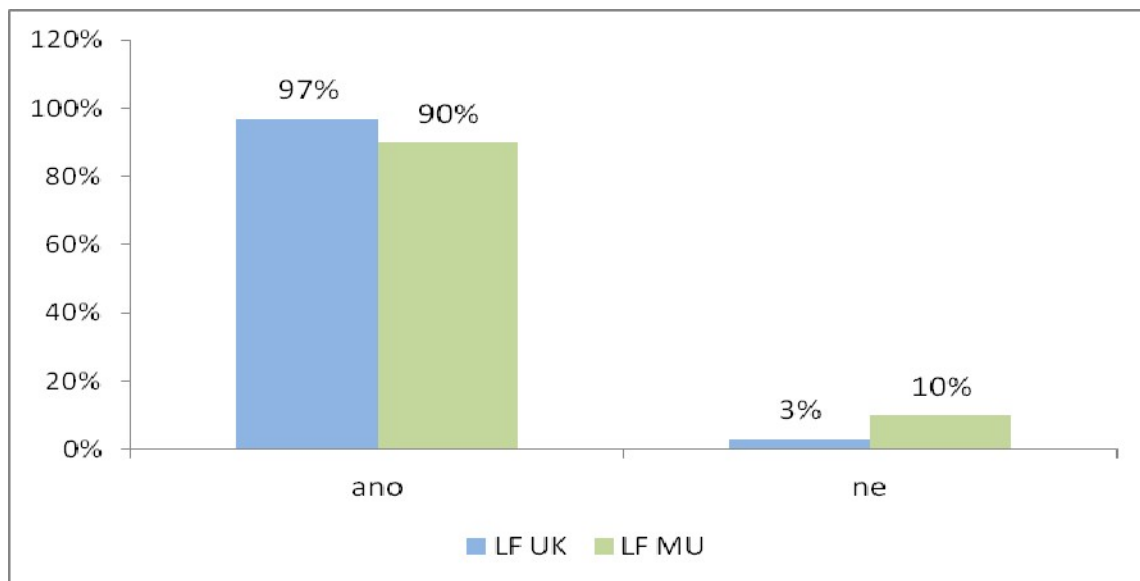
Graf 28 LF MU: Pohlaví respondentů

Dotazníkovou variantu B, která byla určena pro studenty Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně, vyplnilo celkem 71 % žen a 29 % mužů, viz graf 28.

4.2.7 Závěrečné porovnání a zodpovězení hypotéz

V závěrečném porovnání jsou představeny získané odpovědi od respondentů šesti lékařských fakult Univerzity Karlovy v Praze a dále od respondentů Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Z důvodu existence dvou variant dotazníku, bude pro konečné srovnání použito číslování otázek varianty A. V samostatné příloze na konci diplomové práce je představen výčet všech otázek obou variant dotazníku.

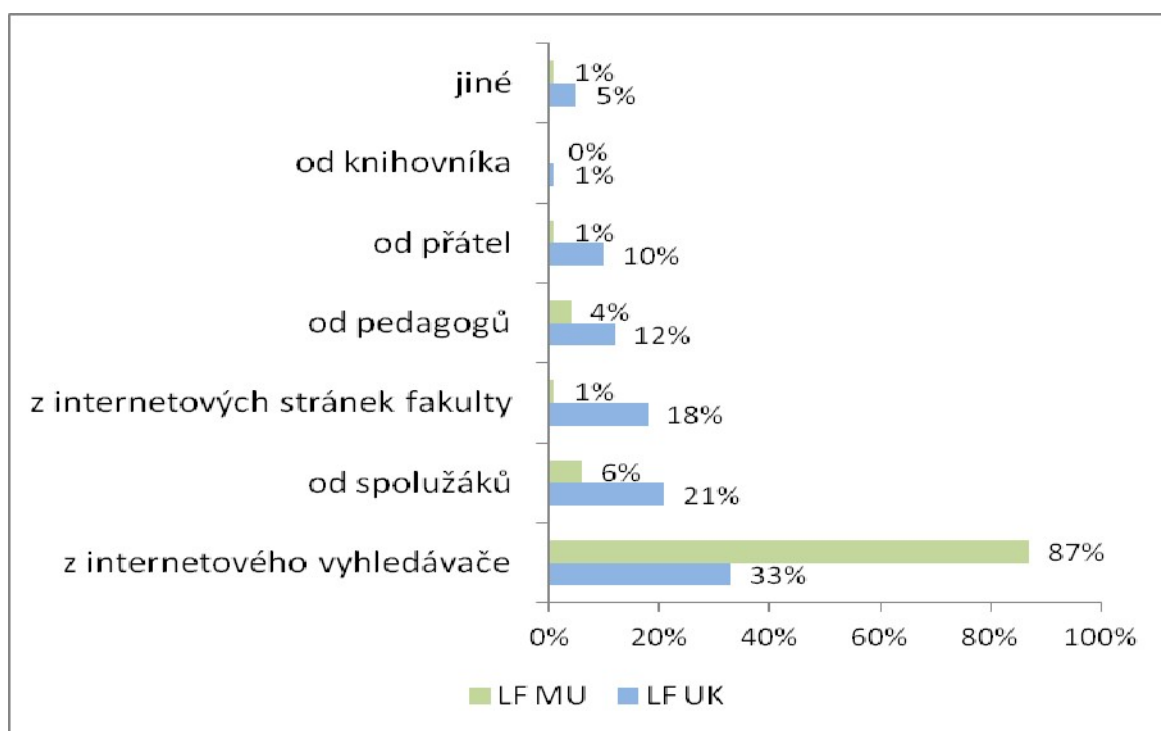
Otázka č. 1 – Znáte WikiSkripta?



Graf 29: Závěrečné srovnání - Povědomí o WikiSkriptech

Závěrečný 29 ukazuje, že studenti lékařských a zdravotnických oborů ze zvolených univerzit, mají o existenci lékařských WikiSkript majoritní povědomí. Odpověď ano byla častěji zvolená u skupiny studentů z lékařských fakult Univerzity Karlovy. Zapříčiněno to může být větší propagací loga a informací o WikiSkriptech na stránkách jednotlivých fakult, dále na domovských stránkách studentských spolků, či na neoficiálních stránkách jednotlivých lékařských fakult.

Otázka č. 2 – O WikiSkriptech jste se dozvěděl/a?

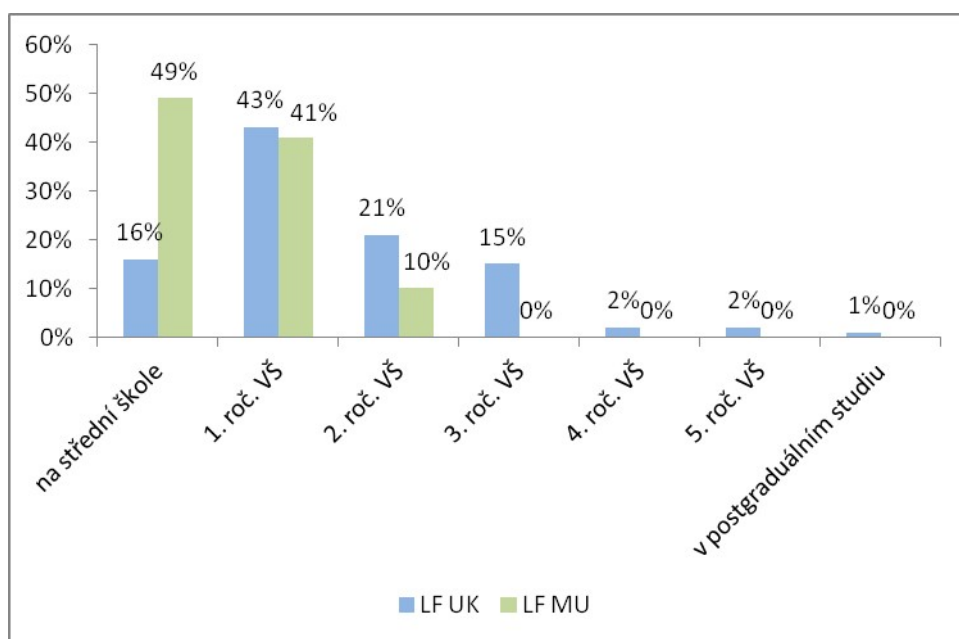


Graf 30: Závěrečné srovnání - Způsob dovídání se o WikiSkriptech

Z následujícího grafu je patrné, že studenti se nejčastěji dovídají o WikiSkriptech sami, a to z internetového vyhledávače. Např. vyhledávač www.google.cz řadí relevantní dotazy na jednotlivé články z WikiSkript na první místa zobrazených výsledků, a to s velice krátkou odezvou na zadaný termín či klíčové slovo. Druhou nejčastěji volenou možností byla odpověď od spolužáků a dále z internetových stránek fakulty. Zbývající odpovědi byly zastoupeny v jednotkách procent. Nejméně respondentů zvolilo možnost od knihovníka (1% a 0%). Kromě výše popsaných odpovědí mohla být zvolena odpověď jiné, kde se respondenti z LF UK vyjádřili následovně: „ze stránek www.prfasro.com, ze záložky WikiSkripta, z propagačních materiálů na fakultě“ aj. Respondenti z LF UK v této polouzavřené otázce napsali: „přesměrováním přímo z Wikipedie“.

Výsledky této otázky nepotvrdily hypotézu B, která předpokládala, že se studenti dozvídají o WikiSkriptech primárně od pedagogů.

Otázka č. 3 – Ve kterém ročníku jste se o WikiSkriptech dozvěděl/a?

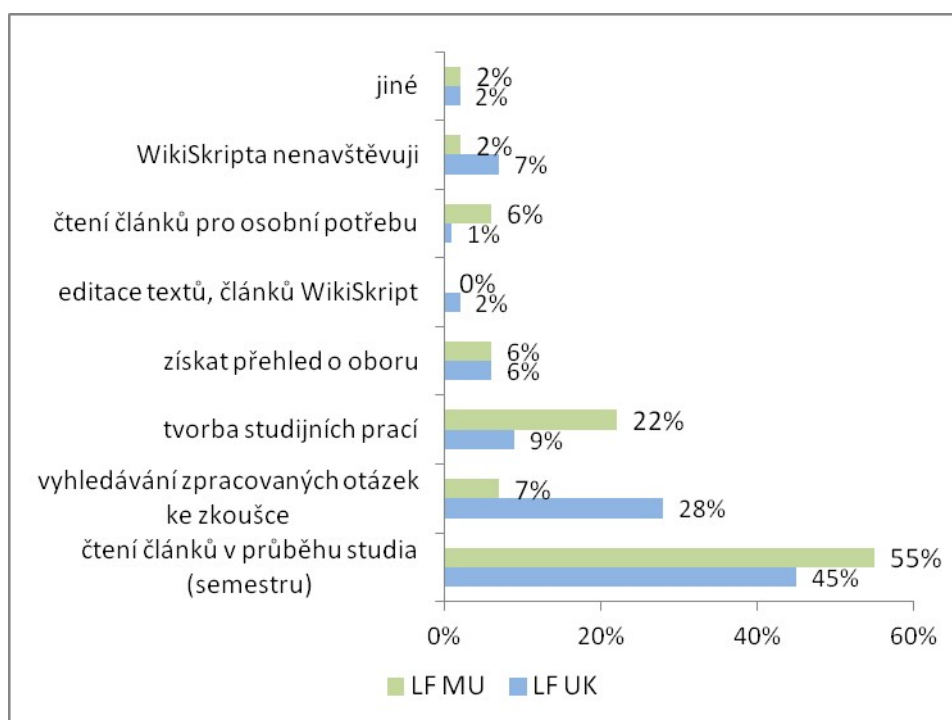


Graf 31: Závěrečné srovnání - Ve kterém ročníku se uživatelé dozvídají o WikiSkriptech

Téměř polovina dotázaných – 49 % z LF MU, se o WikiSkriptech dozvídá již na střední škole. Většina studentů LF UK se o nich dozvídá v 1. ročníku na vysoké škole. Souhrnem lze říci, že většina studentů lékařských oborů se dozvídá o existenci tohoto odborného zdroje již před vstupem na vysokou školu či v prvním ročníku vysokoškolských studií.

Vyhodnocení získaných odpovědí částečně potvrdilo hypotézu C, a to u respondentů z lékařských fakult Univerzity Karlovy. Tato hypotéza predikovala, že se studenti nejčastěji dovídají o výše zmiňovaném zdroji v 1. ročníku vysoké školy viz graf 31.

Otázka č. 4 – Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkripta?

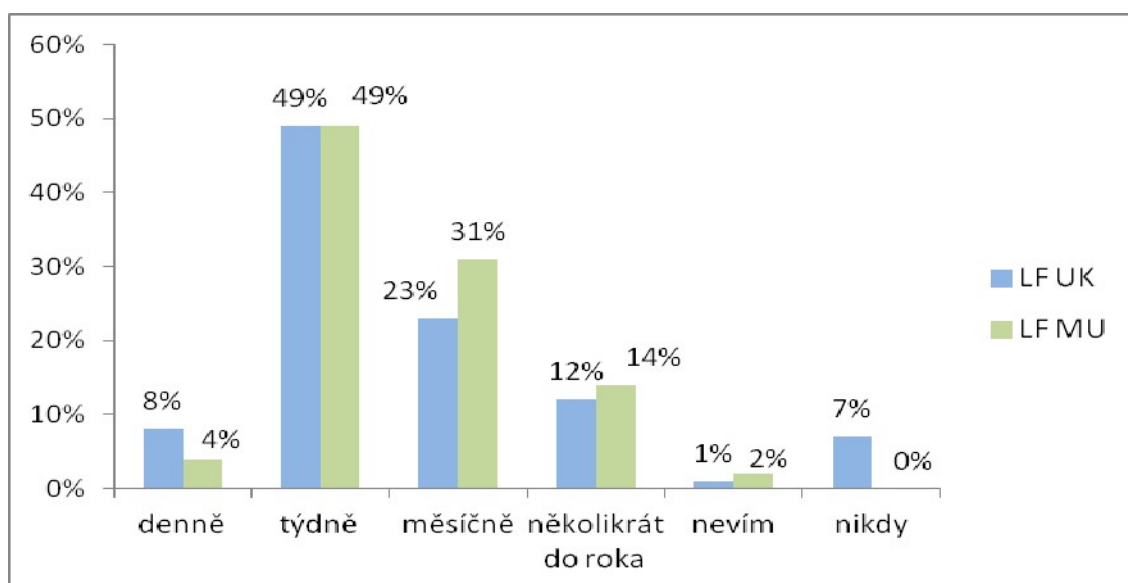


Graf 32: Závěrečné srovnání - Nejčastější důvody využívání WikiSkript

Z grafu 32 vyplývá, že nejčastějším důvodem využívání WikiSkript je možnost: čtení článků v průběhu studia (semestru) – zvolilo ji 55 % studentů LF MU a 45 % studentů LF UK. Druhou nejčastěji volenou odpovědí bylo: vyhledávání zpracovaných otázek ke zkoušce, kterou zaškrtnulo 28 % studentů z LF UK, studenti z Masarykovy univerzity se v 22% spíše klonili k možnosti – tvorba studijních prací. V menším procentuálním zastoupení byly odpovědi editace textů, článků WikiSkript, čtení článků pro osobní potřebu, získat přehled o oboru. Také u této povinné otázky byla možnost zvolit variantu jiné, která byla zastoupena u obou skupin respondentů shodně, a to 2%. Jednalo se o: „případné doplnění studijních materiálů, vyhledání pojmu, který je mi nejasný, hledání konkrétních informací.“ Variantu WikiSkripta nenavštěvuji, zvolilo dohromady 9 % respondentů. Jelikož se jednalo o povinnou uzavřenou otázku s jednou možnou odpovědí, byli respondenti, kteří odpověděli záporně, posunuti v dotazníku na otázku č. 11. Respondenti, kteří zvolili odpověď ano, pokračovali následující otázkou.

V souvislosti s touto otázkou lze vyhodnotit a potvrdit hypotézu D: respondenti z obou skupin využívají WikiSkripta nejčastěji ke čtení odborných článků v průběhu studia, dále k vyhledávání otázek ke zkoušce. Na třetím místě se u nich umístila možnost tvorba studijních prací.

Otázka č. 5 – Jak často využíváte WikiSkripta?

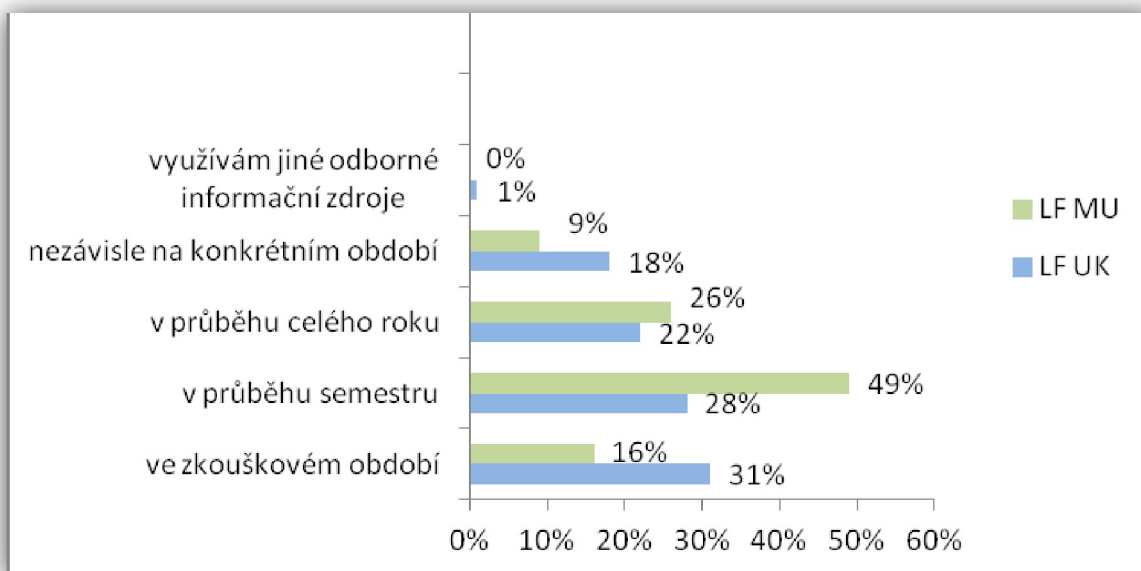


Graf 33: Závěrečné srovnání - Frekvence využívání WikiSkript

Otázka týkající se frekvence využívání WikiSkript se snažila zjistit, jak často studenti lékařských fakult využívají tento volně dostupný zdroj, viz graf 33. Ze získaných dat lze vyčíst, že shodná většina respondentů (49 %), uvedla týdně. Druhou nejčastěji volenou možností bylo měsíčně, shodlo se na ní 31 % studentů z LF MU a 23 % studentů LF UK. Dotázaným, kteří zvolili poslední zápornou variantu, nebyla zobrazena následující sada otázek, jelikož byli přesměrováni na otázku č. 11.

Odpovědi otázky č. 5 jsou zdrojem k vyhodnocení hypotézy A, kterou lze jednoznačně potvrdit – nejvíce studentů lékařských a zdravotnických oborů využívá WikiSkripta týdně jakožto erudovaný informační zdroj daného oboru.

Otázka č. 6 – V jakém období využíváte WikiSkripta nejčastěji?

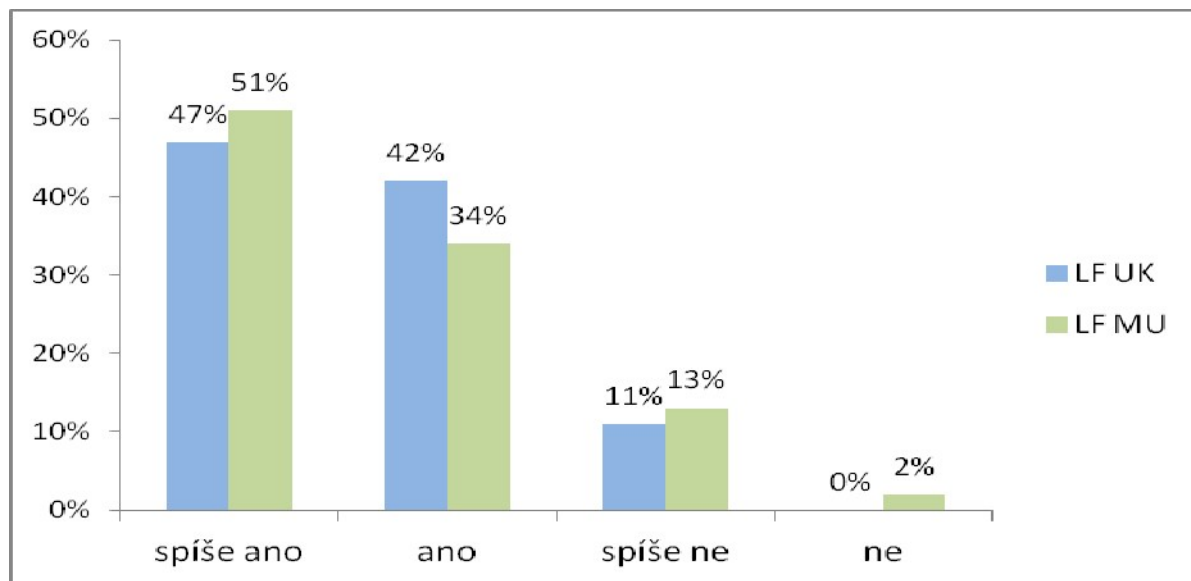


Graf 34: Závěrečné srovnání- Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána

Z průzkumového šetření vyplynulo, že nejvíce studentů využívá WikiSkripta v úzké návaznosti na akademický školní rok. Většina studentů lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (49 %) je využívá v průběhu semestru (v otázce nebyl záměrně specifikován zimní či letní semestr z důvodů rozdílných studijních plánů jednotlivých oborů), většina studentů lékařských fakult Univerzity Karlovy (31 %) je naopak nejvíce využívá ve zkuškovém období. Také třetí předdefinovaná možnost- v průběhu celého roku dosáhla vysokého procentuálního zastoupení.

K této otázce se úzce váže hypotéza E, která se potvrdila pouze částečně, a to u studentů lékařských fakult Univerzity Karlovy, kteří WikiSkripta využívají majoritně právě ve zkuškovém období. Studenti lékařské fakulty Masarykovy univerzity využívají WikiSkripta nejvíce v průběhu semestru viz graf 34.

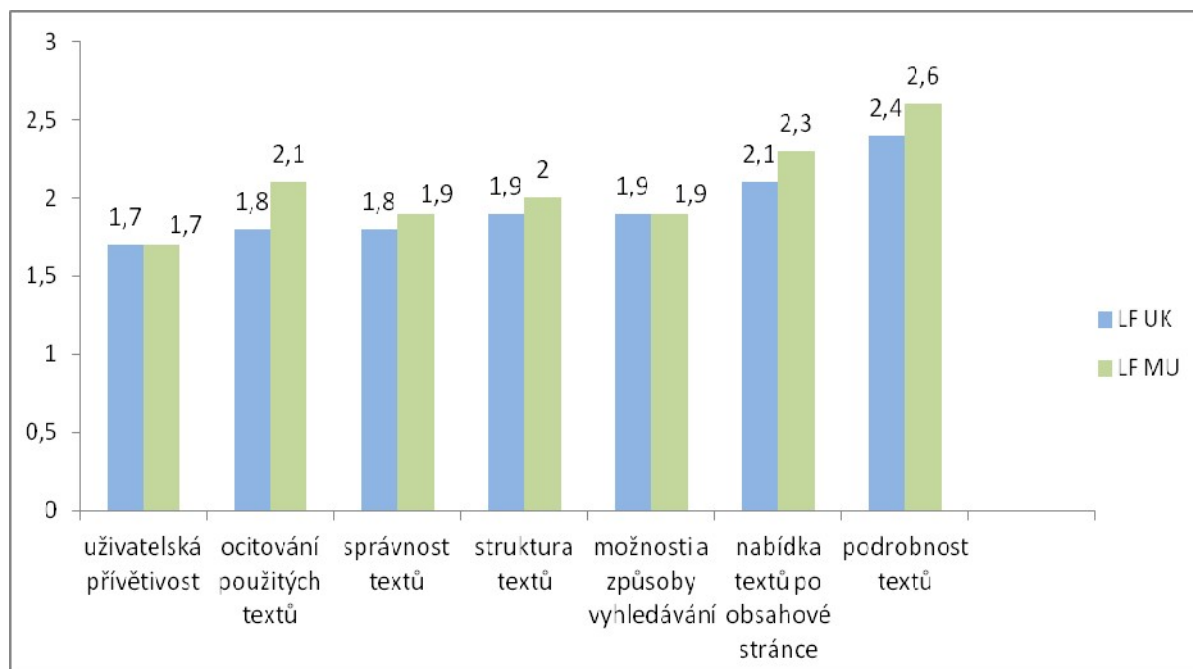
Otázka č. 7 – Doplnují podle Vás WikiSkripta jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu?



Graf 35: Závěrečné srovnání - Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu

Naprostá většina studentů (51 % a 47 %) na obou zkoumaných fakultách se domnívá, že WikiSkripta spíše doplňují jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu. Možnost ano zvolilo také vysoké procento dotázaných - 42 % a 34 %. Pokud vezmeme v úvahu obě tyto skupiny odpovědí, lze říci, že WikiSkripta jednoznačně doplňují odborné informační zdroje nezbytné ke studiu. Zápornou odpověď, jak vidíme na grafu 35, zvolilo velmi nízké procento respondentů, 2 % z LF MU, z LF UK tuto možnost nezvolil jediný respondent.

Otázka č. 8 – Ohodnoťte na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty. 1 jste nejvíce spokojen, 5 jste nejméně spokojen:



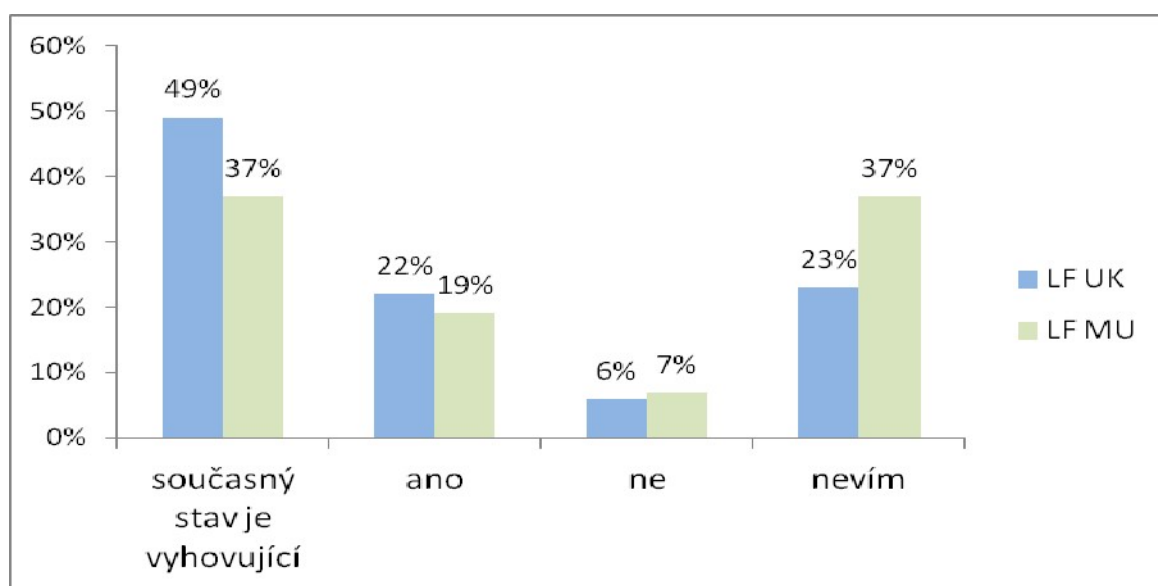
Graf 36: Závěrečné srovnání - Škála spokojenosti s WikiSkripty

Pro záměry této práce velice stěžejní otázka, která se snažila komplexněji zachytit spokojenost s jednotlivými parametry WikiSkript, je představena v grafu 36. Ze získaných odpovědí je v sloupcovém grafu vidět, že studenti jsou většinou s jednotlivými zkoumanými parametry WikiSkript spokojeni (aritmetický průměr je 2). Průměrné hodnoty se pohybovaly v rozmezí 1,7 a 2,6. Nejvíce jsou studenti spokojeni s uživatelskou přívětivostí WikiSkript, které udělily na škále spokojenosti shodně 1,7. Kategorie správnost textů a možnosti a způsoby vyhledávání, získaly podobné hodnoty v rozmezí 1,8 - 1,9. Nejméně jsou respondenti spokojeni s nabídkou textů po obsahové stránce (2,1 a 2,3) a se související kategorií podrobnost textů (2,4 a 2,6). Na jedné straně lze říci, že nemalé množství článků je v současné chvíli na úrovni pahýlů či jsou zcela nezpracované, na straně druhé nelze členům WikiSkript upřít úspěchy v počtu nově vznikajících článků.

S touto otázkou souvisela hypotéza F -pro studenty lékařských a zdravotnických oborů jsou WikiSkripta informačním zdrojem, s jehož obsahovou nabídkou jsou spokojeni. Zde by bylo vhodné z důvodu adekvátní interpretace získaných dat rozptýl 1-5 mírně segmentovat, a to následovně: 1 respondenti jsou nejvíce spokojeni, 2 jsou spokojeni, 3 jsou průměrně spokojeni, 4 jsou méně spokojeni, 5 jsou nespokojeni. Jelikož se průměrná hodnota týkala rozmezí 2,1 a 2,3 lze říci, že uživatelé jsou s obsahovou nabídkou spokojeni. Hypotézu F lze tedy potvrdit.

Nejméně jsou uživatelé spokojeni s kategorií podrobnost textů. K interpretaci získaných dat se nabízí více možností. První z nich je nepochopení cílů WikiSkript, kdy jednotlivé texty mají být spíše kratší z důvodu jejich využití jakožto kapitol v individuálně tvořené učebnici. Tento koncept má být výhodou, nikoli nevýhodou. Ke správné interpretaci získaných odpovědí by bylo vhodné šetření případně doplnit metodami kvalitativního výzkumu – formou standardizovaného rozhovoru, díky kterému by bylo docíleno větší objektivity a porozumění.

Otázka č. 9 – Je něco, co byste na WikiSkriptech zlepšil/a?



Graf 37: Závěrečné srovnání - Zhodnocení současného stavu WikiSkript

Na grafu 37 je znázorněno, že většina dotázaných – 49 % a 37 % zvolila variantu současný stav je vyhovující. Možnost ano – je něco, co by bylo vhodné zlepšit, zvolilo 22 % a 19 % studentů. Pouze této skupině respondentů se zobrazila povinná otevřená otázka č. 10, která byla určena k volnému vyjádření vlastního názoru v oblasti zlepšení WikiSkript. Minoritní skupina dotázaných zvolila možnost ne – není nic, co by tito respondenti na WikiSkriptech zlepšili.

Otázka č. 10 – Co byste zlepšil/a na WikiSkriptech?

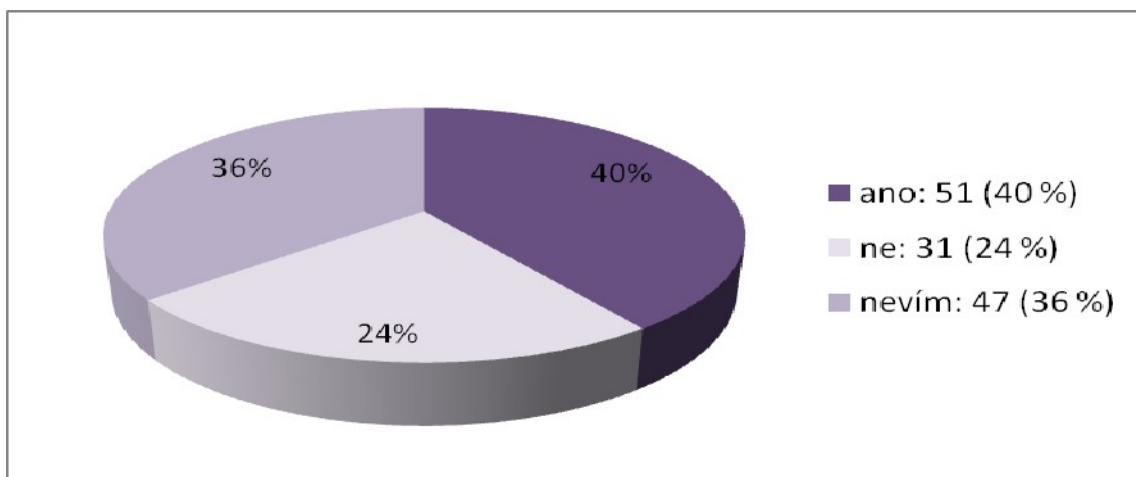
Na základě odpovědi ano z předešlého dotazu, týkajícího se zhodnocení současného stavu WikiSkript, se tato povinná otázka zobrazila 22 % respondentům z LF UK a 19 % z LF MU. Souhrnem lze říci, že nejčastější návrhy se týkaly zlepšení obsahu a jeho následného detailnějšího zpracování. Návrhy studentů na zlepšení WikiSkript lze shrnout následovně:

- **obsah:** studentům chybí detailnější fakta, větší propracovanost a úplnost článků, uvítali by častější odkazování a propojení mezi jednotlivými články, vhodné by bylo

přidat větší množství pahýlů, studenti by dále byli pro větší množství vypracovaných otázek ke zkouškám. Ke zlepšení by také přispělo větší množství schémat,

- **struktura a členění textů:** vlastní názory se týkaly přehlednosti textů- struktura a členění textů se jeví málo přehledně,
- **kontrola obsahu pedagogů:** návrhy se týkaly rozšíření počtu zkontrolovaných a ověřených článků pedagogů, dále zde byl požadavek na větší důvěryhodnost jednotlivých textů obsažených ve WikiSkriptech,
- **odkazy na nezpracované texty/otázky:** studenti by uvítali menší množství nezpracovaných otázek, prázdná témata hodnotí rušivě,
- **citace:** studenti by uvítali citování již přímo v konkrétním textu, aby bylo ihned viditelné, která část textu pochází z kterého zdroje,
- **vyhledávání:** v odpovědích zazněl požadavek na zlepšení možností vyhledávání, uživatel by uvítal při vyhledávání určitého pojmu barevné zvýraznění hledaného slova v textu. Další respondent by uvítal možnost vyhledávání v bázi bez diakritiky,
- **samostatný farmaceutický portál:** v rámci získaných odpovědí se vyskytl návrh na založení samostatného farmaceutického portálu,
- **možnost propojení s Wikipedií:** v rámci dotazníkového šetření zazněl návrh na možnost většího propojení s Wikipedií,
- **obrázky:** tato možnost nebyla dále rozvedena, nelze s určitostí říci, zda se nespokojenost týkala malého množství ilustrujících obrázků, kvality či grafického zpracování či jiného,
- **upozornění:** jeden respondent vyjádřil nespokojenost s kontextovým oknem „upozornění,“ které se je viditelné na obrazovce ihned po kliknutí na text. Jedná se o souhrnnou informaci, která uživatele upozorňuje na podstatu textů WikiSkript, na základní grafickou značku zkontrolovaného a ověřeného článku pedagogem a dále, že rozpracované texty nejsou určeny k citování. Tento uživatel by uvítal, aby se zmiňované upozornění objevilo pro danou IP adresu jedenkrát denně. Zde je nezbytné podotknout, že přihlášení uživatelé mají v tomto výhodu a toto kontextové okno si mohou vypnout v osobním nastavení.

Otázka č. 11 – Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste se mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript?

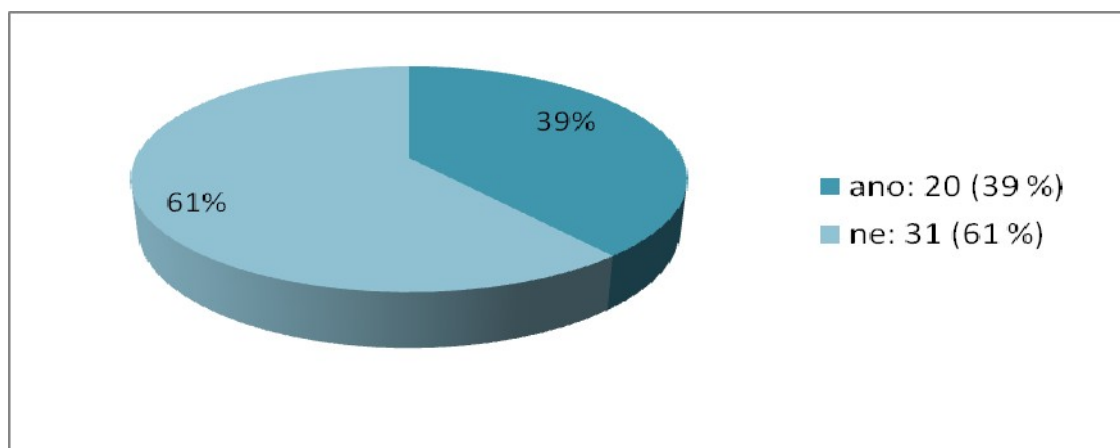


Graf 38: Závěrečné srovnání - Povědomí o povinně volitelném předmětu Redakce WikiSkript studentů LF UK

Z grafu 37 je patrné, že na otázku Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript zvolilo odpověď ano 40 % studentů. Dalšími možnými odpověďmi byly nevím s 36 % a záporná odpověď ne s 24 %. Tato otázka byla určena pouze studentům lékařských fakult Univerzity Karlovy, jelikož studenti lékařské fakulty Masarykovy univerzity tento povinně volitelný předmět nemají v nabídce výběrových předmětů. Cílem bylo získat informaci o procentuálním zastoupení obecného povědomí studentů o existenci tohoto předmětu.

Tento předmět je určen jak českým studentům pod názvem Redakce WikiSkript 1, kód BO1969, tak i studentům zahraničním pod názvem Redakce a rozvoj WikiSkript pro podporu studia lékařských a zdravotnických předmětů – WikiLectures, kód BD1969. V rámci předmětu se studenti podílí na redakčním zpracování medicínských materiálů. Studenti pracují samostatně, jsou vedeni formou individuálních konzultací a seminářů. Postupným proškolením získají dovednosti v zásadách zpracování odborného biomedicínského textu, prací s bibliografickými databázemi, způsobem zpracování bibliografických citací, s vědeckou ilustrací. Naučí se zpracovávat rukopis či recenzovat texty. Tento povinně volitelný předmět lze absolvovat v průběhu zimního a letního semestru. Za řádné splnění povinností získají studenti za každý semestr 3 kredity. Výhodou je, že si lze tento předmět zapsat opakovaně, a to nezávisle na studovaném ročníku [Univerzita Karlova v Praze, 2012d].

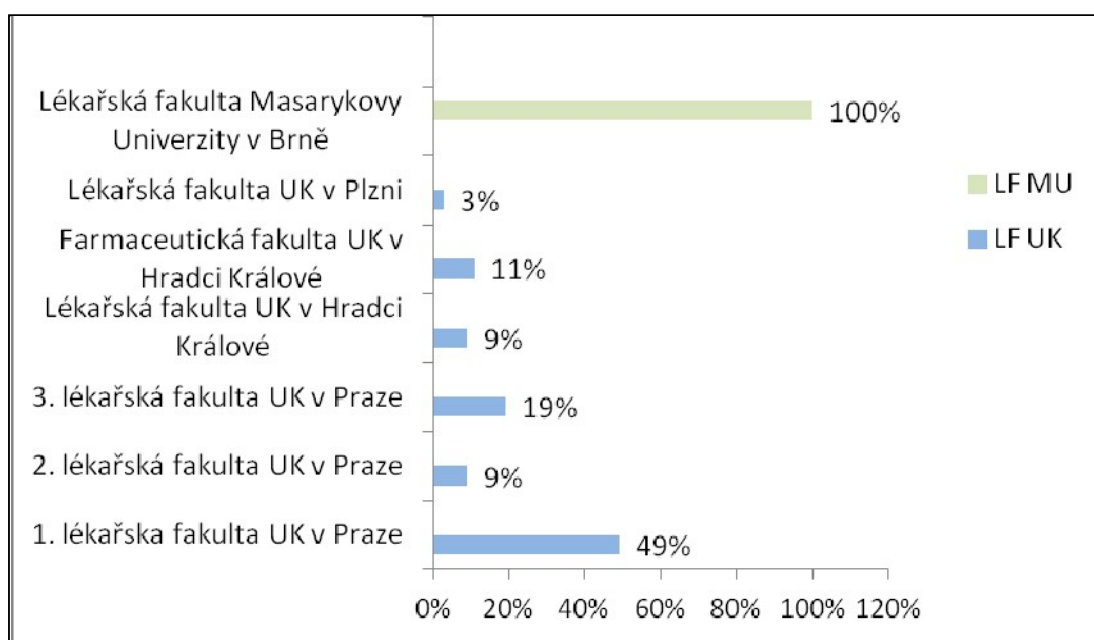
Otázka č. 12 – Absolvoval/a jste někdy tento předmět?



Graf 39: Závěrečné srovnání- Absolventi povinně volitelného předmětu Redakce WikiSkript LF UK

Tato otázka se zobrazila pouze 40 % studentům, kteří v předchozí otázce odpověděli ano. Studentům byly nabídnuty dvě možné odpovědi, které se snažili zjistit, kolik procent z dotázaných respondentů absolvovalo tento povinně volitelný předmět. Možnost ano zvolilo 39 % respondentů, ne zvolilo 61 %, viz graf 39.

Otázka č. 13 – Jste studentem:

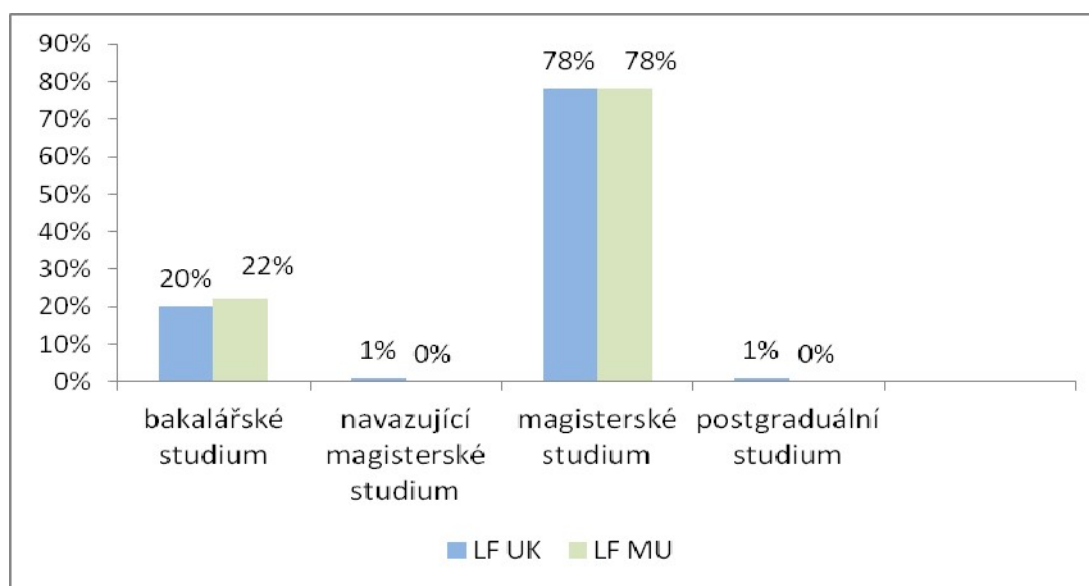


Graf 40: Závěrečné srovnání - Počet respondentů lékařských fakult

Tento graf č. 40 znázorňuje profilové zastoupení studentů, kteří se zúčastnili výzkumu týkajícího se využívání WikiSkript. Jelikož obě verze dotazníku vyplnilo celkem 264 respondentů, byla tato otázka zároveň otázkou filtrační, odpovědi studentů z jiných fakult než z lékařských fakult Univerzity Karlovy a z lékařské fakulty Masarykovy univerzity byly

z dotazníkového šetření vyfiltrovány. Relevantních dotazníků bylo poté z LF UK 129 (100 %) a z LF MU 107 (100 %). Nejvíce respondentů v rámci dotazníkového šetření (A) bylo z 1. lékařské fakulty UK (49 %), z 2. lékařské fakulty bylo 9 %, z 3. lékařské fakulty 19 %, z Lékařské fakulty UK v Hradci Králové se zúčastnilo 9 % respondentů, z Farmaceutické fakulty UK v Hradci Králové 11 % a Lékařské fakulty UK v Plzni se zúčastnilo 3 % dotázaných. Z lékařské fakulty Masarykovy univerzity se dotazníkové šetření (B) zúčastnilo 100 % studentů.

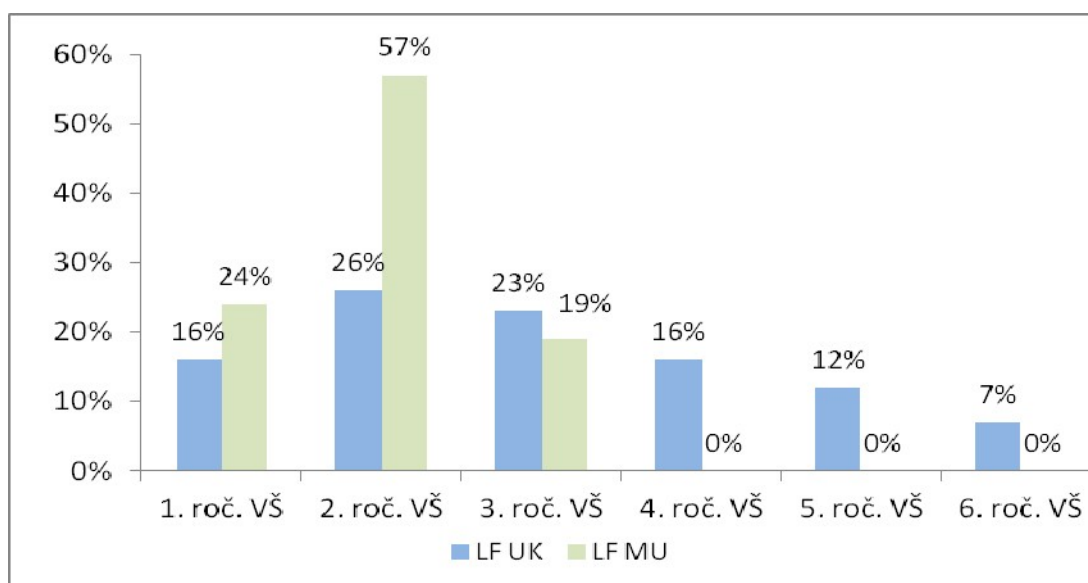
Otázka č. 14 – Studujete obor:



Graf 41: Závěrečné srovnání - Typ studia

Tato otázka byla nezbytná z důvodu ověření typu studia, který jednotliví respondenti v současné době studují, blíže již graf 41. Z důvodu širokého spektra oslovených respondentů byla ponechána struktura odpovědí odrážející jednotlivé pregraduální i postgraduální stupně studia. Volbu bakalářské studium zvolilo 20 % studentů LF UK a 22 % studentů z LF MU, navazující magisterské studium zvolilo pouze 1 % studentů, a to z LF UK. Naprostá většina dotázaných byla zastoupena z řad studentů magisterského studia (všeobecné lékařství, zubní lékařství) – shodně 78 %. Postgraduální studium bylo zastoupeno dvěma respondenty, tedy 1 % pouze z řad studentů LF UK.

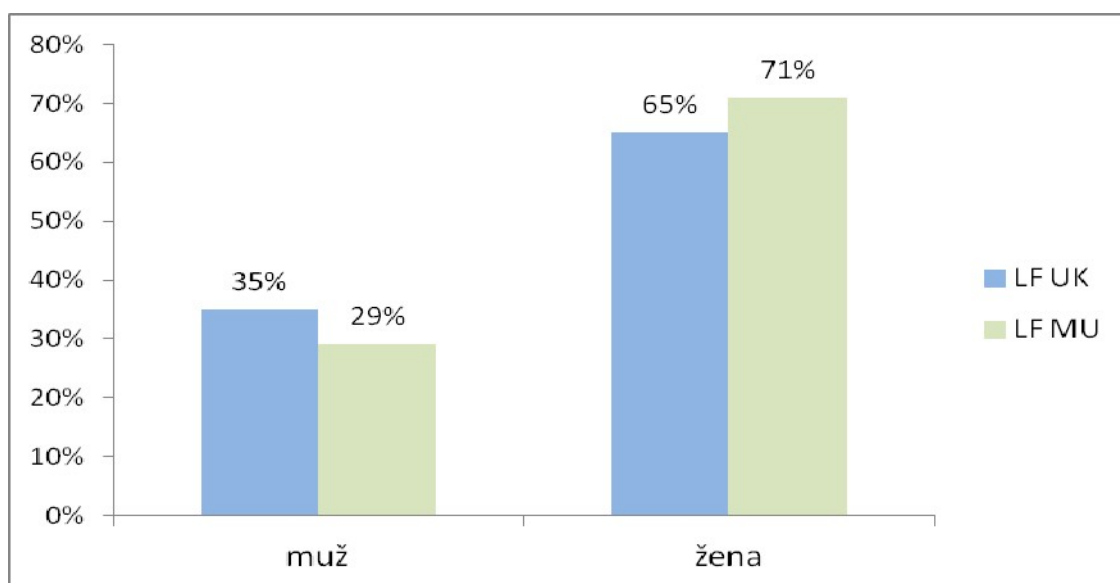
Otázka č. 15 – Jste v ročníku:



Graf 42: Závěrečné srovnání - Studovaný ročník respondentů ze všech typů studia

V jakém ročníku jsou studenti, je patrné z grafu č. 42. V rámci průzkumu se podařilo získat nejvíce respondentů z prvních čtyř ročníků vysokoškolského studia. Nejvyšší procentuální zastoupení bylo u studentů 2. roč. VŠ – 57 % z LF MU a 26 % z LF UK. Druhou významnou skupinou byly studenti z 3. roč. VŠ – 23 % z LF UK a 19 % z LF MU, následovali respondenti z 1. roč. VŠ s 24 % z LF MU a 16 % LF UK. Vyšší ročníky byly zastoupeny u LF UK následovně - 16 % ze 4. roč. VŠ, 12 % z 5. roč. a 7 % z ročníku šestého VŠ.

Otázka č. 16 – Jste:



Graf 43: Závěrečné srovnání – Pohlaví respondentů

Procentuální zastoupení mužů a žen bylo v obou zkoumaných skupinách obdobné, což můžeme porovnat z grafu 43. Nejvyváženější rozdíl byl mezi respondenty z LF UK, kdy mužů byla větší jedna třetina, žen necelé dvě třetiny. U respondentů z LF UK byl rozdíl méně vyvážený, mužů byla necelá jedna třetina, žen větší dvě třetiny.

4.3 Závěrečné shrnutí výzkumu

V níže popsaném závěrečném shrnutí jsou na základě praktické části, určené ke srovnání jednotlivých výsledků dotazníkového šetření, zodpovězeny výzkumné otázky:

Výzkumná otázka a – Od koho a ve kterém ročníku se studenti lékařských a zdravotnických oborů lékařských fakult v ČR dozívají o WikiSkriptech?

Dle dílčích výsledků průzkumu lze konstatovat, že studenti se dozívají o WikiSkriptech sami, a to z internetového vyhledávače. Druhou nejčastěji volenou možností byla odpověď od spolužáků a dále z internetových stránek fakulty. Nejméně zastoupená možnost byla od knihovníka. V rámci této otázky bylo zkoumáno, ve kterém ročníku se studenti o WikiSkriptech dozívají. Téměř polovina dotázaných studentů lékařské fakulty Masarykovy univerzity, se o WikiSkriptech dozívá již na střední škole (zde nebylo nutné specifikovat ročník). Naopak většina studentů lékařských fakult Univerzity Karlovy se o nich dozívá v 1. ročníku vysoké školy.

Výzkumná otázka b – Z jakého důvodu využívají studenti WikiSkripta? Jsou pro studenty WikiSkripta primárním informačním zdrojem nebo zdrojem doplňkovým?

WikiSkripta využívají studenti nejčastěji z důvodu čtení článků v průběhu studia (semestru). Druhou nejčastěji volenou možností bylo vyhledávání zpracovaných otázek ke zkoušce a tvorba studijních prací. WikiSkripta nabízí v rámci svých stránek hojně využívané speciální stránky nazvané Portál: Otázky. Zde mohou studenti např. nalézt vypracované Otázky ke státní zkoušce z pediatrie (1. LF, obor Všeobecné lékařství), Otázky z anatomie (1. LF, obor Všeobecné lékařství) a mnohé další. Uživatelům může o kvalitě konkrétního portálu napovědět mnohé např. hodnocení tohoto portálu, které mohou vidět v pravém horním rohu portálu nebo mohou využít informace ze spodní části obrazovky, kde vidí počet zobrazení stránky. Mají také možnost si v rámci portálu stáhnout celou sadu otázek, a to ve formátu PDF či ODT, otevřít si ji popřípadě v nástroji pro vytváření knih a dále s nimi pracovat.

Druhou část této otázky lze zodpovědět následovně: naprostá většina studentů se domnívá, že WikiSkripta jsou spíše doplňkovým zdrojem potřebným ke studiu, nikoli zdrojem primárním.

Výzkumná otázka c – Jak často a v jakém studijním období využívají studenti WikiSkripta nejčastěji?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že naprostá většina studentů využívá WikiSkripta v návaznosti na probíhající akademický školní rok. Nejčastěji jsou WikiSkripta využívána v průběhu semestru. Druhou nejčastěji volenou odpovědí bylo ve zkuškovém období. Návazná otázka, která zkoumala frekvenci využívání, přinesla jednoznačný závěr- téměř polovina respondentů využívá tento zdroj týdně.

Výzkumná otázka d – Co by studenti uvítali, aby se na WikiSkriptech zlepšilo?

Na tuto otázku se podařilo získat poměrně komplexní odpovědi, které byly formulovány volně na základě vlastního názoru respondentů. Nejvíce komentovanou byla oblast týkající se obsahové stránky WikiSkript. V souvislosti s obsahem byla velice často připomínkována struktura a členění textů. Výhrady byly také k množství zkontrolovaných článků pedagogem, studenti by uvítali větší množství, než které je momentálně ve WikiSkriptech obsaženo. V úzké návaznosti na představené oblasti jsou i možnosti vyhledávání. Respondenti by dále zlepšili možnosti vyhledávání, na které jsou zvyklí z různých online vyhledávačů např. vyhledávání bez použití diakritiky, možnosti zvýraznění hledaného slova/termínu ve výpisu jednotlivých relevantních článků. Za rušivé považují studenti lékařských a zdravotnických oborů množství nezpracovaných otázek, které se zobrazují mezi danými tématy, jsou však na první pohled snadno rozpoznatelné díky použité grafice. Další připomínky již byly zastoupeny jednotlivě: jeden respondent by uvítal citování konkrétního zdroje již přímo v textu, další by považoval za optimální více propojit texty s Wikipedií, zazněl i návrh na vytvoření samostatného farmaceutického portálu. Menšinově byly zastoupeny připomínky týkající se obrázků, bohužel tento námět nebyl dále rozveden. V závěru byla vyjádřena nespokojenost s upozorněním, které se otevírá na obrazovce po kliknutí anonymního uživatele na jakýkoliv článek. Zde by bylo pro uživatele nejvhodnější zvolit možnost registrace a poté si v osobním nastavení toto kontextové okno natrvalo vypnout.

5 Závěr

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou elektronické podpory výuky primárně určené studentům lékařských a zdravotnických oborů vysokých škol v České republice. Prostřednictvím vlastní analýzy internetových domovských i podpůrných stránek WikiSkript shrnuje jejich současný stav. Na základě interní analýzy systému WikiSkript formuluje a zodpovídá základní hypotézy výzkumu zaměřeného na využívání WikiSkript. Jejich následná sumarizace slouží jako podklad pro návrh na zlepšení jednotlivých parametrů WikiSkript.

V teoretické části bylo pojednáno o medicínském vzdělávání v prostředí internetu, byl představen mateřský projekt MEFANET, který vedle WikiSkript zaštiťuje i další projekty, které se velice úspěšně zaměřují na využití moderních informačních a komunikačních technologií ve výuce. Následovala pro tuto práci stěžejní kapitola, která se zabývala analýzou projektu WikiSkripta. Bylo zjištěno, že tento projekt nabízí na svých stránkách jasně strukturované informace o obsahové nabídce portálu, tematickém zaměření vložených kolekcí textů, prakticky popisuje postup při registraci nového uživatele, vysvětluje jednotlivé kroky při editaci nově vznikajících textů, nabízí kvalitně zpracovanou nápovědu, jak postupovat s konkrétními výstupy z portálu, detailně řeší problematiku autorských práv a licenční politiku, jasně informuje uživatele o jejich právech, ale především povinnostech v prostředí WikiSkript, nabízí podpůrné informace k využívání WikiSkript ať už formou pasivních textů nápovědy či prostřednictvím interaktivního zodpovídání uživatelských dotazů v prostředí diskuzních stránek WikiSkript. Tyto jádrové informace jsou přítomny přímo z jednotlivých stránek WikiSkript, což má obrovskou výhodu v širší záběru jednotlivých dat, která tak jsou přítomna bez jakýchkoliv nepřesností, které by mohly vzniknout následnou interpretací. Tyto informace působí napříč celým spektrem velmi homogenně, napomáhá i jednotná grafická úprava jednotlivých stránek (výstižnost loga, vhodně zvolený font písma, zvýraznění důležitých částí textu odborných článků, doprovodná obrazová příloha), dále napomáhá integrita propagačních materiálů (ta by ovšem mohla mít progresivnější charakter) a především odborná, komunikační a počítačová znalost zainteresovaných aktivních členů wikítymu na všech organizačních úrovních.

Při čerpání jednotlivých dat ze stránek WikiSkript byly nalezeny některé rozporuplné a zastaralé informace, které nedostatečně refletovaly současnou podobu a stav WikiSkript. Proto lze považovat za přínosné, že se podařilo zachytit současný stav projektu WikiSkript, který bude i nadále procházet organizačními, programovými a technickými změnami.

I přes dílčí nedostatky projektu WikiSkript, které jsou podrobněji uvedeny v jednotlivých kapitolách, lze na základě poznatků, k nimž dospěla tato práce, celkově shrnout, že jsou WikiSkripta reálnou ukázkou fungujícího živého portálu, který respektuje moderní informační technologie, vystupuje homogenně na poli výukových vzdělávacích portálů, poskytuje jednotnou podporu výuky lékařských a zdravotnických oborů, má velice kvalitní prostupnost elektronicky dostupných materiálů, reflektuje vývoj oboru, precizně třídí dostupné poznatky, systematicky buduje a rozšiřuje nabídku textů, kvalitně koordinuje jednotlivé členy wikipedie, na základě stanovených priorit pro dané období tyto priority naplňuje, snaží se o navázání a udržení spolupráce dnes již v mezinárodním prostředí, rozvíjí komunikaci napříč pedagogy a studenty, participuje na rozvoji výuky lékařských fakult v České a Slovenské republice, zintenzivňuje zájem o možnosti podpory elektronické výuky v oblasti medicíny, nepodceňuje další vzdělávání a aktivně se zapojuje do tvorby odborných textů pro postgraduální studenty, má jasnou hierarchickou strukturu, kvalitní metodologickou přípravu na školení interních redaktorů, udržuje živé jádro uvnitř medicínské komunity. Prioritou i nadále zůstává snadnost a intuitivnost používání WikiSkript, rozšiřující se možnosti práce s textem i s jeho dalšími výstupy.

Pokud se konkrétněji zaměříme na oblasti, která si zaslouží uznání, jedná se jednoznačně o možnosti práce s výstupy z portálu, zpracování informací o autorském právu a používání citací, kvalitu dílčích portálů vypracovaných otázek ke zkoušce. Jak již bylo řečeno, s vyhledanými články lze dále nakládat a převádět je pomocí editoru knih, či je lze exportovat do různých formátů např. do PDF. Tento převod či tvorba knihy je i přes mnohdy velkou kapacitu dat velice rychlá, exportovaná data jsou čitelná a lze je okamžitě použít a učít se z nich. Tvůrci WikiSkript nezapomínají ani na práva a povinnosti v oblasti využívání elektronických zdrojů, její interní politika se zabývá kopírováním informací ze zprostředkovaných zdrojů, řeší autorské právo. Autorská práva v prostředí WikiSkript jsou jasně definována formou pravidel a nařízení, která musí být dodržována. Studenti jsou upozorněni na nutnost plného odkazování na primární literaturu, pokud ji použijí do svých textů. Za všech okolností se musí ujistit, že vše co předkládají k posouzení je jejich vlastní text, pokud nikoli a jsou použity pasáže textů jiných autorů, obrázky, tabulky či diagramy, musí vždy uvést citaci původního zdroje. Třetí kvalitně propracovanou oblastí jsou portály vypracovaných otázek, z kterých lze také vygenerovat knihu či např. soubor PDF. Studenti tak mají na jednom místě dostupné zpracované otázky, které mohou případně být i zkontrolovány pedagogem. Uživatelé tak v podobě symbolu fajfky ihned obdrží informaci o hodnotě vypracované otázky, která má podklad v kvalitních zdrojích a je relevantní

k přípravě na zkoušku. Pedagog na druhé straně vidí, z jakých dostupných zdrojů studenti čerpají, do jaké míry rozumí dané problematice, případně jaké dělají chyby. Součástí portálů jsou i strukturované portály s výpisem a zpracovanými otázkami ke státní závěrečné zkoušce z různých předmětů. Tyto portály mohou mít i hypertextové propojení do aktuálního seznamu otázek ke státní závěrečné zkoušce, které jsou přístupné na internetové stránce konkrétní lékařské fakulty.

Závěrečné srovnání obou univerzit potvrdilo, že se současným stavem WikiSkript jsou studenti spokojeni. Oblasti, které by bylo vhodné zlepšit, jsou: obsah, struktura a členění textů, větší kontrola obsahu pedagogů, menší míra nezpracovaných textů/otázek, zastoupení citací již přímo v textu, možnosti vyhledávání, aj. Jelikož byly zodpovězeny výzkumné otázky a nastolené hypotézy, zbývá potvrdit cíl práce, který byl splněn na základě zodpovězení dílčích cílů – u studentů lékařských a zdravotnických oborů byl zjištěn stav využívání a oblíbenosti elektronických medicínských studijních materiálů WikiSkript, byly zjištěny nejčastější důvody využívání WikiSkript, byly zjištěny parametry, které by bylo vhodné dle respondentů zlepšit. Část týkající se možností zlepšení jednotlivých oblastí WikiSkript, by bylo vhodné v budoucnu doplnit kvalitativní studií, která by jemněji reflektovala mínění respondentů a dala také větší prostor k dílčím úvahám. Právě v této oblasti lze shledat největší potenciál, jelikož zdokonalení navrhovaných dílčích parametrů stávající verze WikiSkript, by mohlo posloužit k rozvinutí perspektiv projektu. Výsledky naznačují, že by bylo vhodné tento výzkum po nějakém období zopakovat a zachytit tak vývojové tendence tohoto portálu, který má i přes svoji nedlouhou historii nezastupitelné místo na poli moderních informačních technologií v oblasti medicíny.

Dílejší výsledky práce ukázaly, že využití specifík a výsledků WikiSkript pro účely realizace obdobných projektů, je vhodné následovat v oblastech, díky kterým se WikiSkriptům daří obhájit prvenství na poli odborných portálů založených na technologii wiki. WikiSkripta mohou být inspirativní pro ostatní méně funkční portály v rychlé kooperaci týmu profesionálů, kvalitním technickém a finančním zázemí, rozšiřující se základně přispěvatelů do WikiSkript, fungující podpoře autorů, personifikované interakci s redaktory, opětovnému použití jednotlivých textů, důvěryhodnosti obsažených informací, jednoduchosti jejich používání, ale především díky motivovaným aktivním uživatelům, kteří tvoří jádro WikiSkript.

Na závěr si dovolím vypůjčit název kapitoly z knihy Digitální svět: „hlavní čas je můj čas“ [Negroponte, 2001] a přesně tak tomu je i u uživatelů WikiSkript, kteří výběrově přijímají co, a v jakém rozsahu chtějí číst. A hypertextová WikiSkripta jim to umožňují.

6 Použitá literatura

- Albertina icome Praha. 2012. Ceny konference INFORUM 2011. In: *Inforum 2011: 17. ročník konference o profesionálních informačních zdrojích*, 24. – 26. května 2011, Praha [online]. Praha: Albertina icome, c2012- [vid. 2012-07-10]. Dostupné z: <http://www.inforum.cz/archiv/inforum2011/cs/infoceny/>.
- BENEŠ, Pavel a Vladimír RAMBOUSEK. 2005. Výzkum vzdělávání pro život v informační společnosti. *Vzdělávání v informační společnosti I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005, s. 9-24. ISBN 80-7290-198-2.
- BOYD, Danah M. a Nicole B. ELLISON. 2007. Social network sites: definition, history, and scholarship. *Wiley Online Library* [online]. John Wiley & Sons, c1999-2012. October 2007, vol. 13, issue 1, s. 210-230 [vid. 2012-11-30] Dostupné z: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/full>
- FEBEROVÁ, Jitka et al. 2010. Evaluation of 5-year experience with e-learning techniques at Charles University in Prague. Impact of quality of teaching and students' achievements. *New Educational Review*. 2010, vol. 21, 2, s. [110]-120 [vid. 2012-07-10]. ISSN 1732-6729. Dostupné také v PDF z: <http://www.ebscohost.com/>.
- CELBOVÁ, Ludmila. 2003a. Informační zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-11-21]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/UKIM6M2FFIS5JCFDNBPBBNNSRU52MN8SMBGADFRJFNI65MAQQG-63961?func=full-set-set&set_number=098787&set_entry=000008&format=999.
- CELBOVÁ, Ludmila. 2003b. Interaktivní informační zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-11-21]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/3NSKPIR3A7VV5Q7G8G3HER34P27GARFJPH8TXF95RI28Y9A1J5-46335?func=full-set-set&set_number=099333&set_entry=000010&format=999.
- CELBOVÁ, Ludmila. 2003c. Sekundární dokument. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-25-12]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/FHUMXVL3GUM1QLHGCNC7Y8F187B5EULV6X6FYVJE1CCE197RP8-69152?func=full-set-set&set_number=009830&set_entry=000010&format=999#tail.
- CLAIN, Jeff, Doneka R. SCOTT a Paige AKERS. 2009. Pharmacy students' facebook activity and opinions regarding accountability and e-professionalism. *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2009, vol. 73, 6, s. 1-6 [vid. 2012-11-21]. ISSN 0002-9459. Dostupné z databáze ProQuest Central ve formátu PDF: <http://search.proquest.com/docview/211230368/abstract?accountid=15618>.
- Creative Commons. 2012. Licenční ujednání. In: *Creative Commons: Uveďte autora 3.0 Česko* [online]. Creative Commons, [2012-] [vid. 2012-07-10]. Dostupné z: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/cz/legalcode>.
- ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA. 2008. Typy databází podle obsahu. *Infogram: portál pro podporu informační gramotnosti* [online]. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008-c2012 [vid. 2012-10-12]. Dostupné z: <http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1246>.
- DEAN, Giustini. 2006. How web 2.0 is changing medicine. *BMJ- British Medical Journal (International Edition)* [online]. 2006, vol. 333, issue 7582, s. 1283-1284 [vid. 2012-11-30].

ISSN 0959-8146. Dostupné ve formátu PDF z:

<http://www.bmj.com/content/333/7582/1283.pdf%2Bhtml>

DISMAN, Miroslav. 2009. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. 372 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

EISENBACH, Gunther. Medicine 2.0 : social networking, collaboration, participation, apomediation, and openness. *Journal of Medical Internet Research. The leading peer-reviewed eHealth journal* [online]. Jul-Sep 2008, vol. 10(3) [vid. 2012-11-30]. Dostupné ve formátu PDF z:

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2626430/bin/jmir_v10i3e22_app1.pdf

FACEBOOK. 2012. WikiSkripta. In: *Facebook* [online]. Facebook, c2012- [vid. 2012-10-13]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/wikiskripta>.

KATUŠČÁK, Dušan, DROBÍKOVÁ, Barbora a Richard PAPIK. 2008. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce: jak psát bakalářské, diplomové práce, dizertační práce, specializační práce, habilitační práce, seminární a ročníkové práce, práce studentské vědecké a odborné činnosti, jak vytvořit bibliografické citace a odkazy a citovat tradiční a elektronické dokumenty*. 5. vyd., v českém jazyce 1. Nitra: Enigma, 2008. 161 s. ISBN 978-80-89132-70-6.

KUČEROVÁ, Helena. 2003a. Databáze. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/1MLSE28VD4LLOB5GJV18CSQMXELNIQPBU3MIU74RUAJ3AQLMYF-07403?func=full-set-set&set_number=074258&set_entry=000010&format=999.

KUČEROVÁ, Helena. 2003b. Faktografická databáze. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000394&local_base=KTD.

KUČEROVÁ, Helena. 2003c. Primární informace. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-25-12]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/FF9X93VA8F3HVVBTJPBTLSTRA52VKC61YBYN15VTMDUPSTGTPM-12310?func=full-set-set&set_number=010040&set_entry=000007&format=999.

KUČEROVÁ, Helena. 2003d. Terciální informace. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-25-12]. Dostupné z:

http://aleph.nkp.cz/F/GEFT8EBSBSDYP5DJ2J6PLVP5EQM8XN69Q2AS8JMCETASU4XTQV-01150?func=short-0-b&set_number=009856&request=terci%C3%A1ln%C3%AD#tail.

KUČEROVÁ, Helena. 2009. Informační zdroj. *Zpracování informací a znalostí: zdroje informací* [online]. Praha: VOŠ informačních služeb, 2009, posl. aktualiz. 2009-10-23 [vid. 2012-11-23]. Dostupné z: <http://info.sks.cz/users/ku/ZIZ/zdroje.htm>.

MAJERNÍK, Jaroslav. 2010. Stratégie zavádzania elektronickej podpory výučby. In: MAJERNÍK, Jaroslav, Marián ŠVÍDA a Žaneta MAJERNÍKOVÁ. *Medicínska informatika*. 1. vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2010. s. 176-177. ISBN 978-80-7097-811-5.

MAREŠ, Jiří. 2007. Elektronické učení a zvláštnosti člověka. In: SAK, Petr et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti: vzdělávání a život v komputerovaném světě*. Praha: Portál, 2007. 1. vyd. s. 171-222. ISBN 978-80-7367-230-0.

MASARYKOVA UNIVERZITA. 2010. *Elektronická podpora vzdělávání: Best Practice pedagogů LF MU*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 1. vyd. 36 s. 250 ks. Informační brožura k semináři na podporu elektronického publikování v rámci Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. Dostupné také z www: <http://www.mefanet.cz/res/file/reporty/brozura-best-practice.pdf>

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012a. *MEFANET* [online portál]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012b. Publikační platforma. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=e-publikacni-platforma>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012c. Síť lékařských fakult. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012d. Síť lékařských fakult: Zápis z jednání Koordinační rady 4. dubna 2012. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-06-03]. PDF v samostatném zip souboru Schoda Ludus pro 21. století. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=sit-lekarskych-fakult>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012e. Multimediální podpora výučby klinických a zdravotnických disciplín : portál Jesseniovej lékarskej fakulty UK v Martine. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, aktualizácia 2012-07-07, c2012- [vid. 2012-07-07]. ISSN 1337-7396. Dostupné z: <http://portal.jfmed.uniba.sk/>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012f. Výukový portál 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-07-07]. ISSN 1803-6619. Dostupné z: <http://portal.lf1.cuni.cz/>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012g. WikiSkripta: internetový nástroj pro kolaborativní tvorbu elektronických studijních materiálů. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-06-03]. Dostupné z: <http://www.mefanet.cz/index.php?pg=wikiskripta>.

MASARYKOVA UNIVERZITA. Institut biostatistiky a analýz. 2012h. Zakládací listina. Projekt MEFANET: ustavení sítě lékařských fakult ČR se zaměřením na metodickou spolupráci při rozvoji výuky pomocí informačních technologií. *MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, 20. 6. 2007, c2012- [vid. 2012-06-03]. Dostupné ve formátu PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/documents/mefanet-zakladaci-listina.pdf>.

MATUŠÍK, Zdeněk. 2003. Integrační informační zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [vid. 2012-11-21]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/3NSKPIR3A7VV5Q7G8G3HER34P27GARFJPH8TXF95RI28Y9A1J5-43538?func=full-set-set&set_number=099294&set_entry=000009&format=999.

MEFANET. [2008a]. *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online portál]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-08]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu>.

MEFANET [2008b]. Fórum: Dokumentace/Aktuální konfigurace. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Dokumentace/Aktu%C3%A1ln%C3%AAD_konfigurace.

MEFANET [2008c]. Fórum: Dokumentace/Server WikiSkript. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Dokumentace/Server_WikiSkript.

MEFANET. [2008d]. Fórum: Novinky. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Novinky>.

MEFANET. [2008e]. Fórum: Postup při porušení autorských práv. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Postup_p%C5%99i_poru%C5%A1en%C3%AD_autorsk%C3%BDch_pr%C3%A1v.

MEFANET. [2008f]. Fórum: Propagace: forma propagačních a informačních materiálů. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Propagace>.

MEFANET [2008g]. Fórum: Yammer. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/F%C3%B3rum:Yammer>.

MEFANET [2008h]. Kategorie: Obory. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Kategorie:Obory>.

MEFANET [2008ch]. Náповěda: Knihy. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Knihy>.

MEFANET [2008i]. Náповěda: Obsah. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Obsah>.

MEFANET. [2008j]. Náповěda: Prostředí a nastavení. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: http://www.wikiskripta.eu/index.php/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Prost%C5%99ed%C3%AD_a_nastaven%C3%AD.

MEFANET [2008k]. Nejnavštěvovanější stránky. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-23]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Nejnav%C5%A1t%C4%9Bvovan%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD_str%C3%A1nky.

MEFANET. [2008l]. Speciální stránka: Souhrnné statistiky. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:GlobalStats>.

MEFANET. [2008m]. Speciální stránka: Statistika. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-23]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Statistika>.

MEFANET [2008n]. Speciální stránka: Verze/Licence. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/Speci%C3%A1ln%C3%AD:Verze>.

MEFANET [2008o]. Uživatel: Cooba: Náповěda. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/U%C5%BEivatel:Cooba/N%C3%A1pov%C4%9Bda/N%C3%A1pov%C4%9Bda:Co Jsou to WikiSkripta>.

MEFANET. [2008p]. WikiSkripta: Autorské právo. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:Autorsk%C3%A9_pr%C3%A1vo.

MEFANET [2008q]. WikiSkripta: Organizace. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:Organizace>.

MEFANET [2008r]. WikiSkripta: PGS. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:PGS>.

MEFANET [2008s]. WikiSkripta: Pravopisná doporučení. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:Pravopisn%C3%A1_doporu%C4%8Den%C3%AD.

MEFANET [2008t]. WikiSkripta: Upgrade. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-10-14]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

<http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:Upgrade>.

MEFANET. [2008u]. WikiSkripta: WikiSkripta nejsou Wikipedie. In: *WikiSkripta: váš prostor pro tvorbu a ukládání medicínských studijních materiálů* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] [vid. 2012-07-10]. ISSN 1804-6517. Dostupné z:

http://www.wikiskripta.eu/index.php/WikiSkripta:WikiSkripta_nejsou_Wikipedie.

- MEŠKO, D. 2009. Digital m-education era. *MEFANET report 02 : information technology and e-learning in medical education* [online]. Brno: Masaryk University, Institute of Biostatistics and Analyses, 2009, s. 19-24 [vid. 2012-12-05]. Dostupné ve formátu PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/reporty/mefanet-report-2008.pdf>.
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2009. WikiSkripta. In: *ČNB – Česká národní bibliografie* [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, c2009- [vid. 2012-09-30]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/6258BAR4ESX3C445XSNCSCTNMPYUEMG3F3DHX4XU8VMCA2YIHC-09916?func=full-set-set&set_number=146572&set_entry=000001&format=999.
- NÁRODNÍ KNIHOVNA ČESKÉ REPUBLIKY. 2012. *WebArchiv- archiv českého webu* [online]. Praha: Národní knihovna České republiky, poslední aktualizace 2012-09-29 [vid. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.webarchiv.cz/>.
- NEGROPONTE, Nicholas. 2001. *Digitální svět*. Z angl. orig. přel. Petr KOUBSKÝ. 1. vyd. Praha: Management Press, 2001. 207 s. ISBN 80-7261-046-5.
- OLIVA, Jiří. 2009. *Využití Moodle ve vzdělávání*. Brno, 2009. 43 s. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra technické a informační výchovy. Dostupné ve formátu PDF z: <http://is.muni.cz/thesis/>.
- PAPÍK, Richard. 2012. Knihovny mají nástroje, o nichž se firmám ani nesní, internet je nemůže nahradit. *Lupa.cz : server o českém internetu* [online]. 2012-10-02 v 6:30, c1998-2012 [vid. 2012-12-04]. ISSN 1213-0702. Rozhovor vedl Giuliano Giannetti. Dostupné z: <http://www.lupa.cz/clanky/knihovny-maji-nastroje-o-nichz-se-firmam-ani-nesni-internet-je-nemuze-nahradit/>.
- PETRÁČKOVÁ, Věra et al. 2001. *Akademický slovník cizích slov, [A-Ž]*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2001. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.
- POSPÍŠILOVÁ, Tereza. 2006. *Základy sociologického výzkumu* [online]. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, 2006 [vid. 2012-11-05]. 20 snímků. Dostupné ve formátu PDF z: http://www.nszm.cz/cb21/archiv/akce/_nszm/nszm06/ps06/prez_Vajdova.pdf.
- POTOMKOVÁ, Jarmila, Vladimír MIHAL a Daniel SCHWARZ. 2012. Medical education for YouTube generation. *E-learning – engineering on-job training and interactive teaching* [online]. Cambridge: ResearchGate, 2012, s. [157]-176 [vid. 2012-11-21]. ISBN 978-953-51-0283-0, DOI 10.5772/31204. Dostupné z: http://www.researchgate.net/publication/221928464_Medical_Education_for_YouTube_Generation.
- POVOLNÝ, David. České a slovenské lékařské fakulty sdílí výukové materiály na internetu. *Muni.cz: měsíčník Masarykovy univerzity*. Brno: Masarykova univerzita, červen 2012. s 3. Rubrika aktuálně. Dostupné také online z: www.online.muni.cz.
- PUNCH, Keith F. 2008. *Úspěšný návrh výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 232 s. ISBN 978-80-7367-468-7.
- SCHRUTZ, Ondřej. 1900. Lékařství. In: *Ottův slovník naučný, patnáctý díl*. Praha: J. Otto, 1900. s. 820-830 [vid. 2012-12-28]. Dostupné také online z: http://cs.wikisource.7val.com/wiki/Ott%C5%AFv_slovn%C3%ADk_nau%C4%8Dn%C3%BD/L%C3%A9ka%C5%99stv%C3%AD. Ottův slovník naučný je dostupný online prostřednictvím projektu Wikizdroje (Wikisource), který umožňuje uchovat volně dostupné dokumenty, které nejsou vázány autorským právem či jsou zveřejněny pod svobodnou licenci.

SCHWARZ, Daniel. 2010. Vzdělávací síť lékařských fakult MEFANET se standardizuje: standardizace a sdílení vzdělávací platformy mezi lékařskými fakultami v rámci projektu MEFANET. *Muni.cz: měsíčník Masarykovy univerzity*. Brno: Masarykova univerzita, červen 2010, s. 5. Speciální příloha. Dostupné také online z:

http://www.online.muni.cz/images/stories/pdfmuni/muni_cerven_2010_opvk.pdf.

SCHWARZ, Daniel a DUŠEK, Ladislav. 2011. *Společná platforma pro elektronické publikování a sdílení výukových materiálů v síti lékařských fakult MEFANET* [online portál]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, [2008-] [vid. 2012-07-06]. Dostupné z: <http://portal.mefanet.cz/>. Verze 1.6 [2011].

ŠÍPEK, Antonín. 2009. WikiSkripta: věčná skripta pro mediky. *Gate2Biotech: vše o biotechnologiích na jednom místě* [online biotechnologický portál]. 30. 12. 2009 [vid. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://www.gate2biotech.cz/wikiskripta-vecna-skripta-pro-mediky/>.

ŠKODOVÁ, Markéta. 2012. *Základy výzkumů v knihovnách: modul 2: přípravná fáze sociologického výzkumu* [online]. Brno: PARTSIP, 2012 [vid. 2012-10-27], 22 s. Materiál přístupný pouze registrovaným účastníkům kurzu. Dostupné ve formátu PDF z: http://kurzy.knihovna.cz/file.php/24/Pripravna_faze_sociologickeho_vyzkumu.pdf.

ŠNAJDROVÁ, L. et al. 2012. *Vzdělávací síť MEFANET po pěti letech: větší, organizovanější, kvalitnější*. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, c2012- [vid. 2012-07-11]. Dostupné ve formátu PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/pressreleases/mefanet-2011-zprava.pdf>. Tisková zpráva.

ŠTÖCKLOVÁ, Anna. 2008. Průzkum informačních potřeb. In: *Služby knihoven, vybrané problémy*. Praha: Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, listopad 2008, s. 4-6 [vid. 2012-10-29]. Verze 1.0. Dostupné ve formátu PDF z: http://is.muni.cz/el/1421/podzim2009/VIKBA04/stocklova_05.pdf.

ŠTUKA, Čestmír, Martin VEJRAŽKA a Stanislav ŠTÍPEK. 2010. WikiSkripta v kontextu ostatních e-learningových forem. In: *MEFANETin: bulletin projektu MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, srpen 2010, s. 4-7 [vid. 2012-07-10]. [ISSN 1804-8013]. Dostupné v PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/mefanetin/mefanetin08-2010-optim.pdf>.

ŠTUKA, Čestmír et al. 2011a. Wiki projekty v českém medicínském vzdělávání. *ProInflow: časopis pro informační vědy* [online]. Brno: Kabinet informačních studií a knihovnictví, 2011-11-14 [vid. 2012-11-24]. ISSN 1804-2406. Dostupné v PDF z: <http://pro.inflow.cz/wiki-projekty-v-ceskem-medicinskem-vzdelavani>.

ŠTUKA, Čestmír, Martin VEJRAŽKA a Stanislav ŠTÍPEK. 2011b. Synergické jevy ve Wiki projektech. In: *Slideshare Inc.* [online]. c2012- [vid. 2012-07-11]. 31 snímků. Předneseno v rámci konference PARTSIP, Brno, 17. 2. 2011. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/PARTSIP/estmr-tuka-martin-vejraaka-stanislav-tpek-synergick-jevy-ve-wiki-projektech>.

ŠTUKA, Čestmír a Martin VEJRAŽKA. 2011c. WikiWeekend. *MEFANETin: bulletin projektu MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, červenec 2011, s. 16-17 [vid. 2012-07-10]. [ISSN 1804-8013]. Dostupné v PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/mefanetin/mefanetin07-2011-optim.pdf>.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. 1. lékařská fakulta. 2012a. *E-learning* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze. 1. lékařská fakulta, [2012-] [vid. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.lf1.cuni.cz/e-learning>.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. 2. lékařská fakulta. 2012b. *Moodle-MEFANET elearningové kurzy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. 2. lékařská fakulta, [2012-] [vid. 2012-07-06]. Provozovatel: Univerzita Karlova v Praze. Ústav výpočetní techniky. Dostupné z: <https://moodle.mefanet.cz/>.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. Ústřední knihovna a Ústav výpočetní techniky. 2012c. *Portál elektronických zdrojů Univerzity Karlovy* [online portál]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Ústřední knihovna a Ústav výpočetní techniky, [2012-] [vid. 2012-10-21]. Dostupné z: <https://pez.cuni.cz/>.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. Filozofická fakulta. 2012d. *Studijní informační systém: verze jádra 1066*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, [2012-] [vid. 2012-11-23]. Dostupné přihlášeným uživatelům z: <https://is.cuni.cz/studium/predmety/index.php?id=38824cf17a8142888fb1f2dd10fcd866&tid=&do=predmet&kod=B01969>.

U. S. National Library of Medicine. National Center for Biotechnology Information. 2012. *MeSH: Medicine*. Bethesda (USA): U. S. National Library of Medicine, last updated 2012-12-07, last reviewed 2012-12-07 [vid. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/68008511>.

VEJRAŽKA, Martin. 2012a. Praha: 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012-06-27. *Osobní konzultace*.

VEJRAŽKA, Martin. 2012b. Praha: 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012-07-26. *Osobní komunikace*.

VEJRAŽKA, Martin, Čestmír ŠTUKA a Stanislav ŠTÍPEK. 2009. WikiSkripta – nový nástroj sítě MEFANET. *MEFANETin: bulletin projektu MEFANET* [online]. Brno: Institut biostatistiky a analýz Masarykova univerzita, listopad 2009, s. 5-6 [vid. 2012-07-10]. [ISSN 1804-8013]. Dostupné v PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/mefanetin/mefanetin-2009-11.pdf>.

VEJRAŽKA, M., S. ŠTÍPEK a Č. ŠTUKA. 2010. WikiLectures – Hullabaloo in medical e-learning. In: *Konference Mefanet 2010: 24. – 25. listopadu 2010, Brno* [online]. Praha: MEFANET, [2008-] Dostupné v PDF z: <http://www.mefanet.cz/res/file/mefanet2010/abstrakta/vejrazka-abs.pdf>.

VEJRAŽKA, Martin et al. 2011a. WikiSkripta – otevřený web lékařských fakult: prezentace. In: *IKI 2011 - Informace konkurenceschopnost, inovace : sborník příspěvků a prezentací z konference* [online]. Praha: Česká informační společnost, 2011 [vid. 2012-06-05]. 33 snímků. Dostupné z: <http://www.cisvts.cz/default.asp?ch=546&typ=1&val=108006&ids=3871>.

VEJRAŽKA, Martin et al. 2011b. WikiSkripta – spolupráce na odborných textech nově. In: *INFORUM 2011 – 17. konference o profesionálních informačních zdrojích 24. – 26. května 2011, Praha* [online]. Praha, 2011 [vid. 2012-07-11]. Dostupné ve formátu PDF z: <http://www.inforum.cz/pdf/2011/vejrazka-martin.pdf>.

VEJRAŽKA, Martin et al. 2011c. WikiSkripta – the most visited undergraduate medical web in the Czech and Slovak republics. In: *Amee 2011 : an International Association for Medical Education, 7. – 31. August 2011, Vienna, Austria. Abstract book* [online]. Dundee : Ameer, 2011, s. 243-244 [vid. 2012-07-13]. Dostupné v PDF z: <http://www.amee.org/documents/AMEE%202011%20Abstract%20Book.pdf>.

Wikimedia Commons. 2012. File: Scapula ant numbered.png. In: *Wikimedia Commons* [online úložiště]. Wikimedia Commons, naposledy editováno 2012-06-29 v 18:03 [vid. 2012-

07-10]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Scapula_ant_numbered.png?uselang=eng.

Wikimedia Foundation. 2002a. GNU. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy edit. 2012-03-22 [vid. 2012-07-07]. Česká verze. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/GNU>.

Wikimedia Foundation. 2002b. Medicína. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy edit. 2012-10-28 [vid. 2012-11-21]. Česká verze. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Medic%C3%ADna>.

Wikimedia Foundation. 2002c. MEFANET. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie*. [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy edit. 2012-03-09 [vid. 2012-06-03]. Česká verze. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mefanet>.

Wikimedia Foundation. 2002d. Wiki. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy edit. 2012-10-08 [vid. 2012-10-19]. Česká verze. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wiki>.

Wikimedia Foundation. 2002e. WikiMedia Commons. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy edit. 2012-05-02 [vid. 2012-06-10]. Česká verze. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikimedia_Commons.

Wikimedia Foundation. 2002f. Wikipedie. In: *Wikipedie: otevřena encyklopedie* [online]. San Francisco (Kalifornie, USA): Wikimedia Foundation, 2002- , naposledy editováno 2012-06-08 v 10:05 [vid. 2012-07-10]. Česká verze. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Wikipedie>.

YouTube. 2012a. Kanál WikiSkripta. In: *YouTube* [online]. YouTube. LCC, c 2012- [vid. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/user/WikiSkripta/feed?filter=2>.

YouTube. 2012b. WikiLectures. In: *YouTube* [online]. YouTube: LCC, c 2012- [vid. 2012-07-17]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=vVI0V5CdhHQ&feature=channel&list=UL>.

YouTube. 2012c. WikiSkripta. In: *YouTube* [online]. YouTube. LCC, c 2012- [vid. 2012-07-17]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=fkJfzt0U2yI&feature=channel&list=UL>.

YouTube. 2012d. WikiSkripta: Učíš se? In: *YouTube* [online]. YouTube. LCC, c 2012- [vid. 2012-07-17]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?v=OCPWsSDse78&feature=player_embedded.

YouTube. 2012e. WikiSkripta.eu Chromium Extension. In: *YouTube* [online]. YouTube. LCC, c 2012- [vid. 2012-09-30]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=or0xJsqu3G4>.

ZOUNEK, Jiří. Život a vzdělávání dospělých v éře informačních a komunikačních technologií. *Učíme se po celý život? : o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2008, s. [143]-167. 1. vyd. ISBN 978-80-210-4779-2.

Seznam zkratk

CC	Creative Commons
CC-BY	Creative Commons – Uveďte autora
ČR	Česká republika
GPL	General Public License
IP	Internet Protocol
ISBN	International Standard Book Number
ISSN	International Standard Serial Number
LF MU	Lékařská fakulta Masarykovy Univerzity v Brně
LF UK	Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MEFANET	MEdical Faculties NETwork
MeSH	Medical Subject Headings
ODT	Open Document
PARTSIP	Partnerská síť informačních profesionálů
PDF	Portable Document Format
PPT	Power Point Presentation
SR	Slovenská republika
UK	Univerzita Karlova
URL	Uniform Resource Locator
UVT	Ústav výpočetní techniky

Seznam obrázků

Obr. 1 Mapa sítě edukačních portálů zapojených lékařských fakult v České a Slovenské republice	26
Obr. 2 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín Výukového portálu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze.	27
Obr. 3 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín portálu Multimediálna podpora výučby klinických a zdravotníckch disciplin: Portál Jesseniovskej lekárskej fakulty UK v Martine	28
Obr. 4 Ukázka náhledu rozhraní pro výběr jednoúrovňových lékařských disciplín Portálu vzdělávací sítě lékařských fakult MEFANET	29
Obr. 5 Náhled stránky nepřihlášeného uživatele v Moodle-MEFANET elearningové kurzy..	35
Obr. 6 Logo WikiSkript.....	38
Obr. 7 Časová osa znázorňující historii WikiSkript od roku 2006-2011	39
Obr. 8 Přístupová místa k WikiSkriptům z domovské stránky MEFANET.....	42
Obr. 9 Náhled domovské stránky WikiSkript z 22. 11. 2009.....	46
Obr. 10 Náhled domovské stránky WikiSkript z 13. 10. 2010.....	47
Obr. 11 Náhled domovské stránky WikiSkript z 2. 8.2011	48
Obr. 12 Náhled domovské stránky WikiSkript nepřihlášeného uživatele.....	53
Obr. 13 Náhled domovské stránky WikiSkript přihlášeného uživatele	55
Obr. 14 Schéma organizačního zajištění WikiSkript	58
Obr. 15 Odkazování z WikiSkript z portálu Anatomie do portálu Anatomie sítě MEFANET	63
Obr. 16 Náhled obrázku hrudního koše z WikiSkript z portálu Anatomie	64
Obr. 17 Reálná ukázka editačního prostředí článku Osifikace	65
Obr. 18 Oficiální symbol pedagogem zkontrolovaného článku	67

Seznam tabulek

Tab. 1 Abecední seznam lékařských disciplín pro základní třídění vzdělávacího obsahu v síti MEFANET	32
Tab. 2 Výstupní záznam elektronického zdroje WikiSkript ve formátu MARC 21	44
Tab. 3 Souhrnná statistika WikiSkript za období 11. 3. 2009 – 23. 10. 2012	52
Tab. 4 Abecední seznam kategorií obsažených ve WikiSkriptech	62

Seznam grafů

Lékařské fakulty Univerzity Karlovy (ad. kapitola 4.2.5)

Graf 1 LF UK: Povědomí o WikiSkriptech	85
Graf 2 LF UK: Způsob dovídání se o WikiSkriptech	85
Graf 3 LF UK: Ve kterém ročníku se uživatelé dozvídají o WikiSkriptech	86
Graf 4 LF UK: Nejčastější důvody využívání WikiSkript	87
Graf 5 LF UK: Frekvence využívání WikiSkript.....	88
Graf 6 LF UK: Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána	89
Graf 7 LF UK: Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu	89
Graf 8 LF UK: Škála spokojenosti s WikiSkripty	90
Graf 9 LF UK: Zhodnocení současného stavu WikiSkript.....	91
Graf 10 LF UK: Povědomí o povinně volitelném předmětu Redakce WikiSkript	93
Graf 11 LF UK: Absolventi povinně volitelného předmětu Redakce WikiSkript.....	93
Graf 12 LF UK: Počet respondentů z lékařských fakult Univerzity Karlovy	94
Graf 13 LF UK: Typ studia.....	95
Graf 14 LF UK: Studovaný ročník respondentů.....	95
Graf 15 LF UK: Pohlaví respondentů	96

Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně (ad. kapitola 4.3.6)

Graf 16 LF MU: Povědomí o WikiSkriptech	98
Graf 17 LF MU: Způsob dovídání se o WikiSkriptech.....	98
Graf 18 LF MU: Ve kterém ročníku se uživatelé dozvídají o WikiSkriptech.....	99
Graf 19 LF MU: Nejčastější důvody využívání WikiSkript.....	99
Graf 20 LF MU: Frekvence využívání WikiSkript	100
Graf 21 LF MU: Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána	101
Graf 22 LF MU: Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu	101
Graf 23 LF MU: Škála spokojenosti s WikiSkripty.....	102
Graf 24 LF MU: Zhodnocení současného stavu WikiSkript	103
Graf 25 LF MU: Počet respondentů Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně	104
Graf 26 LF MU: Typ studia.....	105
Graf 27 LF MU: Studovaný ročník respondentů	105
Graf 28 LF MU: Pohlaví respondentů.....	106

Závěrečné srovnání (ad. kapitola 4.2.6)

Graf 29: Závěrečné srovnání - Povědomí o WikiSkriptech.....	107
Graf 30: Závěrečné srovnání - Způsob dovídání se o WikiSkriptech.....	108
Graf 31: Závěrečné srovnání - Ve kterém ročníku se uživatelé dozvídají o WikiSkriptech ..	109
Graf 32: Závěrečné srovnání - Nejčastější důvody využívání WikiSkript.....	110
Graf 33: Závěrečné srovnání - Frekvence využívání WikiSkript	111
Graf 34: Závěrečné srovnání- Období, ve kterém jsou WikiSkripta nejvíce využívána.....	112
Graf 35: Závěrečné srovnání - Míra zastoupení WikiSkript v jiných informačních odborných zdrojích potřebných ke studiu.....	113
Graf 36: Závěrečné srovnání - Škála spokojenosti s WikiSkripty	114
Graf 37: Závěrečné srovnání - Zhodnocení současného stavu WikiSkript	115
Graf 38: Závěrečné srovnání - Povědomí o povinně volitelném předmětu Redakce WikiSkript studentů LF UK.....	117
Graf 39: Závěrečné srovnání- Absolventi povinně volitelného předmětu Redakce WikiSkript LF UK.....	118
Graf 40: Závěrečné srovnání - Počet respondentů lékařských fakult.....	118
Graf 41: Závěrečné srovnání - Typ studia	119
Graf 42: Závěrečné srovnání - Studovaný ročník respondentů ze všech typů studia	120
Graf 43: Závěrečné srovnání – Pohlaví respondentů	120

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník pro studenty lékařských fakult Univerzity Karlovy (varianta A).....	i
Příloha č. 2: Dotazník pro studenty lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (varianta B)	iv

Příloha č. 1: Dotazník pro studenty lékařských fakult Univerzity Karlovy (varianta A)

Dobrý den,

chtěla bych Vás, studenty lékařských a zdravotnických oborů, požádat o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který Vám nezabere více než 5 minut.

Otázky se vztahují k tématu využívání WikiSkript. Údaje uvedené v dotazníku budou použity pro diplomovou práci na stejné téma.

Předem Vám děkuji za ochotu a spolupráci.

Stanislava Eisnerová

1. Znáte WikiSkripta? povinná otázka

ano ne

2. O WikiSkriptech jste se dozvěděl/a? povinná otázka

od pedagogů od spolužáků od přátel od knihovníka z internetových stránek fakulty z internetového vyhledávače (Google, Seznam.cz, atd.) z portálu elektronických informačních zdrojů (www.pez.cuni.cz) Jiná odpověď:

3. Ve kterém ročníku jste se o WikiSkriptech dozvěděl/a? povinná otázka

na střední škole 1. roč. VŠ 2. roč. VŠ 3. roč. VŠ 4. roč. VŠ 5. roč. VŠ 6. roč. VŠ v postgraduálním studiu

4. Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkripta? povinná otázka

čtení článků v průběhu studia (semestru) vyhledávání zpracovaných otázek ke zkoušce tvorba studijních prací (seminární práce, referáty aj.) získat přehled v oboru tvorba textů, článků do WikiSkript editace textů, článků WikiSkript čtení článků pro osobní potřebu WikiSkripta nenavštěvuji Jiná odpověď:

5. Jak často využíváte WikiSkripta? povinná otázka

denně týdně měsíčně několikrát do roka nikdy nevím

6. V jakém období využíváte WikiSkripta nejčastěji? povinná otázka

v průběhu semestru v průběhu celého roku ve zkuškovém období
nezávisle na konkrétním období využívám jiné odborné informační zdroje Jiná
odpověď:

7. Doplnují podle Vás WikiSkripta jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu?

ano spíše ano spíše ne ne povinná otázka

8. Ohodnoťte na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty. 1 jste nejvíce spokojen, 5 jste nejméně spokojen: povinná otázka

Zvolte prosím na škále, ke kterému z výroků se více kloníte:

nabídka textů po obsahové stránce:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
správnost textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
podrobnost textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
struktura textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
ocitování použitých textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
možnosti a způsoby vyhledávání:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input checked="" type="radio"/>
uživatelská přívětivost:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>

9. Je něco, co byste na WikiSkriptech zlepšil/a? povinná otázka

ano ne současný stav je vyhovující nevím

10. Co byste zlepšil/a na WikiSkriptech? povinná otázka

11. Máte v rámci povinných nebo volitelných předmětů vašeho studovaného oboru předmět, ve kterém byste se mohl/a aktivně zapojit do tvorby textů a editace WikiSkript? povinná otázka

ano ne nevím

12. Absolvoval/a jste někdy tento předmět? povinná otázka

ano ne

13. Jste studentem: povinná otázka

1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně Jiná odpověď:

14. Studujete obor: povinná otázka

bakalářské studium navazující magisterské studium magisterské studium (všeobecné lékařství, zubní lékařství) postgraduální studium

15. Jste v ročníku: povinná otázka

1. roč. 2. roč. 3. roč. 4. roč. 5. roč. 6. roč. Jiná odpověď:

16. Jste: povinná otázka

muž žena

Velice Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.

Příloha č. 2: Dotazník pro studenty lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně (varianta B)

Dobrý den,

chtěla bych Vás, studenty lékařských a zdravotnických oborů, požádat o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který Vám nezabere více než 5 minut.

Otázky se vztahují k tématu využívání WikiSkript. Údaje uvedené v dotazníku budou použity pro diplomovou práci na stejné téma.

Předem Vám děkuji za ochotu a spolupráci.

Stanislava Eisnerová

1. Znáte WikiSkripta? povinná otázka

ano ne

2. O WikiSkriptech jste se dozvěděl/a? povinná otázka

od pedagogů od spolužáků od přátel od knihovníka z internetových stránek fakulty z internetového vyhledávače (Google, Seznam.cz, atd.) Jiná odpověď:

3. Ve kterém ročníku jste se o WikiSkriptech dozvěděl/a? povinná otázka

na střední škole 1. roč. VŠ 2. roč. VŠ 3. roč. VŠ 4. roč. VŠ 5. roč. VŠ 6. roč. VŠ v postgraduálním studiu

4. Z jakého důvodu nejčastěji navštěvujete WikiSkripta? povinná otázka

čtení článků v průběhu studia (semestru) vyhledávání zpracovaných otázek ke zkoušce tvorba studijních prací (seminární práce, referáty aj.) získat přehled v oboru tvorba textů, článků do WikiSkript editace textů, článků WikiSkript čtení článků pro osobní potřebu WikiSkripta nenavštěvuji Jiná odpověď:

5. Jak často využíváte WikiSkripta? povinná otázka

denně týdně měsíčně několikrát do roka nikdy nevím

6. V jakém období využíváte WikiSkripta nejčastěji? povinná otázka

v průběhu semestru v průběhu celého roku ve zkuškovém období
nezávisle na konkrétním období využívám jiné odborné informační zdroje Jiná
odpověď:

7. Doplnují podle Vás WikiSkripta jiné odborné informační zdroje potřebné ke studiu?

ano spíše ano spíše ne ne povinná otázka

8. Ohodnoťte na škále od 1-5 Vaši spokojenost s WikiSkripty. 1 jste nejvíce spokojen, 5 jste nejméně spokojen: povinná otázka

Zvolte prosím na škále, ke kterému z výroků se více kloníte:

nabídka textů po obsahové stránce:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
správnost textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
podrobnost textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
struktura textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
ocitování použitých textů:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
možnosti a způsoby vyhledávání:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>
uživatelská přívětivost:	1 <input type="radio"/>	2 <input type="radio"/>	3 <input type="radio"/>	4 <input type="radio"/>	5 <input type="radio"/>

9. Je něco, co byste na WikiSkriptech zlepšil/a? povinná otázka

ano ne současný stav je vyhovující nevím

10. Co byste zlepšil/a na WikiSkriptech? povinná otázka

11. Jste studentem: povinná otázka

Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni Jiná odpověď:

12. Studujete obor: povinná otázka

bakalářské studium navazující magisterské studium magisterské studium (všeobecné lékařství, zubní lékařství) postgraduální studium

13. Jste v ročníku: povinná otázka

1. roč. 2. roč. 3. roč. 4. roč. 5. roč. 6. roč. Jiná odpověď:

14. Jste: povinná otázka

muž žena

Velice Vám děkuji za vyplnění tohoto dotazníku.